

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет міжнародних відносин

Кафедра журналістики

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ

Завідувач кафедри

Васильченко В'ячеслав Миколайович

«___» _____ 2022 р.

ДИПЛОМНА РОБОТА
ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ «МАГІСТР»

СУЧАСНА ВІЙСЬКОВА ЖУРНАЛІСТИКА: УКРАЇНСЬКИЙ ТА
ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

Виконавець: Павліченко Юлія Василівна

Керівник: д-р філол. наук, проф.

Шульгіна Валентина Іванівна

Нормоконтролер: канд. пед. наук, доц.

Остапчук Світлана Сергіївна

Київ – 2022

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ ВІЙСЬКОВОЇ ЖУРНАЛІСТИКИ.....	8
1.1 Характеристика професії журналіста та необхідні навички для успішної роботи.....	8
1.2 Військова журналістика як вид інформаційного жанру військової тематики.....	21
1.3 Історія та етапи створення військової журналістики в Україні.....	32
1.4 Зарубіжний досвід створення військової журналістики у Сполучених Штатах Америки.....	41
Висновки до розділу 1.....	49
РОЗДІЛ 2. ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ ВІЙСЬКОВОЇ ЖУРНАЛІСТИКИ В УКРАЇНІ ТА СВІТІ.....	53
2.1 Принцип роботи військової журналістики в елітних американських виданнях.....	53
2.2 Проблеми роботи військових журналістів на прикладі Єменського конфлікту.....	63
2.3 Перспективи розвитку військової журналістики в Україні.....	74
2.4 Аналізування за допомогою теорії фреймування, як іноземні ЗМІ висвітлюють збройний конфлікт в Україні	87
Висновки до розділу 2.....	96
РОЗДІЛ 3. МЕТОДИ РОЗВИТКУ ВІЙСЬКОВОЇ ЖУРНАЛІСТИКИ В УКРАЇНІ.....	102
3.1 Започаткування спеціалізації «військова журналістика» на кафедрі журналістики Національного авіаційного університету.....	102
3.2 Доцільність перекваліфікації цивільних журналістів у військові кореспонденти.....	113

3.3 Визначення корисності військової журналістики для засобів масової інформації України.....	120
Висновки до розділу 3.....	125
ВИСНОВКИ.....	128
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	134
ДОДАТКИ.....	141

ВСТУП

Військова журналістика наразі є дуже затребуваною та корисною професією в Україні. Вже вісім років на території України проходять збройні конфлікти. Спочатку все почалось на Сході України, а в лютому місяці 2022 року, майже вся територія нашої держави потерпає від зброї окупантів, сусідньої країни-агресора Росії, яка додатково заручилась підтримкою Білорусії та Ірану. Так як до 2014 року Україна не мала ні з ким збройних конфліктів і підтримувала дружні стосунки з іншими країнами, то для розвитку військової журналістики, майже не надавали значення. Лише з настанням Антитерористичної операції на Донбасі та з анексією Криму, стала очевидною помилка – не приділяти значній увазі роботі військових журналістів.

Питанням щодо історії і розвитку військової журналістики України, як суб'єкта інформаційного жанру військової тематики, значну увагу приділяли вітчизняні науковці та історики: С. Горєвалов, М. Грушевський, Т. Гунчак, В. Здоровега, С. Кость, Г. Кривошея, І. Нагаєвський, Ю. Шаповал, та ін. [11; 13; 14; 21; 27; 31; 41 58].

Актуальність теми. Більше двадцяти років після здобуття незалежності, Україна не мала збройних конфліктів на своїй території, тому розвиток такого інформаційного жанру як військова журналістика був мало досліджений, здавалося, що професія військових кореспондентів не має перспективи в Україні, тільки на відправлення у відрядження в країни постійних збройних конфліктів, таких як Ємен, Нагорний Карабах, Індія та Пакистан. В українських університетах майже не вивчається дисципліна «військова журналістика», не вистачає викладачів, які зможуть гідно навчати студентів, мало навчального матеріалу, у представників медіа майже відсутній досвід роботи у зоні бойових дій. Науково-теоретична та практична значущість зазначених проблем,

зумовила вибір теми, актуальність і цільову спрямованість магістерського дослідження.

Мета дослідження - наукове обґрунтування теоретичних засад військової журналістики як нового інформаційного жанру, схожого з екстремальною журналістикою.

Досягненню поставленої мети слугує реалізація наступних дослідницьких завдань:

- розглянути концептуальні підходи та проаналізувати стан сучасної військової журналістики в Україні;
- дослідити історію створення військової журналістики, починаючи з ХХ століття, вітчизняними вченими та істориками;
- розробити рекомендації та поради, щодо введення нової дисципліни «військова журналістика» у Національному авіаційному університеті;
- проаналізувати соціологічні опитування журналістів, щодо умов роботи у воєнний стан;
- дослідити різницю роботи висвітлення американськими та китайськими засобами масової інформації, яка стосується збройного конфлікту між Україною та Росією.

Об'єкт дослідження – дослідження стану військової журналістики Сполучених Штатів та України, визначити проблеми і перспективи.

Предмет дослідження – військова журналістика як інформаційний жанр військової тематики, що має перспективи розвитку в українських засобах масової інформації.

Методи дослідження. Методологічну основу дослідження становлять принципи і методи контент-аналізу, узагальнення даних науково-методичної літератури, які нами використовувалися під час огляду історії створення військової журналістики в Україні. Історичний метод було використано у теоретичній частині магістерської роботи при розгляді передумов становлення історії створення військової журналістики в Україні. Метод контент-аналізу було застосовано при аналізуванні Індо-Пакистанського конфлікту, як

висвітлюють видання «The New York Times» та «Washington Post» у другій частині нашого дослідження. Соціологічні опитування та метод контент-моніторингу був використаний для аналізування запитів і проблему роботи журналістів, у час воєнного стану в Україні. Метод спостереження було використано при охарактеризуванні діяльності військових блогерів України та доцільність їхньої роботи. Теорія фреймінгу нами була взята для аналізування Єменського конфлікту через видання «Die Welt» та теорія індексування, яка допомагала визначити причини затяжного збройного конфлікту країни Африканського континенту.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що вперше дисципліна військової журналістики може бути введена на кафедрі журналістики Національного авіаційного університету, після рекомендацій і запропонованого алгоритму у практичній частині магістерської роботи; вперше було проаналізовано специфіку роботи висвітлення військових дій в Україні американськими та китайськими медіа, досліджувалося, в чому різниця роботи іноземних ЗМІ та яку мету ставлять перед собою Сполучені Штати і Китай, публікуючи інформацію про збройний конфлікт на українській території.

Практичне значення отриманих результатів магістерського дослідження полягає в тому, що теоретичні положення, практичні рекомендації і висновки роботи, доведені до рівня конкретних пропозицій, мають придатну корисність для застосування в практичній діяльності, при введенні на кафедру журналістики Національного авіаційного університету нової спеціалізації «військова журналістика», форми викладення можуть бути використані для формулювання й розробки навчальних програм та проведення комунікативних заходів, що може підвищити репутацію університету і підвищити його рейтинг серед університетів України.

Апробація результатів дослідження. Зміст і результати дослідження висвітлювалися на X Всесвітньому конгресі «Авіація в XXI столітті – Безпека в авіації та космічні технології» та у роботі Круглого столу «Європейські стандарти освітніх програм: молодь і наука».

Публікації. Основні положення дипломної роботи було викладено в публікаціях:

- Павліченко Ю. В. Проблеми сучасної військової журналістики в Україні/ 6.2. Трансформація журналістики та реклами в контексті сучасних трендів інформаційного світу: Матеріали студентської наукової конференції. Київ: НАУ, Факультет міжнародних відносин, кафедра журналістики, 2022.

- Павліченко Ю. В. Створення військової журналістики в Україні та перспективи її розвитку/ Наука: Матеріали студентської наукової конференції. Київ: НАУ, Факультет міжнародних відносин, кафедра журналістики, 2022.

Структура роботи. Магістерська робота складається зі вступу, 3 розділів, висновків, списку літератури, який включає 81 найменування. Основна робота викладена на 130 сторінках машинописного тексту, супроводжується 4 додатками.

РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ ВІЙСЬКОВОЇ ЖУРНАЛІСТИКИ

1.1 Характеристика професії журналіста та необхідні навички для успішної роботи

Робота журналіста є однією із самих найцікавіших у світі. З кожним роком людям стає все цікавіше дізнаватися про все, що відбувається у світі, а головне – дізнаватися інформацію якомога швидше і в детальних подробицях. Журналісти по можливості, мають бути на місці подій, це краще, ніж робити рерайт новини, використовуючи чужі фото та відео-зйомки. Адже можуть виникнути проблеми з плагіатом та авторськими правами, хоче не завжди журналісту вдається бути присутнім там, де це потрібно.

У роботу, яка міцно пов'язана з журналістикою, зазвичай ідуть обдаровані люди, які дуже схильні до творчості [5, с. 17]. Але одного таланту звісно ж буде недостатньо, так як крім схильності до написання, необхідно мати певні навички. Якщо людина просто пише і їй це подобається, то пряма дорога бути письменником, а для того, щоб бути журналістом потрібно мати дещо інше. Дуже часто у журналістику йдуть люди, які не мають профільної освіти, але мають неабиякі схильності до цієї професії, серед них багато юристів, так як правознавство є гуманітарною наукою. З колишніх юристів виходять багато хороших спеціалістів, які займаються розслідувальною журналістикою. Або серед колишніх спортсменів виходять чудові спортивні журналісти. Коли людина гарно розуміється в конкретному жанрі журналістики, то професіоналізм приходить набагато швидше.

Журналістика має, так званий вектор спеціалізації, як формування думки громадськості та позиції [29, с.15]. Працюючи журналістом необхідно постійно розвиватися, володіти новими знаннями, весь час бути у курсі новітніх технологій, які дуже допомагають у роботі працівників медіа. Уміння чітко мислити, бути весь час на старті, не відволікатися на зайві речі, комбінувати

структуризацію елементів та втілювати задум, ось найважливіші чинники професіонала. Якщо людина відноситься до журналістики, в першу чергу як до роботи, то це одна річ, а якщо відноситись як до реалізації своєї творчості, то це вже зовсім інша справа. Наприклад, якщо у людини немає музичного слуху, то майже немає сенсу навчати її сольфеджіо, вокалу та грі на музичних інструментах, хоча, якщо подивитись на сучасну естраду, то стає зрозумілим, що у більшості виконавців відсутній музичний талант, але це не заважає їм співати та збирати концертні зали. Таким співакам без таланту, дуже допомагають сучасні технології, які використовуються під час запису фонограм, музичні студії закупають новітню дорогу техніку, тому при такій роботі, там і у ведмедя буде непоганий голос.

Можемо зрозуміти, що журналіст, навіть, якщо не творча особистість, все одно може працювати у цій сфері. Багато хороших юристів, працюють у вільний час і у правовій журналістиці, вони пишуть статті, замітки, які пов'язані з правознавством, адже досконало знають закони, кодекси, мають достатньо знань для грамотної роботи. Керівництву редакції вигідніше взяти до себе на роботу досвідченого юриста, аніж давати завдання журналісту, який не обізнаний у правознавстві. Як ми бачимо, що професію юриста, аж ніяк не назвеш творчою, але якщо у людини є потенціал для творчості, він зможе знайти можливість себе проявити.

Інша справа, коли журналіст, є журналістом за освітою. Такій людині необхідно розбиратися та мати багато знань з різних сфер, такі як економіка, юриспруденція, спорт, політика тощо. У сучасних ЗМІ, якщо видання може дозволити собі багато персоналу, то працівників ділять по різним рубрикам, за які вони постійно відповідають [23, с. 246] Наприклад, онлайн-видання Newsweek, там є різні окремі рубрики, читач може сам вибрати про що йому буде цікавіше прочитати в першу чергу. Там присутні такі рубрики як політика, спорт, економіка, міжнародні події, бізнес та фінанси, суспільство, погода, кримінальна хроніка. Це дуже зручно, ніж читати усі новини підряд, коли немає для новин окремої рубрики.

Основною вимогою роботи журналіста є системність, що являє собою створення репортажів, статей, написання заміток та оглядів, але він не повинен покладатися на випадок перебігу подій, які пов'язані з різними сферами діяльності суспільства. Журналісти по можливості повинні заздалегідь передбачити появи важливих подій [5, с. 25]. Це підвищує конкуренцію між редакціями засобів масової інформації, бо бути заздалегідь на місці події, однозначно показати себе справжнім фахівцем, підсилити інтереси своїх читачів та набути ще більшу кількість нових споживачів видання.

На сьогоднішній день робота журналіста, живе в таких умовах, коли велика, навіть глобальна інформаційна конкуренція, призводить до схематизації роботи журналіста, вона відходить подалі від самої творчості, стає більш автоматизованою. На даний час між автором публікації та його джерелом надання інформації, стає все більше і більше посередників, адже спрощуються самі процеси оброблення, фіксування поширення, накопичення інформації. [29, с.82]. Соціальні мережі, месенджери, смартфони, які поєднують функції диктофона, фотоапарату та відеокамери тощо, значно спростили фіксування процесів надання інформації для роботи журналіста. Але з іншого боку все менше можливостей у кореспондента спілкуватись із постачальником, тобто джерелом надання інформації. Ще одним аспектом посередників інформації, є своєрідне нав'язане формування своїх оцінок, ідей та вражень, іноді журналісти готуючи матеріал, навіть не звертають увагу до непомітного маніпулювання їхньою свідомістю іншими людьми.

Як наголошують вчені, які займаються вивченням теорії масових комунікацій, що соціальні функції преси, є основними завданнями, які вона повинна вирішувати, основні ролі, соціальний інститут у суспільстві, який є виконавцем у цій місії [6, с.77]. Теперішні теорії соціальних функціонувань засобів масової інформації, не охоплюють та не описують загальної картини головних завдань медіа у суспільстві. Журналістика має своє покликання, адже нашому суспільству для чогось потрібне телебачення, друковані та онлайн-видання, новини у соціальних мережах, інформаційні агентства, прес-служби,

все те, що з'явилося за останній час у сфері ЗМІ. Покликання журналіста це забезпечити своїх користувачів інформацією, бо суспільство хоче, щоб задовольняли його інформаційні потреби [6, с.78]

Журналістика відіграє важливу роль у формуванні історичної свідомості суспільства. Кожен читач, користувач медіа, має бажання відчувати себе часткою світового товариства, добре пам'ятати історію свого роду, батьківщини, нації. Як ми знаємо, що на основі історичної компетентності з часом формується теперішня історична свідомість, необхідне дбайливе ставлення до свого минулого [19, с.63.]. У роботі журналіста історія з часом актуалізується, вона перестає бути просто узагальненням знань про минуле і завжди намагається виступати, у так званій спонукальній ролі. Журналістика є ланцюгом, який зв'язує минуле із сучасністю та може розширювати світогляд користувачів засобів масової інформації.

Журналістська майстерність не може існувати без новаторства, адже воно може поступово народжуватися та розвиватися за допомогою великого досвіду творчої діяльності та звісно ж професійного відображення. Студенти, які вивчають в університеті журналістику, спираються на досвід та практику попередників, адже необхідно шанувати норми та вимоги, які затвердились у будь якому виданні та стилі певного часу [8, с.32]. Основним завданням випускників журфака, є не тільки наслідування традиціям, адже це потім може перейти у догму, а потім у так званій «штамп». Такі «штампи» є великим гальмом для розвитку роботи журналіста, тим паче користувачі засобів масової інформації можуть не сприйняти опублікований для них матеріал, ако замилюється, зустрічаючи знайому манеру викладу матеріалу. Читачам необхідно надавати щось нове, вперше прочитане, побачене чи почуте.

Завдяки новаторству у роботі, журналіст покликаний подолати застарілі штампи, прибрати набридливі шаблони та активувати сприйняття і виклад матеріалу. Новаторство в першу чергу є розумінням сучасних, новітніх тенденцій розвитку, яке вимагає від журналістів більш нового підходу до відображення опублікованого матеріалу.

Журналістська майстерність може весь час вдосконалюватися, завдяки підвищенню шляхів оперативності та актуальності виступів, адже заглиблення для аналізування конкретних подій життя, нероз'яснених питань, покращення аргументації, пошук свого, індивідуального стилю, збільшення інформаційної насиченості та загалом передач і видань [25, с.34]. Журналісту необхідно завжди акцентувати свою увагу на переконаність своїх читачів у тому, щоб вони зрозуміли, що саме пише автор і з якою метою. Для цього журналіст повинен посилювати свою громадську активність, надихатись на творчу роботу та весь час бути у пошуку.

На сьогоднішній день читачі вже не такі довірливі як раніше, у зцілення через екран телевізора ніхто (або майже ніхто) не повірить, як це було у 90-х роках, після розпаду Радянського Союзу. Тому співробітнику медіа потрібно переконувати користувачів у своїй правоті, вказувати очевидні, правдиві докази та неспростовані аргументи.

Під журналістською майстерністю, ми можемо розуміти вміння професіонала відповісти на актуальні питання, правдиве узагальнення суспільних явищ, компетентне проникнення у сутність суспільства, виходячи із загальнолюдської позиції, адже сміливе, переконливе, аргументоване втілення думок автора у стислій своїй літературній формі, дає кращий результат [33, с.184].

Основою демократизації суспільства є професійна етика журналіста, адже саме вона серед прийнятих узагальнених принципів, вирізняється декількома різноманітними рисами. Журналіст повинен поєднувати у своїй роботі свободу слова, доступність інформації, але не забувати про повагу до приватного особистого життя. Багато з тих працівників медіа, які весь час полюють на сенсації, дуже часто забувають, що своєю роботою надто захоплюються, можуть нашкодити приватному життю особи. Наприклад, журналіст завдяки квадрокоптеру зняв на відео та показав, як живе відомий співак, глядачі мали змогу побачити не тільки розкішний будинок, лазню, двір у квітах, басейн, а ще, де саме ця відома людина живе. Фанати співака ледве чи не оселилися

поряд з будинком свого кумира, весь час очікуючи його появи, щоб взяти автограф, сфотографуватися та поспілкуватися. Звісно публічні люди повинні розуміти, що таке прихильники, але про втручання в особисте життя великий перебір.

Журналістам необхідно слідувати Кодексу професійної етики, який був прийнятий Спілкою професійних журналістів. Хоча, він досі не є завершеним та досконалим, але його зміст перетинається з кодексами етики преси у багатьох різних демократичних країнах, яке доводить про правильність доцільності етичних вимог для універсальності преси та демократії [44, с.108]. Журналістам, слідуючи вимогам Кодексу, необхідно відмовлятися від такої діяльності, яка може якимось чином вплинути на скомпроментування їхньої професійної гідності, уникання особистої зацікавленості та відстоюванні власних інтересів, що не завжди виконують працівники засобів масової інформації. Є такі працівники медіа, які ведуться на грошові винагороди, подарунки, робота за сумісництвом, особливе ставлення тощо. Якщо журналіст не слідує вимогам Кодексу професійної етики, то він не може називати себе справжнім професіоналом, а стає підкупним [58, с.248] Серед деяких блогерів, які вважають себе журналістами, весь час можна помітити таргетовану та контекстну рекламу, так як монетизація їхніх каналів, дає їм постійний заробіток. Багато хто пам'ятає, коли навесні жителям Росії заблокували вхід у соціальні мережі, вони настільки відвикли нормально, напружено працювати, адже завдяки своїм підписникам мають змогу заробляти великі кошти, просто викладаючи свої сторіс, де нічого корисного та пізнавального взагалі немає. Серед блогерів важко знайти дійсно хорошого професійного журналіста, сучасні технології дали можливість піднятися із дна всякому непотребу, які аж ніяк не дотягують до майстерності, хоч і намагаються маніпулювати свідомістю своїх користувачів.

Журналіст, який є незалежним, завжди має можливість відверто показувати на загальний розсуд конфлікти, які можуть загрожувати суспільству, особливо, якщо причетний політичний діяч чи посадова особа, так

їх буде легше притягнути до відповідальності. Робимо висновок, що незалежність журналіста є дуже вагомим чинником для свободи слова та демократичності у роботі [50, с.122].

Засоби масової інформації повинні слугувати своєрідним каналом комунікації між громадянами та державою, щоб надавати можливість державним установам звітувати та отримувати відгук від суспільства, на рішення репрезентативних органів чи уряду. Користувачі ЗМІ не завжди можуть зрозуміти сенс наданої для них інформації, тому журналістам необхідно коментувати та пояснювати інформацію, із заохотою спільноти до критики, висловлювань та зауважень з приводу роботи засобів масової інформації.

Звісно ж, головною метою Кодексу етики журналіста дати визначення, що є припустимим, а що навпаки ні. Принципи були прийняті на міжнародному рівні, які покликані забезпечувати розвиток свободи слова та демократії, відкритість та доступність інформації. Надана інформація повинна бути відділеною від реклами, без «гібридних» публікацій, коментарі необхідно висловлювати без викривлених фактів, бути чітко визначеними [47, с. 112]. Матеріали у ЗМІ не повинні вводити в оману читацьку аудиторію, а навпаки, прозоро повідомляти та надавати істинну інформацію, без особистої думки журналіста, який є автором публікації.

Журналістика у контексті «свобода слова» розглядається у аспекті: свобода творчості та свобода преси. Під «свободою творчості» ми розуміємо визнання за журналістом права вільно та безперешкодно, відповідно до лише своїх, власних поглядів та уподобань, коментувати та відтворювати об'єктивну дійсність, адже аспект естетичності творчості залежить від глибини та широти світогляду працівника ЗМІ, уміння проникати у важливу сутність речей, аналізувати суспільні явища і їх взаємозв'язок, ну і звісно ж, від його майстерності та таланту [19, с. 86].

Сучасна журналістика є непростю системою у засобах масової інформації, яка постійно ускладнюється, адже система є сукупністю якісно

визначених компонентів, серед яких є взаємодія чи закономірний взаємозв'язок [20, с.56]. До системи ЗМІ можемо віднести так звану єдність компонентів, які виникали у різних історичних епохах, це періодична преса, потім з'явилися телеграфні комунікації, фотографія, телебачення та сучасні аудіовізуальні комп'ютерні технології, які весь час розвиваються і не стоять на місці. На теперішній час ми маємо дві головні підсистеми журналістики, такі як: друковані ЗМІ і електронні новітні ЗМІ. До мас-медіа можемо віднести радіо і телебачення, газети, електронні видання, Інтернет, книжки з компакт-дисками чи картами пам'яті та видання, які одночасно виходять як у друкованому варіанті, так і в електронному.

Масова комунікація є організованим, врегульованим процесом інформування, масовокомунікаційний процес, через який засоби масової комунікації значно впливають на сутність формування громадської суспільної думки [59, с.38]. Найпростіше це робити через Інтернет, адже це найбільша світова комп'ютерна мережа, яка спеціально створена з метою нагромадження, щоб швидко поширити, чи обмінятися інформацією. Сучасні медіа можуть відображати економічний статус суспільства, тому домінуючим в інформаційному суспільстві, який на змозі дуже допомагає обробляти, створювати та зберігати інформацію, є комп'ютери та гаджети. Комп'ютерні медіа-засоби можуть трансформуватись від інших мас-медіа, що дозволяє їм взаємодіяти інтерактивно, а також створюють можливості відповідати основним потребам сегментів окремих аудиторій на індивідуальні потреби [6, с. 47].

На сучасному етапі розвитку української журналістики, завдяки необмеженості до доступу електронних ресурсів, багато видань просто передруковують аналітичну інформацію із мережі Інтернет, таким чином подаючи читачам інформаційні повідомлення як за власні, це має назву «рерайт» новини.

Журналістика тісно пов'язана з інформацією, яка має дві концепції свого поняття: атрибутивна та функціональна. Атрибутивна концепція інформації ,

яка виступає атрибутом матерії, тому матеріальний об'єкт є її властивістю. Функціональна концепція інформації функціонує тільки на свідомому суспільному рівні та є результатом активності скерованості, коли обмін повідомленнями між користувачами йде за допомогою символів та знаків, яка розглядається як основа розвитку духовності, є найважливішою формою діяльності.

Чудовим талантом журналіста буде володіти умінням бачити те, чого не можуть побачити інші. У цьому дуже допомагає метод спостереження, який є одним із універсальних способів пізнання сучасної дійсності. Спостереження є методом цілеспрямованого світобачення, коли людина бачить і дивиться, це як чути, слухати та прислухатись, тобто не просто дивитися, а і розглядати, вдивлятися. Якщо журналіст володіє ще й спостережливістю, то він отримує додатковий бонус до своїх навиків. Але спостережливість є у певній мірі вродженою здатністю людини, так як виявляється меншою чи більшою мірою [19, с. 94]. У невеликої частини суспільства, саме спостережливість може стати органічним компонентом професійного таланту журналіста.

У роботі журналістам допомагають соціологічні методи збору інформації. Соціологія як наука, дуже тісно пов'язана із журналістикою, а методи збору інформації дуже схожі, це ознайомлення та вивчення документів, спостереження і опитування. Так як журналістику називають ще і древньою професією, соціологія з'явилась значно пізніше, то вона запозичила методи збору інформації саме у працівників засобів масової інформації. Але від соціології до журналістики перейшли такі методи збору інформації, як аналіз та експеримент, вони використовуються працівниками ЗМІ як допоміжний метод роботи. Тому журналіст повинен вміти використовувати у своїй роботі методи соціологічного дослідження, це є однією з ознак професійності співробітника медіа [30, с.50]

Вирізняють декілька критеріїв при оцінюванні інформації, це своєчасність, новизна, доступність, достовірність та відповідність запитам користувачів. Коли журналіст задовольняє ці критерії, то надана ним

інформація може підпорядковуватися одночасно основній вимозі журналістики, вона буде ефективною тоді, коли буде відображати актуальні тенденції життєдіяльності суспільства, країни та може сприяти діяльності і контролю влади.

Правильне оформлення періодичного видання є запорукою успіху редакції та збільшення читацької аудиторії. Основним завданням при оформленні, є сприяння повному висвітленні у змісті опублікованих матеріалів, щоб спрямовувати та організовувати увагу читачів, полегшувати їх сприймання наданої інформації. Правильна система розміщення публікацій при технічному оформленні видання, набагато полегшує увагу та сприйняття користувачів медіа. Адже форма майже завжди може бути підпорядкована своєму змісту, а форма у медіа, є активною категорією, що має достатню самостійність. Крім того, що форма відображає зміст, вона може і впливати на нього [3, с.29]. Так як форма крім того, що може допомогти, вона може і нашкодити сприйняттю змісту користувачам. Для прикладу, можемо назвати дрібний заголовок, сіра стандартна верстка, застарілий зміст та оформлення.

Головною ефективністю редакційного процесу, може визначатися комплексом суб'єктивних та об'єктивних умов сприймання аудиторією наданої інформації [29, с.162]. Їх цілеспрямований та систематичний аналіз може займати значне, або основне місце у соціології роботи журналіста. Це пов'язано з тим, що серед важливих факторів, які можуть мати вплив на стан інформаційного забезпечення читацької аудиторії, тому посилюється роль людини у розмаїтті її інтелектуальних і соціальних якостей.

Існують багато факторів, які визначають тривалість та характеристику безпосередніх контактів людини з джерелом наданої інформації. До таких факторів ми можемо віднести демократизм, розгалуженість системи ЗМІ, аналіз обсягу зростання інформації, рівень підготовленості читацької аудиторії. Існує один із важливих напрямків, який допомагає соціологічному дослідженню ефективності засобів масової інформації, такий як аналіз масового

інформаційного контакту. Головна його характеристика, це ступінь включеності суспільства у інформаційні масові процеси [12, с.43].

Досконале вивчення та аналізування інформаційного масового контакту, який по суті може бути відносним самотійним напрямком у соціологічних дослідженнях масової комунікації, але тим не менш, не може відділятися від аналізування аудиторії користувачів медіа, так як тільки соціально-демографічні характеристики споживача, тобто читача, які в нього інтереси та запити, це все можуть роз'яснити явища, які охоплюють саме поняття масового інформаційного контакту. Центральні проблеми дослідження читацької аудиторії складає аналізування активності користувачів, тобто читачі, глядачі, слухачі, до їхнього ставлення, щодо засобів масової інформації, до їх діяльності, включення в процес виробництва та поширення інформації та повідомлень.

Звертання суспільства до ЗМІ, є головною передумовою соціалізації людей, яке формує рішучість у подоланні проблем та труднощів, які наразі супроводжують у розвитку побудови незалежності країни. Суспільство все ж таки проявляє інтерес не до усєї системи засобів масової інформації, яка функціонує у житті, а саме до тієї її частини, з якою вони дійсно взаємодіють [21, с.51]. Частота повторюваності звернень до конкретних інформаційних джерел, означає поглиблення та зміцнення загальних деяких ритмів та особливостей сприйняття осмисленості повідомлень.

Аналіз у журналістиці є пізнавальним процесом і дуже важливий на етапі відтворення журналістики, так як є методом розвитку думки, мислення та отримання нових знань та умінь. Основною функцією аналізу є створення основи для руху мислення та думок, а також підготовки бази для синтезування, тобто до узшагальнення процесу зворотного аналізу та висновків. Аналізування у журналістиці є універсальним методом дослідження пошуку істини, дійсності, відтворення, охоплюючи структуру матеріалу, що включає в себе судження, авторські оцінки, висновки, інтерпретацію та сферу повідомлень фактологічних публікацій.

Аналіз у журналістиці також можна розглядати як метод пізнання, який сприяє мисленнєвому розділенню об'єкта дослідження на частини, які виявляють побудову, структуру, окремі його властивості та відносини, що є складовими об'єкта дослідження [39, с.32]. Аналізування є своєрідним відтворенням сприйняття руху думок та є основою для синтезу і аргументацій авторських ідей. Аналіз як метод відтворення, може сприяти встановленню зв'язків та взаємовідносин між подіями і фактами. Також сприяє з'ясуванню, формуванню думки читачів, оцінюванню фактів та їх розумінню.

Майстерність та професіоналізм журналіста вимірюється широтою аналізу предмета, який досліджується та умінням визначати вдалу і цікаву форму основи його втілення. Також аналіз у опублікованому матеріалі, може набувати форм логічного розмірковування, так як з одного судження, чи декількох, за допомоги їх зіставлень, або навпаки протиставлень, журналіст може виводити щось нове. Цьому сприяють аналогія, індукція та дедукція.

Аналогія як встановлення схожості чи подібності між розрізненими подіями, фактами чи явищами. Дедукція як тлумачення узагальнених положень, завдяки конкретним фактам. Індукція є своєрідним переходом від одиничних фактів до узагальнених положень [29, с.10].

Сучасна журналістика має на меті з'ясувати природу інформаційного впливу на суспільну думку. Декларативність, безапеляційність судження, інформаційний тиск на читача, вже відійшли у минуле. Наша українська преса в умовах своєї незалежності та свободи слова, пропонує читацькій аудиторії долучатися вільно до обміну інформації та ділитися власними думками. Головним здобутком українських засобів масової інформації, на відміну від багатьох пострадянських країн, є свобода слова та демократія. Свобода слова започаткувалась завдяки створенню хороших передумов для вільного, доступного обміну інформацією [29, с. 64]. Після настання незалежності в Україні, почала створюватися нормативна база для розвитку вільної української преси, почав накопичуватися практичний та теоретичний досвід

роботи колективів редакції, з приводу формування інформаційного, національного простору.

Журналістські публікації в українських засобах масової інформації бувають достатньо пріоритетними, адже редакції почали розуміти, що основним завданням є стисло та оперативно інформувати про поточні події в економіці, спорті, політиці та мистецтві. Хоча, важливим є і тенденція, суть якої полягає в тому, щоб редакції засобів масової інформації поступово та рішучими кроками переходили від простих інформувань, до аналітичної діяльності та синтезу.

Для того, щоб робота журналіста була переконливою, його аргументи вміло виражали думку, працівнику ЗМІ необхідно мати у своєму арсеналі запас переконливих фактів. Факти є тою самою енергетичною сировиною для творчого натхнення автора [34, с.41]. Але факти не можуть просто так прийти до журналіста, їх необхідно знаходити самостійно, а збір фактологічного матеріалу є складним, аналітичним процесом. Справжній журналіст повинен вміти бачити незвичайне та виняткове у звичайному, тобто, бачити те, чого не побачать, чи не помітять інші. Збирати факти можна також не тільки при безпосередньому їх пошуку, журналіст це може зробити і на робочому місці, коли відтворює у своїй пам'яті події, проглядає записи у своєму блокноті, читає короткі записи та нотатки. Будь який невеличкий запис, може стати неабияким поштовхом, який як двигун автомобіля, приведе до руху пам'ять, думки, заведе емоції журналіста.

Основним джерелом для журналіста при організації фактологічного матеріалу, є його особисті, власні спостереження. Це є найнадійнішим способом організації з пошуку матеріалів. Це не тільки забезпечує журналіста достовірними фактами, а також може збагачувати безпосередніми, захоплюючими враженнями від побаченого та сприяє створенню особистих вражень і думок.

Ще однією важливою умовою успішної роботи журналіста є вміння спілкуватися та комунікувати. Ось чому на журналістів кажуть «язик без

костей», багатьом дітям, які легко та невимушено спілкуються, пророкують успішну роботу у сфері медіа в майбутньому. Спілкування є наче мистецтвом взаємодії, взаємне пізнання, обмін інформацією та пізнання дійсності. Професійне спілкування працівника ЗМІ можна розглянути як специфічну, своєрідну форму трудової діяльності, це можна, навіть назвати творчістю [36, с.28]. Спілкування можна назвати способом реалізації своєї індивідуальності, це є необхідним, завжди функціональним та цілеспрямованим у роботі.

Дуже часто із професії журналіста виходять чудові автори та письменники. Це пов'язано з тим, що журналіст не вигадує, на відміну від письменника суперечностей, він знаходить, а не конструює суперечливі, не до кінця зрозумілі ситуації. Літератори можуть писати, що завгодно, як то кажуть, все що заманеться, з власними судженнями, домислами та думками. Робота журналіста зовсім інша, тому авторам краще вже йти у публіцистику, тому що працювати із фактами, збирати матеріал, займатись розслідуванням зовсім інша справа, тут фантазія відходить на задній план, поступаючись розсудливості, конкретним фактам, аргументам та коментарям.

Розроблення теми роботи і літературна обробка публікації не мають чіткого, конкретного розмежування, адже викладаючи свої роздуми та думки, журналіст водночас вдосконалює та вішліфовує свій текст. А якщо відшліфовувати текст у літературному плані, журналіст водночас може поглиблювати окремі думки, посилювати змістовність рівня кореспонденції, це засвідчує, що автор не просто розуміє проблему, він наче «вжився» у неї [1, с.58].

1.2 Військова журналістика як інформаційний жанр військової тематики

Кожен журналіст, який вважає себе професіоналом, повинен обов'язково розбиратися у системі жанрів журналістики, бо якщо співробітник ЗМІ не зміг досконало оволодіти необхідними знаннями, щодо жанрових типів мислення, він не зможе досягти рівня справжнього професіоналізму. Коли журналіст

створює матеріал у одному з журналістських жанрів, він повинен прагнути до того, щоб його авторський твір став композиційно струнким, достатньо аргументованим, з глибоким сенсом, грамотним, оригінальним та цікавим за своїм власним стилем та формою викладу [3, с.18].

Основним завданням журналіста - писати історію нашої сучасності, це може бути як повідомлення про факт, а може бути розповідь про наукове відкриття, або досвід. Якщо виходити з цих завдань, то виникає необхідність розподіляти матеріали публікацій за жанрами [42, с.18]. Різноманітність жанрів журналістики дає змогу більш ефективно виконувати важливі функції роботи журналіста, яке зумовлює її головне значення і місце на теперішньому етапі державоутворення.

Інформаційний жанр журналістики має свої особливості, такі як визначення предмету новини, обрання теми суспільної важливої події, потім оперативне представлення у суб'єктивному повідомленні, зредукованість аналізу, об'єктивних оцінок та коментарів. До числа інформаційних жанрів, ми можемо віднести репортаж, звіт, замітку та інтерв'ю.

Військова журналістика є підвидом журналістського інформаційного жанру, який спрямований спеціально на висвітлення бойових, збройних дій війни, а також релігійних та етнічних конфліктів, терористичних операцій. У працях вченого Г. Горевалова, висловлюються ідеї, що мають методологічне та теоретичне значення з приводу синонімічних понять «українська військова преса» і «українська військова журналістика» [11, с.11] Ці два поняття чітко не розмежовуються, а є синонімами і не мають різниці.

Досвідчені військові журналісти зробили такий виняток, що стосунки між засобами масової інформації та військовими стають наче шлюбні. Це наче такий собі неблагополучний шлюб, але заради дітей пара продовжує залишатись разом. Для офіцерів та командирів, дітьми є їхні солдати, а для військового журналіста, дітьми є його читачі, або глядачі, громадяни країни, для яких надається інформація. Користувачі засобів масової інформації мають повне право знати, що наразі відбувається в армії, яке формування у політиці

безпеки, як живуть солдати, їхня зброя та устаткування. Тим паче зараз, коли в нашій країні вже багато місяців йде війна.

На сьогоднішній день ми розуміємо, що в епоху інформації, найпершою жертвою військових конфліктів є довіра. Це довіра між тими людьми, які воюють та тими, основна робота яких полягає у тому, щоб поширювати інформацію всьому світу [7, с.141]. Саме тому офіцери та командири повинні викликати довіру усіма можливими способами, саме через засоби масової інформації. За допомоги ЗМІ, можна сприяти взаємодії, або коли щось піде не так, як планувалось. Обов'язково повинен існувати резервуар довіри, який потрібен для пояснення та розуміння. Коли журналіст, як правило з власної волі йде на фронт висвітлювати війну, то треба розуміти, що війна може поглинути його.

Військові надають інформацію журналістам, тільки коли розуміють, що є довіра, адже доступ до закритої секретної інформації може бути дуже відвертою справою. Викликати журналісту довіру у військових дуже важко, тому що кореспонденти постійно змінюються, міняють свої локації на інші «гарячі точки». Не завжди військові можуть порозумітися із журналістом, бо вони іноді самі точно не знають, що їм треба, не завжди розуміють правильну мету свого відрядження у зону бойових дій. Якщо журналіст критично виказує у своїх матеріалах інформацію з фронту, особливо на постійній основі, то довіра військових до такого працівника медіа, буде нажаль втрачена.

Військові ділять територію своєї діяльності разом з журналістами, міжвідомчими чиновниками, неурядовими чиновниками та іншими, тому безпосередній контакт завжди присутній. Дуже часто солдати та їх керівництво бувають враженими від здатності журналістів швидко завершувати свої репортажі у суворих, важких умовах. Багато офіцерів вважають, що доносити інформацію до громадськості щодо військової діяльності повинні саме військові, а не журналісти, так як вони вважають, що кореспонденти знають лише частину історії, враховуючи свої джерела. Журналісти не знають

оперативного контексту, тактичних планів, стратегічних результатів, яких намагаються досягти виконавці [9, с.59].

Коли справа доходить до обговорення такої проблеми, як розподілити відповідальність між інформаційними операціями та державними справами, то засоби масової інформації дуже часто не можуть бути такими точними, щоб мати змогу допомогти читачам зрозуміти ці відмінності, особливо, між інструментами обману у зоні бойових дій і тактико-психологічні операції проти стратегічних комунікацій. Військові та працівники ЗМІ повинні взаємодіяти, адже відповідальність залишається за надання громадськості найбільш дослідженої, найкраще проаналізованої і заснованої саме на фактах інформації. Це звісно дуже важко для військових журналістів, тому не обходиться без складнощів.

Існують певні правила стосунків між військовими та співробітниками ЗМІ, які були нам запропоновані західними колегами. Найперше, це максимальне розкриття інформації з мінімальною затримкою, якщо людина належить до спільноти зв'язків із громадськістю, то ніколи не треба брехати, тобто не надавати неправдиву інформацію. Якщо сталося щось погане, то людина все одно цього вже не може змінити. Дуже часто буває, що замовчуються дані про поранених чи вбитих солдатів, їх оголошують приблизними цифрами, як правило набагато зменшуючи їхню кількість [24, с.123]. Як стверджують політичні діячі, все це робиться, щоб не навіювати паніку серед людей, зменшити кількість страждань та негативних думок. Дані про втрати ворога, навпаки оприлюднюються, але їхня кількість часто збільшується, на відміну від реальних даних. Тобто, якщо слідувати за логікою політиків, це піднімає настрій та позитив у суспільстві.

Система поширення інформації від військових до працівників засобів масової інформації іноді перешкоджає іржавому ланцюжку індустріальної епохи, коли висвітлюються збройні конфлікти, то війна охоплює повністю усіх. Часто командири кажуть, що мають наче вроджену відсутність довіри до працівників ЗМІ, а журналістам здається, що військові намагаються їх

заплутати, відповідаючи на питання. Багато хто з кореспондентів завжди шукають момент, коли вони не можуть зробити так, щоб історія викликала більше конфліктів. Говорити правду без усіляких ускладнень солдату дуже важко, тому що він не має на це часу, а військові журналісти часто цього не помічають із за дедлайнів роботи.

Дуже часто, що заважає хорошій успішній роботі військового кореспондента, це робота на випередження наших ворогів. Ворогуюча сторона надає інформацію телебаченню, Інтернету чи пресі, раніше за інших. Вороги заздалегідь планують та обманюють, а не відповідають дійсності. Це можна побачити по пропаганді у російських ЗМІ. У Росії настільки відсутня свобода слова, наскільки присутня величезна довіра народу до засобів масової інформації. Пропаганда у цій країні працює по повній програмі, людьми легко маніпулювати та контролювати їхню свідомість та вчинки [60, с.201]. Звісно є люди, які не вірять російським ЗМІ, вони підтримують українців, виходять на мітинги у підтримку, але більшість російських громадян їх вважає неадекватними та не підтримує. Інформація є поточною валютою середовища в екстремістській війні, значна частина інформації, яку надають наші вороги, задумується до події, як частина інформаційної кампанії.

Військова журналістика це сфера, яка потребує навичок рівня доктора філософії, адже не всі кореспонденти однакові, у кожного є свій підхід, тактика роботи, вміння швидко адаптуватися до нового місця. Журналіст шукає розповіді, які цікавлять та інформують читачів, або глядачів. Співробітник медіа не завжди може гарантувати, що історія розказана, або показана буде так, як цього хочуть інші. Військові кореспонденти на фронті повинні бути частиною поля бою, як погода та місцевість. Тому військовим дуже важливо налагоджувати стосунки, зміцнювати довіру, надавати доступ для отримання інформації журналістам.

Засоби масової інформації в залежності від свого типу репортажів, можуть спеціально, або випадково провокувати конфлікти, або сприяти їх деескалації та конструктивному врегулюванню. Правильна робота військової

журналістики полягає в тому, щоб кожен кореспондент розумів, які наслідки можуть виплисти, яка відповідальність на нього за це може бути покладена [4, с.127] Мова йде про надання творцям медіа концепцій, стратегій і методів, як аналізувати і розуміти військові конфлікти та їх динаміку. Також потрібно знати, які існують можливості для деескалації і підтримання світу через інформованого і диференційованого висвітлення, обробка і вирішення збройних конфліктів.

Для надання глядачам та читачам достовірної та правильної інформації, журналіст повинен взяти до уваги декілька порад. Він повинен розуміти та здолати свою самосвідомість, для сприйняття військових дій з правильної сторони. Також військовому кореспонденту необхідно звернути увагу на великий та широкий спектр джерел інформацій та позицій, яким вони надають перевагу. Ще однією основною порадою є: проведення власного розслідування та створення незалежної картини збройних конфліктів і дій. Ще важливо мати аналіз протиріччя, саме зсередини різнобічних позицій.

Зосередження на залучених та зачеплених у військовому конфлікті людях та потерпілих, дає змогу сформулювати більш менш правдиву картину перебігу подій. Для цього військовому журналісту потрібно використовувати не тільки офіційні та елітні джерела надання інформації, як би суперечливо це не звучало. Головне, не допускати однобічної ідентифікації та повідомляти розгляд подій військових перебігів з різних сторін [57, с.123]. Представлення потерпілих як жертв військового конфлікту не тільки як жертв, а так званих агентів змін, що є правильною та розуміючою позицією з боку військового кореспондента. Формулюючи світ як соціальну місію, справжній професіонал підкреслює свій вклад окремих осіб.

Для прикладу окремий військовий журналіст, якщо взяти теперішній збройний конфлікт між Україною та Російською федерацією, то він не зможе задати питання, класифікувати аргументи усіх сторін конфлікту в загальному контексті. Підключення до роботи військового кореспондента із країни, яка займає нейтральну позицію у військових діях, дає змогу задати питання усім

воюючим сторонам, щоб вони висказали свої аргументи, таким чином незацікавлена сторона може оцінити позицій ворогів, відповідно до їх інтересів та потреб.

Важливою місією військової журналістики, а це дійсно місія, полягає в тому, щоб допомогти кожному, хто є частиною суспільства, яке було втягнуто у збройний конфлікт. Дуже часто у військових діях, постраждалими є цивільні люди, мирні жителі, які потерпіли значних втрат, тільки тому, що збройний конфлікт проходив на їх території перебування, або проживання.

Нажаль у військовій журналістиці неможливо уникати новин, які покликані більше шокувати, ніж інформувати. Головною метою є заглиблення у збройний конфлікт та ретельне вивчення і аналізування фактів. До прийнятних принципів роботи військового кореспондента є незалежність, заборона на маніпулювання, позначення проблем, а також можливі рішення, прозорість, облік різнобічних точок погляду та пріоритет журналістської якості над фінансовою вигодою.

Засоби масової інформації, які висвітлюють військові події, несуть велику відповідальність та виконують функції інформування подій та конфліктів [26, с.332]. Глядачі та читачі повинні розуміти цілісну картину та мати відповідь на запитання, що відбувається, що важливо, що нас об'єднує. Це інтегрування суспільства, залучення могутніх суб'єктів і організацій для контролю за перебігом подій та відповіді на питання, що не так. Для висвітлення ескалації конфліктів, що означає особливе сприяння деескалації, відкритості і мирному врегулюванню військових дій. Військовий журналіст не повин обов'язково ставати борцем за мир, але йому достатньо підтримувати стандарти якості своєї професійної майстерності.

У сучасному світі кожен рік гине близько сотні журналістів, більшість з яких вбито. Такі злочини завжди будуть викликати осуд та гнів суспільства, а уряди та міжнародні організації намагаються приділити більше уваги для безпеки роботи журналістів [5, с.239]. Хоча, якщо порівняти статистичні дані з даними, де є показник загибелі людей інших професій, таких як військові,

поліцейські, пожежники, водії тощо, то працювати у засобах масової інформації більш менш безпечно. Хоча на сьогоднішній день війна в Україні це жорстока, кривава справа, витік інформаційних даних може дуже зашкодити режиму секретності. Воюючі сторони, як правило не люблять журналістів, коли ті, знаходяться у зоні бойових дій. Але робота військових кореспондентів дуже потрібна, адже населення потребує інформації, які журналісту необхідно добути з власних джерел. Тому військові кореспонденти намагаються триматися якнайближче до штабів, вищих командирів, офіцерів по роботі зв'язків із громадськістю.

Військові кореспонденти ризикують власним життям, добуваючи інформацію, коли знаходяться у «гарячих точках» бойових дій. Їхній принцип: знати те, чого не знають інші колеги. Той журналіст, який не є достатньо інформованим, вважається для багатьох поганим журналістом. Репортажі із зони бойових дій, мають у своєму складі небезпечний зміст, адже постійно лунають вибухи, спрацьовує військова техніка, сутички, поранення людей, навіть вбивства. Основною проблемою військового кореспондента - швидко діставатися безпечних місць, уміло заходити у небезпечну зону, діставатися до місця події, у випадку військової журналістики до «гарячих точок», в короткий термін надати отриману інформацію до редакції, та звісно ж повернутися додому цілим, неушкодженим та здоровим [18, с.80].

Досвідчених, військових кореспондентів називають спецназом, серед простих солдатів, адже вони є незвичайною кастою в осередку журналістського корпусу, постійно ризикують власним життям, ходять по краю, тому тільки чудова інтуїція щодо безпеки, знання, використання досвіду, швидке реагування на адекватне рішення, допомагають в успішній роботі. Головна проблема сучасних, військових кореспондентів в тому, що не маючи достатніх навичок та вмій, опиняючись у зоні активних бойових дій, без опанування методики поведінки у «гарячих точках», наражають себе та інших на великий ризик, який може призвести до складних наслідків.

Якщо військовий кореспондент отримав поранення, знаходячись у зоні бойових дій, або ще гірше - загинув, то відповідальність в першу чергу лягає на редакцію, яка відправила свого працівника на спеціальне завдання. Бойові зіткнення вкупі з активними військовими діями, є основною небезпекою для військового журналіста та оператора, який проводить зйомку репортажу, або запису подій [10, с. 322]. Глядачі, або читачі онлайн-видань, з цікавістю переглядають репортажі із поля бою, в такі моменти вони відчують себе поряд із журналістом, особливо якщо відео-сюжети містять у своєму складі гострі, сповнені адреналіну сюжети. Так як війна в Україні, ще з 24 лютого повністю перевернула життя українців та іноземців, які тимчасово тут проживали. Працівники ЗМІ не можуть спокійно та нормально підходити до воєнного стану в Україні, співробітники медіа хочуть знати, що на даний момент відбувається у зоні бойових дій, отримати коментарі від військових та очевидців подій. Це з одного боку робить працю редакції корисною та потрібною, а з іншої сторони, несе інформативний, хоч і доволі небезпечний характер.

Знаходячись у зоні бойових дій, військовий кореспондент може бути спостерігачем, який наче відособлений від абсолютно всіх учасників збройного конфлікту, а може бути виконавцем завдань, які йому поставило керівництво редакції, особливо, завдяки власним міркуванням та переконанням, так як багато хто з військових кореспондентів дуже безстрашні, сповнені адреналіном, великим бажанням зробити свою роботу успішною та цікавою для глядачів та читачів. Саме такі журналісти, дуже часто не думають про наслідки, що вони наражають на небезпеку не тільки себе, але й оточуючих.

Ще однією з проблем є незнання журналіста міжнародних стандартів висвітлення подій з лінії фронту Журналіст як справжній професіонал, повинен бути ще й юристом, тобто, знати правознавство, хоча б на достатньому рівні. Журналісту обов'язково треба знати відповідні українські закони, а також практику Європейського суду із прав людини, адже наші позиції відрізняються від їхніх. В Україні працюють не тільки українські журналісти, а й іноземні

кореспонденти, які відрізняються від наших своїм досвідом, мисленням та роботою загалом. Різниця між іноземними та українськими військовими кореспондентами, є у ставленні до оточуючих полій, інтерпретування, коментування відео-сюжетів, якість відео-зйомки, робота у складних, надзвичайних, небезпечних умовах. Найправильнішим рішенням для наших журналістів - прислухатися до порад іноземних колег, вчитися у них новому, брати до уваги методику їхньої роботи, переймати досвід, хоча вистачає наших кореспондентів, які навпаки, не хочуть приймати до уваги тонкощі та досвід іноземних колег, вважають, що їм не потрібно у них вчитися, що вони самі все знають. В Україні навчання військової журналістики майже відсутнє, тому колишні студенти журналістських факультетів, нажаль, не мають достатніх знань та навичок. У кожному разі, треба на деякий час забувати про власну гординю та дослухатися до досвідчених, іноземних колег.

Кожен кореспондент, який пов'язаний із військовою журналістикою, повинен добре володіти знаннями міжнародних стандартів з висвітлення подій із зони бойових, активних дій, знати заборону щодо того, у кого не можна брати інтерв'ю, наприклад, у озброєних терористів і рядових членів їхніх груп. Особливо, потрібно знати організацію військ сторін конфлікту, яке озброєння, що у них на меті, які цілі, яка тактика може застосовуватися у бойових діях. Це все можна назвати так: кожен військовий кореспондент повинен бути в дечому військовим, адже неточності й типові помилки дуже знижують глядацьку територію та головне їхню довіру. Журналістам необхідно відповідати не тільки за написані чи сказані слова, а ще й за не написані і недоказані. Якщо співробітник медіа має якісь певні дані, які можуть бути корисними, але навмисне їх приховує, це не є гідною справжньої роботи професіонала. Багато випадків, коли журналісти-розвідники, навмисне приховують інформацію, яка містить у своєму складі компромат, щоб отримати грошову винагороду, простіше кажучи - використовуючи як шантаж [15, с.37].

Військовий журналіст повинен: уміти відрізнити відкриту інформацію від такої, яка містить у своєму складі державну таємницю, адже може виникнути

своєрідна небезпека судового переслідування. Перевірка відзнятого матеріалу, коментарі від очевидців, уся інформація повинна кожен раз перевірятися та передивлятися, це в значній мірі може убезпечувати працівника медіа та його керівництва від неприємних обставин та судових переслідувань. Навіть, якщо журналіст потрапив у неприємну ситуацію не із завдання редакції, то все ж таки провина є і її, необхідно шукати у власних думках та діях [7, с.17]. Якщо передивитись статистику випадків, то це, як правило, «проколи» у роботі журналіста, адже щось не було враховано, неправильно вираховано, багато деталей не помічено, а наприкінці - сумний результат, який далекий від очікуваного. Проблеми, які стосуються роботи військового кореспондента, є непрофесійність, велика гординя, непослух досвідчених колег, зарозумілість, невігластво, легковажність та безвідповідальність. Це все можна об'єднати в одне слово - «емоційність». Люди, які не можуть справитися із своїми емоціями під час роботи, дуже часто ризикують життям. Найбільшим гріхом у професійній роботі журналіста є невігластво, це доволі поширене явище у працівників медіа, особливо, у військовий журналістиці, що призводить до юридичних наслідків. Емоції повинні відступати на задній план, а яскраве вміння швидко сконцентруватись, виділити головне, розуміти чи можна далі робити відео-сюжет, або репортаж, чи краще рятувати себе і оператора.

Військовий кореспондент під час своєї роботи не може ні на хвилину розслаблятися та втрачати контроль над собою і ситуацією, так як значно підвищується ризик отримати травми, поранення, чи навіть загибель. Основною проблемою журналіста є невміння швидко виходити із небезпечні зони та займати безпечну позицію, яка буде давати змогу бачити весь перебіг навколишніх подій, слідкувати за розвитком ситуації. У військових умовах кореспонденту, як і в екстремальних ситуаціях, необхідно мати фізичну силу та хорошу підготовку на витривалість, яка поєднана із моральною стійкістю. Військовий кореспондент, як і професійний спортсмен, повинен весь час тренуватися, займатись спортом, ходити у тренажерний зал, бажано загартовуватися. Крім фізичної підготовки, необхідно працювати, ще і

психологічно над собою, за допомогою книжок по психології, тренінгів та йоги. Адже спокійно працювати в умовах, коли навкруги лунають вибухи, чути постріли, крики поранених, плач дітей, насправді дуже важко. Необхідно не тільки адекватно реагувати на оточуючих, але і тримати себе під контролем, допомагати іншим. Військовий кореспондент повинен заздалегідь прорахувати усі можливі варіанти зйомки чи проведення інтерв'ю, обрати місце, яке буде дуже зручним та більш менш безпечним.

Найголовніше, це входити у зону активних бойових «гарячих точок», законним шляхом, з дозволом від влади, якщо у журналіста присутня необхідна, дозвільна документація, це набагато зменшує ризик перебування в «гарячих точках» та підвищує шанси на допомогу кореспонденту. Крім дозвільних документів, передача інформації глядачам, повинна передаватись відкрито, це дуже відповідальна робота, яка нажаль, є найменше забезпечена. Тим паче під час бойових дій, коли канали інформації зумисно пошкоджують, вимикають або псують. Проблемою військового кореспонденту є невміння покидати зону «гарячої точки», в якій він перебував. Необхідно дочекатися, поки ситуація більш менш стабілізується та покидати територію якнайшвидше, головне слідкувати за шляхами відходу, так як поля можуть бути замінованими, диверсанти вбивають усіх без розгляду, мародери, які можуть пограбувати, відібрати цінну техніку.

Існують чотири заповіді, які передають досвідчені кореспонденти. Найперше це те, що у зонах бойових дій потрібно результативно та вміло працювати. По друге, що збереження життя журналіста є головнішим, ніж зняття матеріалу для редакції. Третє, що вийти із «гарячих точок» складніше, ніж туди потрапити. Останнє це те, що завжди потрібно розраховувати не тільки на себе, а ще й на поміч інших людей. Головне не перешкоджати роботі військових та не лізти туди куди не просять.

1.3 Історія та етапи створення військової журналістики в Україні

Журналістика має у своєму складі інформаційну владу, тобто, засоби масової інформації мають можливість за допомогою добору, коментарів, компоновання та роз'яснення, або тлумачення інформації і дуже впливати на мислення суспільства, на його громадську думку, суспільну свідомість [38, с.161]. Це все може спонукати політичних діячів до приймання своєрідних, безпосередніх рішень та заклик до дій у потрібному для населення напрямку. Тому стає зрозумілим, що журналістика є своєрідним носієм влади, так як вона може добитися, щоб була виконана її воля, бажання і прагнення.

XX століття ми можемо вважати періодом, коли був великий розквіт нашої української державної преси [6, с.7]. Ще з початку 1905 року до становлення незалежності України, наш народ просто таки намагався виборювати для своєї держави свободу слова у пресі. Преса була завжди потужним чинником боротьби, завдяки слову та закликом до дій. Ми пам'ятаємо з історії України, що ці часи були нелегкими, адже пережили кровопролитні війни, повстання, революції, руїни та відбудови, але українці змогли вишпекати яскраву, прекрасну історію, тепер вже своєї журналістики, у найбільшому розмаїті прояву, де мало місце самопожертві, героїзму, захоплення, спротиву та ілюзіям.

Дуже часто суспільство задає питання, навіщо люди йдуть на великі жертви, ризикують своїм життям, виборюють права на свободу та незалежність, то відповідь очевидна і проста – це патріотизм. Патріотизм є глибоким народним почуттям, основний зміст якого, це любов до своєї батьківщини, велика відданість своїм громадянам, відчуття гордості за влибезні здобутки у розквіт суспільної культури, зберігання традицій нації. Патріотизм може виявлятися у будь якій діяльності, який керується у своїй меті до розвитку своєї держави, охорона її інтересів [45, с.184].

Серед дослідників української преси не має однієї спільної думки, щодо поняття змісту «українська військова журналістика». Це пов'язано з тим, що перші періодичні видання, які виходили за часів Радянського Союзу, друкувалися не українською мовою, тому дослідники не можуть дійти до

спільної думки чи можна вважати публікації російською мовою саме українськими. Українська армія завжди приймала участь у військових конфліктах, адже вона входила до військ Радянського Союзу. Наші військові зробили величезний внесок у перемозі над нацистською Німеччиною, втрати українців у Другій світовій війні величезні, тому українська військова преса теж зробила багато чого для цієї перемоги.

Армія Радянського союзу йшла шляхом з імперськими амбіціями, мала спотворені уявлення щодо чесності, правдивості, слави та гідності. Нажаль преса у ті, важкі часи, не могла нести читачам добро, справедливість, правдиву інформацію.

Існують основні критерії, підстави яких дають дослідникам право стверджувати, щодо належності видання до військової журналістики. Перший критерій видавця, це партизанська, регулярна армія, парамілітарна, комбатантська організація, армійська структура, військово-історичні товариства. Другий, це критерій аудиторії, адже видання друкується в першу чергу для військових. Третій є критерієм змісту, видання повинно містити військово-політичну чи військово-історичну проблематику. Наступним є політико-ідеологічний критерій, в основі якого є ідейно-концептуальна засада, у виданні обов'язково повинна бути викладена мета української державності та національна українська ідея. Останній це мовний критерій, стає зрозуміло, що видання повинно друкуватися державною, тобто українською мовою, пропаганда щодо військово-політичної думки, української державності, військової історії можна друкувати і на інших мовах, але на той час у керівництва республік були свої плани.

Якщо проаналізувати перераховані вище критерії, то можемо стверджувати, що наша військова журналістика існувала ще у минулому столітті, нараховує безліч видань різного типу. Крім видань існує бібліографія різних досліджень, які стосуються історії виникнення військової преси в Україні. Є чимало досліджень щодо преси Легіону Українських Січових Стрільців, таборових публікацій у часи Першої світової війни, видання у період

національно-визвольних змагань, військова журналістика діаспори у 20-30-х роках, преса у часи Другої світової війни та після неї.

Наша українська преса як система та структура була би не досконалою без військової журналістики. Вона необхідна для українського суспільства як своєрідна життєдіяльність, яка може функціонувати із методологічних та певних ідейно-концептуальних засадах.

Якщо суспільство пацифістично налаштоване, то звісно в нього немає потреби у військовій журналістиці, у медіатизації героїки збройних конфліктів, у військовому дискурсі. До початку Антитерористичної операції на Сході України, здавалось, що українським ЗМІ не потрібна військова журналістика, адже у нас все спокійно, ми не приймаємо участь у збройних конфліктах, не маємо ядерної зброї та в армію наші хлопці не дуже вже і хочуть йти, але як ми бачимо, що все може змінитися у будь який проміжок часу. Ми раніше не мали потреби у моральній, психологічній підготовці нашого суспільства до можливих кривавих, жорстоких, страшних битв за зберегання своєї державності, виборювання власних, законних територій.

Якщо досліджувати поняття «журналістський процес», то можна помітити, що воно йде разом із періодизацією. Періодизація являє собою якраз таки прийом дослідження та є важливою частиною самостійного дослідження, а у її центрі суть журналістського процесу, що включає велику низку теоретичних і методологічних питань до преси [53, с.8]. Але і на сьогоднішній день існують проблеми щодо періодизації досконалого вивчення історії створення української журналістики, це питання є досі важливим та не до кінця дослідженим в Україні і за її межами простору.

Періодизація української військової журналістики є дуже важливою проблемою, це історичне розподілення подій, основною метою якого є визначити часові відтінки та проміжки часу, кожен з яких повинен відрізнятися від свого попереднього та наступного перед ним, це завершений, цілісний, органічний складник історичного загального процесу. У склад періодизації

закладено основну ідею державності, адже це повинно мати універсальний, загальний характер у життєдіяльності українського народу.

Військова українська преса минулого століття розпочалася з видання молодіжних організацій, таких як «Пласт», «Січ», «Сокіл», основними читачами яких були члени цих організацій та секретних гуртків, які були засновані завдяки виданню «Молода Україна». Хоча, якщо досліджувати «Молоду Україну», то у «Енциклопедії Українознавства», це видання вказується як про місячнику, а не про діючу на той час організацію та про те, що засновниками було створено провід руху незалежності [17, с.1641]. Деякі науковці вважають «Молоду Україну» лише як організацію, що є важливим моментом, так як з процесом виникнення і становлення військової журналістики, він би не мав можливості без ідеї самостійності, тисячами членами організацій таємних гуртків [48, с.6]. На з'їзді учнів середніх шкіл та українських студентів у липні місяці 1900 року, була прийнята резолюція, в якій зазначалось, що тільки у самостійній незалежній державі український народ може знайти велику свободу для свого розвитку та процвітання [54, с.87]

Засновник кафедри журналістики у Національному авіаційному університеті Григорій Кривошея, був вітчизняним науковцем, який багато досліджував історію української преси, ним було видано багато книжок для студентів, які вивчають журналістику. Особливу увагу він приділяв вивченню та становленню української військової журналістики та преси. Він робив головний акцент на тому, що процеси вітчизняного державотворення України, весь час супроводжувались виробленням наших національних військових формувань, в тому числі українських засобів масової інформації [31, с.10].

Ретельно вивчивши історію, ми можемо зрозуміти, що фактично зі створенням Української армії, почало відбуватися й створення українських, військових засобів масової інформації, у тій мірі, яка була на той час можлива. Григорій Кривошея під час своїх досліджень, заснував власну, так звану версію періодизації історії та процесів розвитку саме такому жанру, як військова

журналістика. Перший період, згідно з теорією Г. Кривошеї, припадає з 1912 по 1917 роки, це так звана військова преса від започаткування до формування певної системи [31, с.18]. До другого періоду відноситься українська військова журналістика в часи російських революцій і національно-визвольних змагань нашої батьківщини, це вже період з 1917 по 1921 роки. Третім періодом Г. Кривошея вважає з 1921 по 1939 роки і назвав її як «Військова українська преса в міжвоєнний період» [31, с. 19]. Четвертий період припадає на часи Другої світової війни з 1939 по 1945 роки. Та останній, п'ятий період з 1945 по 1991 роки. Тобто, після закінчення Великої Вітчизняної війни до початку незалежності України від Радянського Союзу. Наступним, шостим періодом є українська військова преса в роки розбудови української державності [31, с. 20]. Останнім, сьомим періодом є відродження військової журналістики в Україні та воєнних локальних мас-медіа у період протидії агресії з боку Російської федерації, яка почалась ще у 2014 році та триває і по сьогоднішній день, але вже не тільки на Донбасі, а майже по всій території України.

Якщо детально аналізувати історичні події в Україні, то можна побачити, що ідея повстанської боротьби не знаходила підтримки, ні у конкретних діях, а ні в політичній українській думці. Якщо згадати «валуєвський циркуляр», який з'явився у 1863 році, який забороняв друкувати на українській мові освітні, релігійні та наукові книги. Після валуєвського циркуляру було знищено громади, заборонено суспільні діяльності недільних шкіл, а багатьох, хто був проти такого антидемократизму, царський уряд відправляв у далекі заслання, подалі від рідної землі.

Бойовий дух українського народу, заклик до свободи державності відродився знову на початку ХХ століття, а носієм та значним виразником була саме українська військова журналістика. Скільки би загарбники та чужинці не намагались асимілювати свою аристократичну верству, а пізніше інтелігенцію, як би вони не робили спроби, аби присвоїти собі нашу українську історію, грабували матеріальні історичні цінності, все ж таки їм не вдалося деморалізувати український народ та знищити бойових патріотичний дух.

Відомий історичний український діяч Михайло Грушевський, постійно наголошував, що Кирило-Мефодієве братство у своїй визначеній програмі, завжди рішуче переносило основну вагу для сфери соціальних і культурних ідеалів, хоч і не вирікалось автономічних, політичних постулатів [13, с.5]. Українська преса немає однозначного поняття, щодо свого визначення, але існують як мінімум три погляди, які допомагають нам зрозуміти, що ж вона являє собою. Перший погляд це те, що українська преса може такою вважатися, тільки коли твори друкуються українською мовою з національним талантом. Другий погляд, якщо видання виходять на території сучасної України. Та третій погляд, коли автор може вважати себе належним до українських видань [46, с. 29].

Світові війни дуже активували політичну думку українського народу, адже розуміння приходить із часом та життєвими обставинами. Видатна особистість Симон Петлюра у своїй статті «Війна та українці», писав про національну свідомість українців, що вони не піддаються провокативним впливам. Він писав свою статтю із власним, глибоким переконанням, так як вірив, що Україна може здобути свої права разом з іншими націями у перетвореній по новому Росії [14, с.50]. Російський уряд вирішив не звертати свою увагу на статтю Симона Петлюри, вони зазвичай прийняли до активних репресій проти українського народного руху. У місті Київ закривали різні видання, серед яких була «Українська хата», «Рада», «Літературно-Науковий Вісник». Велика кількість діячів з України було взято під арешт, а згодом і відправлено у заслання.

Тогочасний міністр закордонних справ Сергій Сазонов, під час свого виступу у Думі, висунув свої звинувачення в тому, що політичний український рух у Росії, існує, так як цьому допомагає та сприяє Німеччина. Це звинувачення назвали шовіністським та божевільним, ніхто його не підтримав, ні «праві», «ні ліві» [41, с.49].

Преса Легіону Українських Січових Стрільців була першим по суті, зразковим прикладом для української військової журналістики ХХ століття. З

початком Першої світової війни розпочався новітній період в нашій історії боротьби за свою державність, за національну ідею. Другого серпня 1914 року у місті Львів, була створена Головна Українська Рада, до складу якої увійшли представники соціал-демократичної, радикальної, національно-демократичної партій Східної Галичини, яку очолив К. Левицький. На першому засіданні прийняли рішення про організацію корпусу українських добровольців, які будуть мати назву «Українські Січові Стрільці». Саме для цього корпусу створили Українську Бойову Управу [52, с.15].

Військова періодика Організації українських націоналістів, таких як «Сурма» та «Розбудова нації», несе в своєму складі пропагандистську ідею серед широких мас. Ці періодичні видання стали своєрідними механізмами з розповсюдження націоналістичної ідеї серед українських емігрантів у різних країнах світу. Вони забезпечували активну діяльність та розгортання національно-визвольних українських сил. У 30-х роках минулого століття, відомі тогочасні публіцисти виокремили основу положення націоналістичної доктрини, що стало наслідком українського національно-визвольного руху, це отримало для вагомому ідеологічного підґрунтя. Періодика від Організації українських націоналістів змогла сприяти освідомленню українців та консолідації народу українських земель, які були розділені великими кордонами країн-окупантів [28, с.355].

Спокійний час України в роки незалежності закінчився у 2014 році. Саме тоді, після анексії півострова Крим на Сході України розпочався військовий конфлікт, який мав назву Антитерористична операція. З цього періоду стали дуже затребуваними публікації та матеріали військової журналістики. Згідно результатів соціологічних досліджень, станом на початок 2018 року, основною проблемою респонденти називають військовий конфлікт у Донецькій і Луганській областях. Дослідження історії розвитку воєнної преси та військової журналістики, не один раз привертала до себе увагу дослідників і науковців, хоча вважати усі питання, які мають відношення до військової преси, особливо

тих, які розпочали свою діяльність під час Антитерористичної операції на території Східної України, достатніми для розв'язання, поки ще рано говорити.

Військова журналістика може похвалитися іміджевими і змістовними, приватними та державними засобами масової інформації України, які мають великий вплив на свідомість читачів. Це особливий контент, який створений спеціально для інформаційної війни. Наприклад, це газета полку, який відноситься до особливого призначення складу Національної гвардії України, «Чорне Сонце» та «Азов», а також друковане центральне видання при Міністерстві оборони України «Народна армія». Ці видання мають на меті об'єктивно і широко висвітлювати тогочасну проблематику нашої армії, повідомляти про перебіг подій та складних ситуацій у зоні бойових дій, питання щодо реформування військових, показ захисників держави у позитивній репутації та хорошого іміджу для усвідомлення читачів преси. Видання є дуже корисними, так як надають важливу інформацію для українських читачів про життя і стан нашої армії та як вона може відповідати сучасним вимогам часу.

Цільовою, тобто основною читацькою аудиторією даних видань є звісно ж військовослужбовці, особи, які мають зв'язок зі Збройними силами України чи просто мають цікавість до їх діяльності. Не дивлячись на те, що редакції видань знаходяться не близько до зони бойових дій, штат їх співробітників постійно відправляють до «гарячих точок», а потім опубліковують матеріали. Для військових важливими є не тільки вода, їжа, снарядження, боєприпаси, але також важлива саме інформація.

Головні завдання, які ставить перед собою редакція військової преси, це оперативно і всебічно інформувати військових, які рішення приймає правління нашої країни і Збройних сил, які важливі події у державі, тому що солдати повинні знати, що народ України покладає на них велику надію, молиться та переживає за них, що ними гордяться та ставлять у приклад молодшому поколінню, звісно ж вірять у перемогу нашої армії.

Якщо взяти до прикладу газету «Народна армія», видавець якої є Міністерство оборони України, хоч вона і розповсюджується по передоплаті, але її також можна читати в Інтернеті, на офіційному сайті видання, так як є електронна версія цієї газети. «Народна армія» має свою стабільну і чітку рубрикацію. Серед рубрик, можна виокремити постійні, такі як «Соціальна панорама», «Гарячий регіон», «Армія і суспільство», «Безпека», «З перших вуст». У різних рубриках, як правило друкуються новини, які характеризуються своєю різноманітністю про події із зони бойових дій, також публікуються виступи Президента нашої країни, які висловлювання українських політичних діячів та експертів, щодо збройних конфліктів, законодавчі ініціативи, програми реформування.

Читацькій аудиторії військової преси завжди цікаво дізнаватися про події, дивитись репортажі, читати огляди, замітки та інтерв'ю саме з поля бою. Читач після ознайомлення з публікацією, більш менш може уявляти собі картину того, що дійсно відбувається у зоні бойових дій, у нього з'являється тривога та співчуття до солдатів, можливо, навіть буде бажання матеріально допомогти армії, внести хоч якийсь внесок для перемоги нашої країни над окупантами.

Рубрики, які пов'язані із соціальним життям військових, є дуже важливою для них, так як там постійно друкуються інформація про фінансову допомогу, які пільги надаються, обов'язки і права військовослужбовців, матеріальне забезпечення, документація тощо [66]. Це надає різнобічну, корисну інформацію саме як соціальне спрямування, в одному місці зібрано усе важливе, просто, лаконічно та доступно. Читачі повинні розуміти, що наші військові не жорстокі, а захищають нашу землю від загарбників та окупантів, вони наша надія на світле майбутнє.

1.4 Зарубіжний досвід створення військової журналістики у Сполучених Штатах Америки

Так як засоби масової інформації Сполучених Штатів Америки є гарним прикладом для преси усього світу, то ми дослідимо історію створення військової журналістики на прикладі цієї країни. Раніше, світові засоби масової інформації мали конфлікти із військовими. Особливо, під час війни за незалежність, коли колоніальні друкарі якось виявили, що і вони можуть володіти силою видань, не ухиляючись від цензури, знущань, переслідувань, навіть від дьогтю та пір'я. Як правило, це залежало від місця розташування. Газети у минулому ХХ столітті, були органами громадської думки, майже нічим не відрізнялись від сучасних, редакційних сторінок, хоча звісно їхній текст був набагато яскравішим, ніж зараз. У ті, минулі часи, друкарі-патріоти у регіонах, де більшості населенню симпатизувала революція, мав мир і свободу преси, поки його читацька аудиторія погоджувалася критикувати лоялістів.

Якщо взяти до прикладу друкарів Торі, то у таких областях вони вели набагато цікавіше життя. Джеймс Рівінгтон, який видавав нью-йоркську газету, яка була лояльною до корони, втік до Великої Британії після того, як група озброєних людей заїхали у Нью-Йорк 27 листопада 1775 року, увірвавшись у будівлю, знищивши його пресу і забрали типу, який згодом було переплавлено у кулі, для використання Патріотами. Так як газета «Патріот» співпрацювала з революційною армією, публікуючи накази та прокламації, яка поширювала будь-яку бажану інформацію, а також рекламувала нагороди для дезертирів. А ось журналістів на полі бою у них не було, джерелами воєнних новин були зовсім інші видання, листи і офіційні заяви очевидців.

Ставлення військового цивільного керівництва до преси, мало чим відрізнялося від сучасного. Джордж Вашингтон був надто роздратований повідомленнями у нью-йоркських газетах, які, на його думку, підривають військові зусилля проти Англії. Він виступив із побажаннями, щоб друкарі стали більш обачними у багатьох своїх публікаціях, так як він бачив, майже в кожній газеті звіти чи прокламації, що були передані ворогом дуже шкідливого характеру.

Подібний клімат панував під час війни 1812 року. Хоча, кількість газет і частота їх публікації зросли, вони все ще збирали інформацію випадковим чином і страждали від проблем «недостатніх ресурсів, неадекватних методів передачі новин і збоїв, спричинених військовими діями [69]. Переважаючі настрої в певному місці все ще вирішували чи зможе газета поширюватися мирно, чи вона стане мішенню. У Балтіморі, провоєнному районі, натовп, який був обурений її антивоєнною позицією, зіпсував друкарню федеральної газети «Федеральний республіканець», а її будівлю було знесено.

Після поразки британців у Новому Орлеані, генерал Ендрю Джексон ув'язнив редактора, який мав сміливість проігнорувати вимогу Джексона отримати від генерала дозвіл друкувати новини про війну. Коли суддя видав наказ про звільнення редактора, Джексон спробував віддати суддю під військовий суд. На щастя для судді та редактора, завзята робота Джексона над цією справою закінчилася із закінченням війни.

Війна 1812 року, однак, породила очевидця, який був, можливо, першим військовим кореспондентом Америки. Кентуккій Джеймс М. Бредфорд, редактор *Orleans Gazette*, записався в армію Джексона в Новому Орлеані та писав листи додому до своєї газети, описуючи військові операції. Як і під час Війни за незалежність, не було потреби в перевірці безпеки чи цензурі, оскільки повідомлення надходили надто пізно, щоб бути корисними для ворога.

До 1846 року й початку війни з Мексикою, збір новин і технології настільки просунулися, що цивільні кореспонденти, деякі з яких використовували нещодавно винайдений телеграф і поні-експрес, змагалися за новини. Газети часто перебували у щоденній, часом гострій конкуренції за останні слова про щось важливе.

Найпідприємливішим репортером того часу був Джордж В. Кендалл, який заснував *Picaune* у Новому Орлеані та працював над *New Yorker*, а також кілька вашингтонських газет. Він працював на передовій, їздив з рейнджерами Маккалоу та спілкувався з генералами. Історики приписують йому перші повідомлення про великі битви при Контрерасі та Чурубуско поблизу

мексиканської столиці. Проте, незважаючи на такі зусилля та нові технології, газетні звіти про військові дії, все ще часто були 10-денними.

«Табірні газети» вперше з'явилися під час мексиканської війни, їх можна вважати першою військовою спробою зв'язків із громадськістю. Історик Френк Л. Мотт каже, що газети видавалися солдатськими друкарями і використовувалися цивільними газетами як головне джерело новин із вогнища війни.

Репортажі «в реальному часі» вперше з'явилися під час кривавих, чотирьох років громадянської війни, коли уряд і військове керівництво як Півночі, так і Півдня, робили все можливе, щоб придушити публікацію інформації, яка вважалася ворожою для військових зусиль, що часто просто означало те, що їм не подобалося. У той же час такий лідер, як президент Авраам Лінкольн, переконався, що газети є одним із ключів до збереження підтримки населення.

Зі свого боку газети виявилися здебільшого невгамовними, часто публікуючи бойові накази та іншу військову інформацію, корисну для ворога. У квітні 1861 року федеральний уряд захопив контроль над усіма телеграфними лініями, що вели до Вашингтона. У серпні наступного року Військове відомство випустило 57-му статтю війни, яка попереджала журналістів, що вони можуть бути віддані під військовий суд, якщо розкриють конфіденційну інформацію. Газети здебільшого ігнорували наказ, він ніколи не виконувався суворо.

«Associated Press» було створено під час громадянської війни. Як і сьогодні, AP об'єднала ресурси багатьох передплачених газет, щоб створити цілу армію кореспондентів. Журналістське висвітлення AP доповнила паперами та друкованою кореспонденцією, яка була отримана від солдатів на фронті. Федеральний уряд також використовував AP як спосіб донести до людей адміністративні дії. Вашингтон, за словами одного історика, «визнав потенційну корисність AP, першого засобу масової комунікації національного

масштабу, як незамінного інструменту для одночасного доступу до національних груп населення.

З близько 500 журналістів, які висвітлювали війну для північних газет, близько 150 вийшли в поле з солдатами. Хоча, деякі стверджували, що до них слід ставитися як до некомбатантів, інші взяли активну роль як помічники та посланці. Деякі навіть брали участь у боях. Історик Джеймс Мелвін Лі писав, що польові кореспонденти були так само схильні до нападу ворога, як і рядові солдати, іноді їх приєднували до штабів офіцерів і служили помічниками, розсилками або офіцерами зв'язку. Хтось був вбитим під час бою, деякі поранені або захоплені. Однак кореспонденти не користувалися загальною любов'ю. Різні військові командири відмовляли їм у доступі до акції та разом із урядовцями, намагалися обмежити інформацію, яка подавалася в газетах.

Генерал Вільям Текумсе Шерман був найвідомішим ненависником преси серед військових. Він щиро вірив, що між цензурою та військовою перемогою існує прямий зв'язок, і стверджував, що преса не повинна мати прав під час війни. Шерман звинуватив пресу в поразці Півночі в першій битві при Булл-Ран, яку Південь назвав Першим Манассасом. Це сталося через звіти у *Washington Star* і *The New York Times*, які перераховували бойовий порядок.

У статті «Таймс» повідомлялося: «Армія у Вірджинії зайняла лінію березня на Річмонд через Ферфакс і Манассас. Сили, починаючи з сьогоднішнього дня, складали п'ятдесят тисяч чоловік, близько трьох тисяч регулярної піхоти, кавалерії і артилерії та п'ятдесят тисяч волонтери».

У березні 1862 року військовий міністр Едвін М. Стентон наказав військовому губернатору округу Колумбія вилучити *The Sunday Chronicle*, яка публікувала інформацію про військові переміщення та знищити всі примірники газети. Стентон також працював з іншої сторони відносин між пресою та військовими. У воєнних документах він навмисно спотворював звіти про ключові битви та маніпулював цифрами втрат, щоб представити більш позитивний звіт про результати діяльності армії Союзу. Газети того часу все ще були односторонніми в політичному відношенні, а газети *Copperhead*

засуджували війну та її цивільне та військове керівництво. Лінкольна називали тираном і «вдівцем». На заході, The Chicago Times був закритий на три дні через «насильницький копперхедизм», який нібито розпалював зраду та недовіру до військових дій.

Лінкольн був змушений придушити такий радикалізм. Південні газети погано виступили у війні. Маючи невеликі ресурси, вони не могли залучити багато кореспондентів. Ті, хто виходив на вулицю, зазвичай виявлялися закритими командирами Конфедерації. Як наслідок, читачі Southern були переважно позбавлені воєнних новин з перших вуст.

Досвід громадянської війни продемонстрував притаманну напругу між цілями журналістів і цілями солдатів у воєнний час. Солдати хотіли уникнути розголошення конфіденційної інформації та заперечували проти критики їх діяльності. Журналісти хотіли необмеженого доступу до військової інформації та можливості використовувати її будь-яким способом, який вони вважали за потрібне. недисципліновані та ексцентричні, що хтось із них охарактеризував їх як богему.

Тертя між цими розбіжними пріоритетами та стилями було неминучим, як показував кожен новий конфлікт після Громадянської війни. Під час Іспано-Американської війни, у Першій і Другій світових війнах, у Кореї та В'єтнамі напруга постійно посилювалася, породжуючи обурення та ворожнечу між солдатами і представниками четвертої влади.

Під час Першої світової війни істерія та занепокоєння громадськості щодо національної лояльності, яка призвели до того, що Конгрес запровадив деякі з найсуворіших обмежень на слова та пресу в історії нації [69]. Закон про шпигунство, прийнятий 15 червня 1917 року, забороняв публікацію будь-якої інформації, яку навіть віддалено можна вважати пропозицією допомоги ворогу. Він також забороняв втручання в американські військові операції або військове виробництво, разом із Законом про заколот 1918 року, використовувався для виправдання цензури.

Закон про заколот забороняв будь-яку критику поведінки чи дій уряду Сполучених Штатів, чи його збройних сил, включаючи зневажливі зауваження щодо прапора, військової форми, подібних значків або символів [66]. На початку очікувалося, що газети та військові кореспонденти добровільно підкоряться цензурі. Комітет з громадської інформації президента Вудро Вільсона, очолюваний Джорджем Крілом, попросив газети утриматися від друку попередніх звітів про чисельність військ, переміщення військ і кораблів, протиповітряну оборону та оборону гавані. Військові також попросили пресу добровільно цензурувати описи військової політики, планів і рухів, порти посадки, міни та захист гавані, а також будь-які фотографії, які можуть показати будь що з цих речей.

Згодом комітет Кріла мав офіси в кожній нейтральній країні та країні-союзнику. Вона випускала щоденну газету, керувала прес-службою, яка надавала інформацію ЗМІ, створювала фільми та публікації іноземними мовами, а також залучила корпус із 75000 патріотичних ораторів, які охоплювали всі куточки нації. Щоб повідомляти про війну, кожен кореспондент мав бути сертифікованим як акредитований або виїзний кореспондент. Перші постійно проживали у військових таборах, а другі тимчасово перебували в частинах. Усі кореспонденти повинні були присягнути писати правду, внести заставу в 10000 доларів і підписати угоду про передачу всієї кореспонденції, крім особистих листів, прес-офіцеру або його помічнику. Особисті листи піддавалися цензурі в інших місцях, як і звичайна пошта [69].

Кореспондент погодився не повторювати жодної інформації, отриманої ним на фронті, якщо вона попередньо не пройшла цензуру; він не повинен був повідомляти ані назви, ані місцезнаходження будь-якого підрозділу, не повинно було бути розкриття майбутніх планів або будь-якої інформації, Військова розвідка могла подумати про цінність для ворога, тому кореспондент погодився прийняти вказівку прес-офіцера щодо подальших час від часу правил цензури.

Незважаючи на негайне запровадження цензури після початку Другої світової війни, війна стала кульмінаційною точкою відносин між військовими та ЗМІ. Країна, включно з новинними організаціями та їхніми репортерами, була єдиною дійсно патріотичною. Журналісти носили уніформу та подорожували з військовими частинами, а редактори сприймали цензуру на полі бою та вдома, як ціну національної безпеки.

У 1942 році президент Франклін Д. Рузвельт створив Управління військової інформації та Управління цензури. Останнє керувало прес-кодексами, які докладно повідомляли журналістам про те, про що їм не дозволялося повідомляти словами чи зображеннями, включаючи місцезнаходження, пересування та особу частин, кораблів і літаків, військове виробництво та постачання, прогнози погоди та температури у великих містах, втрат і навіть місцезнаходження архівів та художніх скарбів.

Військові також мали власних цензорів, які мали право стримувати випуск новин про їхні бойові дії, які вважалися потенційно шкідливими для їх боєздатності. Але на відміну від цивільних органів, військові цензори діяли без вказівок, а отже, інколи були примхливими. Історик Фредерік С. Восс писав, що були часи, коли повний обсяг невдач і втрат союзників не публікувався, не тому, що розголошення могло допомогти ворогу використати слабкі сторони союзників, а просто тому, що це негативно відбивалося на діях союзників.

Генерал Дуглас Макартур був найвідомішим практиком цієї форми цензури. Якщо йому не подобалася якась історія, її змінювали на його смак. Його командування часто повідомляло про низькі або легкі втрати. Якби репортер знайшов щось протилежне, історія просто не пройшла б повз військову цензуру.

Військові за допомогою акредитації контролювали, хто виїжджає на поле бою. Кореспондентам потрібна була прес-перепустка від військового міністерства та паспорт від Державного департаменту. Відправляючи на фронт репортерів, їх розподіляли до «прес-таборів», таких об'єктів, які були

прикріплені до регулярних військових сил і були здатні займатися адміністрацією, комунікацією та інструктажами.

Кожен прес-табір мав слідувати за польовою армією по Західній Європі. У кожному з цих таборів було п'ятдесят кореспондентів. Спочатку кореспондент буде акредитований, потім мав приєднатися до прес-табору, щоб стежити за діями армії настільки уважно, наскільки це безпечно. Акредитовані кореспонденти носили офіцерську форму без знаків розрізнення, хоча деяким кореспондентам дозволялося носити цивільний одяг. Відвідувачі, серед яких були видавці газет і журналів, прибували за спеціальним дозволом, мали фіксований маршрут і зазвичай супроводжувалися офіцером-ескортом.

Радіокореспонденти створили те, що можна вважати попередником сучасного пулу преси. Вони були змушені працювати разом через обмежені можливості радіопередачі.

Були й спеціальні «бойові кореспонденти». Зазвичай, це були добровольці, які до війни були журналістами чи письменниками. Вони пішли на службу рядовими і пройшли регулярну підготовку морської піхоти. Після участі або спостереження за військовими діями, кореспонденти отримували свої розповіді, фотографії чи кінофільми, які оброблялися, цензурувались, випускалися та розповсюджувалися військово-морським департаментом.

Закон про шпигунство часів Першої світової війни, все ще був чинним, але цензори не бажали його виконувати, воліючи переконати новинні організації дотримуватися вказівок. Переконавання було майже повсюдно успішним, тому новинні організації здебільшого прийняли цензуру. Тим не менш, національні інформаційні організації, зрештою надали американській громадськості всебічне висвітлення війни.

Війна у В'єтнамі це єдина війна в історії, програна Сполученими Штатами, стала як найкращим, так і найнижчим моментом у стосунках між військовими та ЗМІ. Головним для репортерів та інформаційних організацій було те, що цензура ніколи не запроваджувалася. Журналісти могли вільно висвітлювати все, що їм заманеться, за умови наявності військових дій і

транспорту, а їхні копії, фотографії та фільми розповсюджувалися без перешкод, через будь-який контроль безпеки.

Найнижча точка настала, коли деякі військові звинуватили висвітлення в пресі причиною поразки війни. Хоча інтерв'ю показує, що такої думки, очевидно, більше не дотримуються найвищі цивільні та військові керівники оборонного відомства країни, вона все ще широко поширена серед військових офіцерів. В опитуванні громадської думки, проведеному для цього дослідження, 64% опитаних військових офіцерів сказали, що вони повністю або частково погоджуються з твердженням, що «висвітлення подій у В'єтнамі у ЗМІ, завдало шкоди військовим зусиллям». З боку ЗМІ такої думки дотримуються лише 17% опитаних.

Мелвін Р. Лейрд, який обіймав посаду міністра оборони з 1968 по 1972 рік і керував в'єтнамізацією та виведенням американських військ із В'єтнаму, сказав, що він зустрічав таку думку серед багатьох військових офіцерів, але він сказав, що це неправильно.

Генерал Джон Шалікашвілі, голова Об'єднаного комітету начальників штабів, сказав, що він був тим, хто поїхав із В'єтнаму з кислим присмаком у роті, переконаний, що щось пішло не так у стосунках між військовими та ЗМІ. Він сказав, що, на його думку, серед військовослужбовців є вкорінена недовіра до ЗМІ.

Висновки до першого розділу

Після розпаду Радянського Союзу українські засоби масової інформації розпочали новий період у своєму розвитку. Цей період можна назвати становленням демократії та періодизації відновлення незалежності держави. З кожним роком кількість видань збільшується, особливо, онлайн-медіа. Іноді перешкодами для створення якісної системи ЗМІ є брак досвіду, недосконалі взаємини зв'язків зі зовнішнім світом, стан неузгодженості, проблеми законодавчо-правової бази.

Українська революція з 1917 по 1921 роки була політично-суспільно значимою із великими масштабами, вона увійшла в феномен історії і зайняла почесне місце серед національно-визвольних процесів у Європі. Досліджуючи всесвітню історію, можна помітити, що дуже часто відбуваються різноманітні явища, які з часом повторюються, звісно дещо у новому аспекті, із за нових обставин, тому як дві краплі, вони звісно ж не можуть бути. Але історія все таки повторюється, так як і в часи Української революції, наша країна остаточно обрала європейський, сучасний вектор свого розвитку, хоча, одночасно стають складні завдання, адже наразі ми захищаємо свою територію, державну незалежність від агресії з боку сусіда, колишнього братського народу, а саме Російської федерації. Ми виборюємо нашу територіальну цілісність, створюємо побудову кращого суспільства, яке є більш цивілізованим, який не згадує Радянський Союз як щось чудове та незабутнє, ми хочемо жити у мирі та почувати себе комфортно та спокійно у своїй країні. Прийти до кращого життя, стабільності та економічного розквіту, допоможе конструктивна, іноваційна, консолідована, а головне патріотична, національна еліта. Хоча, у сучасному світі формується глобальна, міжнародна еліта, яка може зумовлювати створення деяких складностей для національних еліт та їх сенс у новітніх державотворчих процесах.

Поступово засоби масової інформації оновлюються та розвиваються, динамічно починають з'являтися нові медіа і видання різних форматів та контентів. Одні видання мають велику популярність серед своєї читацької аудиторії, у інших з цим навпаки проблеми, все як правило залежить від актуальності тем сьогодення, щоб інформація була новою та цікавою для читачів, а також майстерність авторів публікацій, показ їхнього професіоналізму як журналістів, якість та грамотність тексту, адже помилки помічають багато людей, тому репутація видання може погіршитись, навряд хтось захоче читати безграмотних авторів. На сьогоднішній день ми розуміємо, що з 2014 і на цей час, для читачів затребуваними та актуальними є матеріали,

зміст яких пов'язаний зі збройними конфліктами, тепер не тільки на Сході України, а і по всій її території.

Між засобами масової інформації та суспільством завжди такі стосунки, що ніби укладено угоду про те, щоб преса регулярно та професійно інформувала свою читацьку аудиторію про щось важливе, цікаве та корисне. Журналістам хочеться, щоб їх читачі довіряли їм, вірили у їхній професіоналізм, були відданими та розвивались. Через масову інформацію, особливо через ЗМІ, набуває поширення суспільно важливої, значущої інформації, хоч з індивідуальним характером її сприйняття.

У розвинених країнах свобода преси існує на конституційному рівні, вона є її нормою, порушення якої передбачає судову, навіть кримінальну відповідальність. Засоби масової інформації в Україні на протязі останнього часу перебувають у непростому стані переходу від авторитарної моделі до соціально відповідальної моделі [6, с.265]. Держава має на меті керувати цим процесом переходу, для цього вона створює відповідне соціальне середовище навколо засобів масової інформації, також всередині них, яке знайшло своє втілення у законодавстві нашої країни.

Працівники ЗМІ знають, що така професія як журналістика буде завжди популярною. Військовий кореспондент вміщує у собі дві спеціальності, це і журналіст, і військовий, тобто це журналіст, який розповідає про військові дії з місця подій. Головною метою роботи військового журналіста є надсилати коментарі, новини, інтерв'ю із зони бойових дій або з «гарячих точок», для трансляції чи публікації у те медіа, де працює кореспондент, або якщо працює на себе, тобто у фрілансі. Військовий кореспондент, який вважає себе професіоналом, повинен добре спеціалізуватися на репортажах про війну. Основна роль відводиться для збору інформації про глобальні збройні конфлікти, які відбуваються та обмін своїми звітами роботи з громадськістю.

Військові журналісти крім того, що інформують суспільство про проблеми, які пов'язані зі збройними конфліктами, вони ще й розповідають як війна впливає на життя людей. Іноземні військові кореспонденти часто їздять

до інших країн під час збройних конфліктів, щоб спостерігати за діяльністю, досліджувати проблеми, спілкуватися з людьми, які живуть і працюють в цих регіонах та з постраждалими особами. В Україні ми можемо спостерігати велику кількість іноземних журналістів, особливо з Великої Британії. Це означає, що багато країн підтримують нас, хочуть нам допомогти, а їхні досвідчені кореспонденти, крім того, що висвітлюють воєнний стан, ще й допомагають своїм українським колегам, так як великого досвіду у військовій журналістиці у нас не так багато.

Військові журналісти періодично покидають зони бойових дій, перебираючись у більш безпечні райони, щоб повідомляти з передової лінії активного конфлікту. Вони зазвичай опитують як військовослужбовців, так і цивільних, щоб зрозуміти різні точки зору учасників. Військові кореспонденти мають передові журналістські навички, які дозволяють їм ефективно працювати та зберігати безпеку в потенційно небезпечних середовищах. У військових кореспондентів повинен бути попередній досвід роботи в якості інших типів журналістики, таких як мовники або газетні оглядачі.

РОЗДІЛ 2 ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ ВІЙСЬКОВОЇ ЖУРНАЛІСТИКИ В УКРАЇНІ ТА СВІТІ

2.1 Принцип роботи військової журналістики в елітних американських виданнях

Світова військова журналістика працює на глобальному рівні, завдяки характеру засобів масової інформації суспільство в усьому світі стає більш проінформованим та можуть роздивлятися збройні конфлікти з багатьох точок зору. Світова військова журналістика свідчить про те, що зображення конфліктів через ЗМІ, викликає серйозне занепокоєння учасників бойових дій, громадськості та медіа-професіоналів. Засоби масової інформації, які пов'язані з військовою журналістикою глобального характеру, мають на меті формувати про перебіг подій під час збройних дій.

Військова журналістика Сполучених Штатів Америки у своїх повідомленнях про збройні конфлікти, посилюють частими і лютими заявами про упередженість з обох сторін. Журналісти, політики і соціологи вказують на важливу роль преси у висвітленні конфліктів в Афганістані, Іраку, Кашмірі, Ізраїлі та Палестині. Крім політичних, ідеологічних мотивів, воєнні репортажі часто стають сенсаційними задля підвищення рейтингів і тиражів. Військова журналістика Сполучених Штатів характеризується мовою воєнного тріумфалізму, орієнтацією на дії та поверхневим оповіданням із незначним контекстом, фоном, або історичною перспективою [71]. Нам усім відомо, що Сполучені Штати люблять втручатися у будь-які світові збройні конфлікти, висвітлюючи перебіг подій у зручній для себе бік.

Крім поняття «військова журналістика», існує ще й «журналістика миру». Цей термін заснував науковець із Норвегії Йохан Галтунг, який означає дослідження і відсутність конфліктів у суспільстві, основна мета якої уникнути або зменшити збройні конфлікти, просувати мирні ініціативи [67].

Журналістика миру спрямована на зосередження культурних і структурних причинах насильства, а не на простій дихотомії. Це пояснення, що являє собою насильство, розглядання конфлікту як такого, який залучає багато сторін і переслідує багато цілей. Головним стимулом миротворчої журналістики дозволити читачеві видання розрізнити заявлені позиції та справжні цілі.

У дослідженні військової журналістики Сполучених Штатів візьмемо для аналізу Пакистансько-Індійський конфлікт у двох відомих американських виданнях: «New York Times» та «Washington Post». У той період конфлікт між двома країнами був на піку, вони були на межі війни, включаючи небезпеку ядерної війни. Регіон Кашмір був точкою спалаху між Індією та Пакистаном після здобуття ними незалежності від Британії у 1947 році. Ці країни вели збройний конфлікт у декілька періодів, у 1948, 1965, 1972 та 1999 роках, підписуючи при цьому декларації і мирні угоди, хоча, насправді не прийшли до будь-якого рішення.

Історія створення конфлікту між Індією та Пакистаном, який розпочався ще у 1947 році і триває до сих пір. Причинами, а більше передумовами до конфлікту були закладені, ще під час британського колоніального правління. До 1947 року Індія і Пакистан входили до складу Британської Індії, тобто до колоніального державного утворення, в якому англійські колонізатори об'єднали велику кількість різних, національних та релігійних груп. Кашмір є головною причиною протистояння, який вже давно є спірним регіоном на північному заході півострова Індостан, історичне князівство у Гімалаях.

Поділ Кашміру не фіксований офіційними угодами про кордони, а сам регіон є місцем напруги і постійного протистояння між Пакистаном та Індією. Кашмір межує з Афганістаном на півночі, автономними районами Китайської Народної Республіки на сході, штатами Індії Хімачал-Прадеш і Пенджаб на півдні та Пакистаном на заході.

Досконало продивляючись історію Кашміру, де описується, що ця земля із споконвіків була своєрідним мостом між Індією, Китаєм та Ірано-мусульманським світом. З давніх давен тут існували міста з високорозвиненою

культурою і проживали послідовники різних релігій: мусульмани, індуїсти та буддисти. Сьогодні військові постачання до Пакистану здійснюють Сполучені Штати Америки, а поставки зброї до Індії здійснювала Російська Федерація. Але при цьому Пакистан проявляє підвищений інтерес до можливого військово-технічного співробітництва з Росією, а США робить спробу витіснити її з індійського ринку озброєнь.

Тяжкість збройного конфлікту між Пакистаном та Індією відчуває в основному місцеве населення, адже в історії цього протистояння багато військових операцій, безліч дрібніших сутичок і нападів як на військових, так і на мирних жителів. У результаті на сьогоднішній день, економіка регіону Кашмір нестійка, як і політична ситуація в ньому, високе безробіття серед жителів.

Насильство поширилося з кордонів на терористичні атаки в інших регіонах. Індія звинувачує терористів з Пакистану в нападах і вбивствах у долині Кашміру, що є майже щоденною справою. Американське видання «New York Times» у висвітленні Пакистансько-Індійських відносинах, було здебільшого зосереджено на мирі між двома країнами. Уряд Сполучених Штатів ніколи не хотів війни між Пакистаном та Індією, скоріше хотів, щоб Пакистан повністю зосередився на війні із тероризмом і мобілізував свої сили на кордоні з Афганістаном для боротьби з тероризмом. Для того, щоб усунути загрозу війни та повністю зосередитися на економічному та соціальному процвітанні, Пакистан та Індія рухаються до мирних ініціатив, загальний діалог, який розпочався у квітні 2003 року, призвів до запровадження заходів зміцнення довіри з метою вирішення невирішених питань, у тому числі основної проблеми регіону Кашміру.

Претензії ворогуючих країн на Кашмір сягають по своїй суті ідентичності двох конкуруючих держав. Згідно з даними Організації Об'єднаних Націй, Кашмір є найдавнішим конфліктом, зазначеним у резолюціях, одним із найсерйозніших, оскільки протистояння йде між індусами та мусульманами, релігія також є важливим чинником. Регіон Кашмір є важливим як для Індії,

так і для Пакистану, багато хто з громадян вважають це місце особливим для їхньої країни. У Кашмірі виник, так званий сепаратистський рух. Індія звинувачує Пакистан у веденні проксі-війни в Кашмірі шляхом озброєння та навчання бойовиків. А Пакистан заявляє, що надає лише моральну та дипломатичну підтримку боротьбі за свободу Кашміру. Приблизно 65 відсотків території Кашміру контролюється Індією, а інша решта, тобто 35 відсотків, контролюється Пакистаном.

Видання «The New York Times» наголошувало, що Індія і Пакистан є як найбільш густонаселеними країнами у світі, ще й обидві набули ядерного потенціалу, то питання Кашміру має зловісний потенціал переростання у ядерну війну. Правозахисні групи неодноразово піднімали обурення щодо зникнень і позасудових вбивств у контрольованому Індією Кашмірі. У свій час, коли в 1999 році вкотре спалахнула війна між Індією та Пакистаном, президент Америки Білл Клінтон, побоюючись, що збройний конфлікт може перерости у ядерну війну, Клінтон почав тиснути на обидві ворогуючі сторони, щоб вони нарешті припинили війну. Білл Клінтон описав лінію контролю, що розділяє Кашмір, як найнебезпечніше місце на землі [80]. Щорічне проведення Стокгольмського міжнародного інституту дослідження проблем миру повідомляє, що південна Азія є одним із регіонів, у якому зафіксовано найсильніше зростання витрат на оборону.

Напади 11 вересня 2001 року на Сполучені Штати спричинили бажання уряду стримати всі види войовничості у світі, включно з визвольною боротьбою. Через переконання Індії щодо членів Конгресу США, вони закликали припинити допомогу бойовикам Кашміру, як наголошувало видання «Washington Post». У грудні того ж року терористична атака на парламент Індії зі сторони Пакистану, призвела до загрози війни з розгортанням масових військ на кордоні, що породило побоювання ядерної війни на субконтиненті. Після інтенсивних дипломатичних зусиль інших країн, Індія та Пакистан почали відводити війська від міжнародного кордону і переговори почалися знову.

Американські засоби масової інформації зосереджують свою увагу на збройні конфлікти лише тоді, коли має відбутися явне насильство. Йохан Галтунг стверджував, що американські видання, які пов'язані саме з військовою журналістикою, зазвичай дотримуються «низького шляху» у висвітленні війни, які переслідують конфлікти [73]. Йохан Галтунг виступав за альтернативний шлях мирної журналістики, яка буде фокусуватися на трансформації конфлікту, щоб показувати чорне та біле з усіх сторін, зменшуючи при цьому ескалацію, підкреслюючи мирне вирішення збройних конфліктів. Військова журналістика, на думку Галтунга, не тільки узаконює насильство, але й сама по собі є насильством [73]. Багато хто з експертів критикували «The New York Times» саме за критерії відбору новин за негативізм та персоналізацію, що це видання неначе спеціально підбурює своїх читачів до проникнення збройних конфліктів та спонукає до депресивного стану.

Американські засоби масової інформації, особливо «Washington Post», зазвичай пропагують етноцентричний погляд на світ, який стає особливо кричущим під час кризи. Повідомлення у американських ЗМІ є упередженими з націоналістичними та ідеологічними тенденціями, забуваючи при цьому про національні інтереси, а «об'єктивні» звіти можуть бути неправильно використаними та зрозумілими для ворогуючих сторін. Журналістська об'єктивність у висвітленні збройних конфліктів, повинна показувати всі сторони конфлікту. Є два чинники, які зазвичай впливають на висвітлення конфлікту, такі як відносини засобів масової інформації з урядом та військовим керівництвом під час конфлікту, а другий чинник, це вплив журналістської рутини і практики.

Як зазначають вчені із Кембриджського університету Лі та Маслог, що стандартним режимом роботи «The New York Times» є висвітлення напруги, конфлікту та насильства. Це видання надає перевагу використанню військових кадрів, навіть під час висвітлення мирних переговорів, тобто редакція вважає, що конфліктні кадри більш привабливі аніж примирливі. Американська військова журналістика є способом репортажів, який містить приховане

упередження на користь насильства, це робить збройний конфлікт непрозорим, приховуючи при цьому структурні чинники, що рухають цикл насильства та блокують політичні кроки, які необхідні для його переривання і відволікання [74].

Американська військова журналістика протистоїть «журналістиці миру», вона не робить чуттєві та видимі підкорені аспекти реальності, а скоріше навпаки. Необ'єктивне, самосвідоме журналістське втручання ґрунтується на ідеях публічної журналістики, журналістики розвитку та журналістики миру. Індикатори війни це патріотизм, національні інтереси, гнів, цензура і пропаганда, які часто змовляються, щоб перешкодити об'єктивному висвітленню подій. Військова журналістика США охоплює кілька сторін на арені конфлікту, причини конфлікту та рішення на полі бою, вона орієнтована на так звану нульову суму, коли одна сторона виграє, а інша програє, тобто висвітлення новин починається лише з видимим насильством та наслідками, такі як загиблі, жертви і матеріальні збитки.

На противагу американській військовій журналістиці, журналістика миру досліджує передумови виникнення конфлікту, щоб зробити конфлікти більш прозорими для читачів або глядачів, вона шукає причини та вихід із збройних конфліктів з усіх сторін і висловлює погляди всіх супротивників. Журналістика миру на відміну від військової, намагається викривати брехню, спроби прикриття та винних, розкриває страждання всіх сторін конфлікту. Завдяки своїй орієнтації на вирішення, цей вид кризової журналістики приділяє особливу увагу мирним ініціативам і звітам про післявоєнний розвиток.

Журналістика миру та журналістика розвитку мають дещо схожі характеристики, адже одна рятує суспільство від спустошення, а інша від бідності. Розвиток журналістики заохочує кореспондентів подорожувати у віддалені регіони, спілкуватися з людьми, особливо жертвами і постраждалими та звітувати про них. Цей тип журналістики також розглядає запропоновані урядом проекти, щодо покращення ситуації в країні та аналізує чи будуть вони ефективними в найближчі терміни. Зрештою, журналіст може запропонувати

рішення та дії у матеріалі, запропонувавши рішення, шляхи реалізації та дії у своєму авторському матеріалі. Дуже часто саме такий тип у світовій журналістиці розвитку, заохочує до спільних зусиль між громадянами країни та зовнішнім світом. Журналістика розвитку має схожість із розслідувальною журналістикою, якщо розглядати роль журналіста з питань розвитку, щоб критично досліджувати існуючі програми розвитку та проекти уряду, порівнюючи запланований проект, із його фактичною реалізацією і повідомляти про будь-які помічені недоліки.

Вчені-дослідники з питань медійної роботи виявили, що журналістика розвитку навряд чи зможе закріпитися серед журналістів у країнах, що активно розвиваються. Таким чином більш ймовірно, що концепцію журналістики миру спіткає та ж доля, що й журналістику розвитку. Наше дослідження, щодо висвітлення збройних конфліктів американськими ЗМІ, підтверджується теорією фреймінгу, зокрема фреймом військової журналістики та журналістики миру. Так як теорія фреймінгу має на меті стверджувати, що усі медіа світу говорять суспільству, як саме необхідно думати. Не важливо, яка б подія не відбувалась, вона структурується у мас-медіа у вигляді будь-якого фрейму, тобто рамки, яка подається глядачеві у більш спрощеній формі. Використання методів фреймінгу майже маніпулює суспільною, загальною думкою, дає можливість сфокусувати мислення і увагу глядацької аудиторії на детальних питаннях, таким чином змушуючи її роздумувати та міркувати у потрібному напрямку. Хоча, фреймінг не вважається великою оманю для глядачів, так як встановлюючи конкретні рамки фрейму, мас-медіа по суті відфільтровують зайве та непотрібне, надана інформація не має спотворень, а в більшій мірі просто замовчується, є багато недоговореного, своєрідний принцип для глядачів, що додумайте самі, по своєму бажанню та мріям. Фрейми є ментальними структурами, які допомагають людям зрозуміти реальність так, як вони її розуміють.

Йохан Галтунг розробив два протилежні способи висвітлення війни. Його класифікація ґрунтується на чотирьох широких практиках і лінгвістичних

орієнтаціях, такі як мир-конфлікт; правда-пропаганда; люди-еліти; рішення-розбіжності. На його думку, військова журналістика орієнтована на насильство, війну, пропаганду, еліти та перемогу [78]. Військова журналістика на думку Галтунга, повинна засуджувати збройні конфлікти, показувати чорне та біле, доводити до мирного, пацифістичного рішення, мінімізувати розрив між протидіючими сторонами, не повторюючи факти, які демонізують одну зі сторін і готують ґрунт для збройного конфлікту.

Початкова оцінка висвітлення американськими виданнями, які ми досліджуємо, призводить до вирішення питань, таких як: військова журналістика є домінуючою рамкою у висвітленні Пакистансько-Індійського конфлікту; чи був зв'язок між оформленням та характеристиками сюжету, такими як тип, довжина та джерело сюжету; чи існував зв'язок між військовою журналістикою та історіями, характерними для Індії та Пакистану, з точки зору сприятливого напруження.

Наше дослідження буде проходити за допомогою контент-аналізу, вивчаючи висвітлення Пакистансько-Індійського конфлікту у виданні «The New York Times» та «Washington Post». Наше дане дослідження базується на теоретичній моделі Галтунга та його класифікації категорії військової журналістики та журналістики миру. Ці два американські видання були обрані для дослідження, тому що вони є провідними американськими щоденними газетами, як в паперовому, так і в електронному вигляді та поширюються по всій країні, а також по всьому світу серед освічених, зацікавлених, інтелектуальних читачів. Ці видання є обізнаними, серйозними, відомими та незалежними, які мають довгу історію свого існування. «The New York Times» та «Washington Post» є фінансово стабільними, з чималим і технічно-досвідченим персоналом, серед яких багато професіоналів, які знають і люблять свою роботу. Видання акцентують свою увагу на політиці та світовій свідомості, а також описання військових конфліктів. Однак, обидва видання відображають точки зору уряду Сполучених Штатів.

Об'єктом нашого дослідження є новини про Індію і Пакистан, які опубліковані у виданнях «The New York Times» та «Washington Post» у період початок 2001 року та до середини 2002 року. Цей період було обрано, тому що саме після цього Сполучені Штати перекинули свою увагу на Ірак, можливо, після нашого дослідження. нам стане більш зрозуміло, що мотивувало Америку до збройних конфліктів у Іраку. Список історій було створено з Lexis, шляхом введення ключових слів, таких як «Індія» та «Пакистан». Для відбору зразку використовувався систематичний відбір. Загалом 57 відсотків статей у «The New York Times» та 43 відсотки матеріалу «Washington Post», були випадково відібрані з використання інтервалу пропуску в одиницю для створення вибірки 135. Крім ідентифікаційної інформації, кожна історія була закодована за кількістю слів, жанром статті, це була новина чи репортаж або редакційна стаття. Категорія правила військової журналістики та журналістики миру представлена у Додатку А).

Остаточна вибірка складалася зі 135 публікацій, з яких «The New York Times» опублікувала 27.4 відсотки матеріалів, пов'язаних із військовою журналістикою. Видання «Washington Post» опублікував близько 25.9 відсотка матеріалів, які мали зв'язок саме з військовою тематикою. Більшість авторів публікацій були місцевими, тобто американськими журналістами, приблизно 69 відсотків, на другому місці індійські кореспонденти, близько 29 відсотків та інші репортери менше 10 відсотків. Жодна публікація у двох американських виданнях не була створена пакистанськими журналістами.

Кількість публікацій, які були пов'язані з військовою журналістикою у виданнях «The New York Times» та «Washington Post» була більшою, тобто 53.3 відсотка, ніж кількість журналістики миру, приблизно 40 відсотків і нейтральні історії, які не зачіпають жоден інтерес склав близько 6.7 відсотка. Робимо висновок, що військова журналістика є домінуючим кадром у висвітленні Індійсько-Пакистанського збройного конфлікту.

Щодо існування зв'язку між обрамленням військової журналістики та журналістики миру і специфічними характеристиками публікацій. Середня

довжина опублікованих матеріалів військової журналістики була значно вищою, ніж середня тривалість матеріалів журналістики миру і нейтрального кадру.

Згідно з дослідженням Пакистан висвітлювався у двох американських виданнях несприятливо у кадрі військової журналістики, але сприятливо у кадрі журналістики миру. У загальному охопленні Пакистан розглядався швидше як ворог, войовнича, агресивна сторона, ніж Індія, про що свідчать дані дослідження, представлені у Додатку Б. Зокрема Пакистан був представлений ворогом у кадрі військової журналістики та як дружня сторона у кадрі журналістики миру. Однак кадри як ворога, значно відрізнялися у військовій журналістиці від кадрів Пакистану, як друга в журналістиці миру та нейтральних публікацій.

Індикатори кадрів військової журналістики перевищили показники журналістики миру. У кадрі військової журналістики більшість частот були показниками «тут і зараз», тоді як у рамках журналістики миру частота більшості була показником «орієнтованості на вирішення». Чотири найбільш помітні показники, що підтверджують фрейм військової журналістики, на основі загальної частоти були «тут і зараз», «орієнтований на відмінності», використання демонізаційної лексики та «партизанська орієнтація».

Що стосується показників «тут і зараз», більшість матеріалів було зосереджено на арені конфлікту, діяльності бойовиків, зіткнення і причинно-наслідкові зв'язки. З точки зору «орієнтованості на відмінності», публікації містили інформацію, яка призвела до конфлікту. Демонізуюча мова здебільшого складалася з таких слів, як терористи, сепаратисти, фундаменталісти, кашмірські повстанці. Мається на увазі, що Пакистан як теократична держава, яка приховує тероризм та бойовиків. «Партизансько-орієнтований» підхід до військової журналістики містив публікації про упередженість однієї сторони конфлікту.

Журналістика миру містить у своєму складі інформацію про вирішення конфлікту, дозволяє висловлюватись усім сторонам залученим у збройний

конфлікт, опубліковані матеріали є більш-менш нейтральними, не приймають жодної сторони конфлікту.

Висвітлення Пакистансько-Індійського конфлікту у виданні «The New York Times» та «Washington Post» у період 2001-2002 роки, так як це один із пікових періодів збройного конфлікту між Індією та Пакистаном, за весь час військових дій, які тривають і до сьогодні. Загальне висвітлення у обох виданнях було більше схилене до військової журналістики, аніж до журналістики миру, тому цей результат узгоджується з попередніми дослідженнями військової журналістики, такими як Вольфсфельд, який стверджує, що стандартним способом роботи преси є висвітлення напруги, конфліктів і насильства. Експерт Шинар, який виявив, що засоби масової інформації надають перевагу використанню військових кадрів, навіть під час висвітлення мирних переговорів. Та дослідника Фосетта, який показав, що для сучасних медіа більш привабливими є конфліктні рамки, ніж рамки примирення, ось що вони беруть до уваги.

2.2 Проблеми роботи військових журналістів на прикладі Єменського конфлікту

Засоби масової інформації мають можливість сприяти як ескалації, так і деескалації конфліктів. Військова журналістика вимагає від кореспондентів усвідомлювати пов'язану з цим відповідальність, не забуваючи про свою безпеку та якісну професійну роботу. Залежно від висвітлення, засоби масової інформації можуть розпалювати конфлікти або сприяти їх деескалації та конструктивному вирішенню. Тому військова журналістика має на меті усвідомити для кожного кореспондента про відповідальність, яка з цього випливає. Маємо на увазі, про надання співробітникам ЗМІ інформацію, концепції, методи і стратегії щодо того, як аналізувати та розуміти динаміку конфліктів, а також шукати можливості для деескалації та сприяння миру

репортажів шляхом інформованого, диференційованого та делікатних публікацій і авторських робіт.

Для дослідження роботи військової журналістики в країнах Європи, ми виберемо Єменський конфлікт та як висвітлюють німецькі засоби масової інформації військові дії цього регіону. Карта території Ємену представлена у Додатку В. Війна в Ємені, це громадянська війна між хуситами і керівними військами. Конфлікт розпочався у 2004 році, коли повстанці шиїти, які проживали на півночі країни, виступили проти альянсу влади Ємену із США, за встановлення теократичної монархії існуючої у Північному Ємені до військового перевороту 1962 року. В 2009 році розвернулись активні бойові дії між шиїтами з одного боку та арміями Ємену і Саудівської Аравії з іншого. Втручання саме Саудівської Аравії контролюючої суннітами, офіційно обґрунтували загибель двох прикордонників від рук повстанців.

Ємен, тобто Єменська Республіка, це країна, яка розташована в південно-східній Азії, сусідньою державою на півночі є Саудівська Аравія, а на сході межує з Оманом. Офіційною датою створення Єменської Республіки є 22 травня 1990 року, внаслідок об'єднання Народної Демократичної Республіки Ємен та Єменської Арабської Республіки, тобто об'єдналася північна і південна частина Ємену [76].

З 2012 року внутрішній конфлікт у найбільшій країні арабського світу поступово переріс у війну регіонального значення. Після того, як у вересні 2014 року уряд президента Мансура Хаді було повалено альянсом різних опозиційних рухів з півночі країни на чолі з повстанцями-хуситами, у березні 2015 року почалася військова коаліція на чолі із Саудівською Аравією, масованими авіаційними ударами по повстанцям. Відтоді Саудівська Аравія та Об'єднані Арабські Емірати здійснили понад сто тисяч атак. У липні 2016 року Х'юман Райтс Вотч задокументувала сімнадцять незаконних авіаударів по тринадцяти комерційних об'єктах, включаючи фабрики, склади, ферми, електропостачання та водопостачання, у звіті «Бомбардування підприємств:

авіаудари коаліції Саудівської Аравії по цивільних економічних структурах Ємену».

Атаку Ємену з самого початку підтримували Сполучені Штати, Ізраїль, Велика Британія і Франція. У червні 2015 року речник визнав масову участь американських військових, про те, що їхня співпраця у розвідувальній діяльності та обмін інформацією, допомога у виборі цілей, консультаційні послуги та матеріально-технічна підтримка, включаючи дозаправку в повітрі до двох рейсів танкерів щодня [75]. Бойові підрозділи і найманці з кількох арабських країн, таких як Йорданія, Марокко та Об'єднані Арабські Емірати, а також спецназ США та Британії, також діють на землі.

Збройні конфлікти викликані нездатністю політичних сил на півночі та півдні, домовитися про спільний життєздатний проєкт майбутнього для країни. Сучасна Республіка Ємен виникла лише у 1990 році, після об'єднання Північного та Південного Ємену. З тих пір відбувалися неодноразові бої між ворогуючими угрупованнями. Основними групами є військово-політичні еліти, які контролюють державу, рух заїдів, очолюваних кланом Хуті на півночі, суніти «Південний рух», «Брати-мусульмани», з місцевим відгалуженням «Аль-Ісла» та «Аль-Каїда» на Аравійському півострові, на південному сході [75].

Громадянська війна, яка почалася з повстання Хуті проти неефективного і корумпованого уряду Хаді, все більше загрожує перерости у війну на багато фронтів. З січня 2018 року «Південний рух» розірвав альянс із військами Хаді та за підтримки Арабських Еміратів, активно добивається відділення Півдня в рамках Південної перехідної ради. В цю раду входять губернатори п'яти південних провінцій. Під тиском своїх донорів, збройні формування вживають заходи проти груп «Аль-Ісла», «Братів-мусульман», які залишаються частиною коаліції проти Хуті.

Після вбивства журналіста із Саудівської Аравії Джамаля Хашоггі, який критикував режим, на початку жовтня 2018 року баланс всередині коаліції змінився [77]. Тріщини відкриваються і відмінності інтересів стають більш помітними. У той час, як Саудівська Аравія продовжує зосереджуватися на

витісненні повстанців-хуситів і встановленні просаудівського уряду для всього Ємену, Арабські Емірати в першу чергу стурбовані створенням власної зони впливу на півдні Ємену. Роблячи це, вони визнають, що країна буде знову розділена. Арабські Емірати прагнуть до незалежної регіональної ролі, хочуть забезпечити контроль над портами Адена та острова Сокотра, щоб контролювати морські шляхи на півдні Аравійського півострова.

Для нашого дослідження, виберемо відоме німецьке видання «Die Welt». «Die Welt» це щоденна, німецька, громадсько-політична газета, що належить відомому у Німеччині видавництву «Axel Springer Verlag». Це видання має також недільний варіант і ще таблоїдний варіант газети. «Die Welt» засноване у 1946 році, у місті Гамбург, тепер видається у столиці, даними на 2019 рік поширюється у 130 країнах світу, читацька аудиторія складає більше ніж 670 тисяч прихильників. Таким чином «Die Welt», можна назвати однією з найвпливовіших засобів масової інформації країни.

Редакція «Die Welt» зрозумівши, що користується великим попитом та увагою читачів, відноситься до роботи військових журналістів дещо легковажно та без особливих деталей. Переважна більшість публікацій, які пов'язані з Єменським конфліктом, виставляють у викривленому зображенні складної ситуації конфлікту до невпізнання. Як для прикладу візьмемо витяг з публікації «Die Welt»: «Після цього легітимний уряд президента Мансура Хаді, підтриманий Саудівською Аравією, піднявся в «проксі». Йде війна з одного боку та підтримувані Іраном «повстанці Хуси з іншого» [63]. По своїй суті, йдеться про недопущення створення іранського плацдарму в Ємені. Це уявлення настільки ж неправильне, наскільки і небезпечне. Це неправильно, оскільки причини конфлікту перш за все слід шукати в історії Ємену та в саудівсько-єменських відносинах. Століттями саудівські племена та правителі намагалися вплинути на розвиток подій у південній сусідній країні, також поширюючи там свою догматичну версію ісламу. Вони знайшли союзника в особі багаторічного президента Ємену Алі Абдалли Салеха, часи правління якого були з 1990 по 2011 роки. Щоб отримати непокірні племена на півночі,

Салех допустив поширення в Ємені сунітського ваххабізму, послідовників якого зейдити, вважають єретиками. Рух хуситів виник не в останню чергу як реакція на цю ворожу та дискримінаційну політику.

Зображення публікацій військової журналістики, які пов'язані з Єменським конфліктом у «Die Welt» є небезпечними, тому що як пророцтво, що саме справджується, воно сприяє і зміцнює саме той розвиток, якому Саудівська Аравія та Об'єднані Арабські Емірати нібито намагаються запобігти, геостратегічне вторгнення Ірану на південь Аравійського півострова. Німецькі експерти завжди ставили під сумнів систематичну, політичну та військову підтримку Іраном хуситів

Один аргумент стосується відмінностей між Іранським шіїзмом і заїдизмом, який має власну традицію та школу права. Як і слід було побоюватися з огляду на масове втручання Саудівської Аравії, тепер хуси, здається, більше звертаються до Ірану [64]. Останнім часом з'являється все більше доказів того, що Іран постачав зброю хуситам.

Для дослідження публікацій видання «Die Welt», які пов'язані з Єменським конфліктом, можемо виокремити декілька теорій типів репортажів, які пояснюють, якими методами користувались військові журналісти під час своєї роботи. Це теорія індексування, теорія кадрівання та теорія цінності новин.

Перша, це теорія індексування. Ця теорія узагальнює висновок, який був емпірично підтверджений багато разів, що ступінь одностайності або суперечки щодо теми всередині домінуючої політичної еліти також індексує, тобто вказує та конкретизує ступінь, різноманітність, критичність ЗМІ та звітність. Відповідно, репортаж про конфлікт починається лише тоді, коли в політичній еліті піднімаються критичні голоси. Ця теорія індексування підтвердила події навколо війни в Ємені, які висвітлені виданням «Die Welt». Після того, як другого жовтня 2018 року королівська родина Саудівської Аравії вбила критично налаштованого журналіста Джамалю Хашоггі, консенсус едіти всередині великої коаліції, в НАТО та в трансатлантичних відносинах, почав

руйнуватися. Міністр закордонних справ Маас, який лише наприкінці вересня налагодив німецько-саудівські відносини, які перебували в кризі протягом кількох місяців. Федеральний уряд засудив вбивство, заборонив винним і членам командування в'їзд до країни та заборонив експорт зброї до Саудівської Аравії до подальшого розпорядження.

У результаті матеріали видання «Die Welt» дещо змінилися, не лише про непередбачуваного, так званого клієнта, наслідуваного принца Мохаммеда бін Салмана, політичну ситуацію і ситуацію з правами людини в державі Перської затоки, а також про війну в Ємені та політику Федеративної Республіки, яка через тривале мовчання та великий експорт зброї до Єр-Ріада несе відповідальність за війну. Одна із публікацій, навіть мала такий зміст: «Після вбивства журналіста Джамала Хашоггі чи можемо ми все ще постачати саудівцям зброю?» [78].

Вбивство саудівського дисидента, раптово створило нові обставини для війни в Ємені. Тепер, вже розповідь про важливу роль Саудівської Аравії для миру та стабільності в регіоні та світі, більше не обговорюється. Занадто очевидними були порушення системи цінностей західних демократій. Саме тут проявляється пояснювальна сила теорії фреймінгу, яка має справу з тим, як політичні події формуються політичною елітою та засобами масової інформації.

Відповідно до теорії фреймінгу, немає об'єктивного повідомлення. Повідомлення змінюється залежно від того, хто його представляє, у якому контексті, яким чином, якими словами, із яким змістом посилянь і нормативних оцінок. Психологи Даніель Канеман і Амос Тверські, ще у 1981 році показали в лабораторних ситуаціях, що люди отримують різні, навіть суперечливі наслідки дій з однієї й тієї самої фактичної інформації, яка буває представлена по різному [65]. Отже, що більш-менш несвідомо відбувається в повсякденній комунікації, професійно контролюється в політичній та медійній комунікації. За словами американського медіадослідника Роберта Ентмана, фреймування означає мати вибір деяких аспектів сприйнятої реальності та підкреслення їх у

тексті, таким чином, щоб сприяти визначенню конкретної проблеми, причинно-наслідковому тлумаченню, моральній оцінці, рекомендованому порядку дій щодо елемента, який описується [77].

Мета полягає в тому, щоб зберегти або відновити суспільний суперінтернет над темою і таким чином мати можливість визначати політичний порядок денний. З цією метою політика та медіа використовують універсальні зразки інтерпретації, так звані схеми. Це можуть бути міфи, згорнуті комплекси знань і досвіду, а також глибоко вкорінені переконання, упередження та стереотипи. Довгий час політичне та медійне оформлення війни в Ємені, базувалося на таких інтерпретаційних категоріях, як легітимний уряд проти незаконних повстанців, а також, що Саудівська Аравія є гарантом стабільності проти порушника порядку Ірану чи те, що існує ворожнеча між сунітами та шиїтами. Після вбивства Хашоггі підвищилось моральне обурення жорстокою владною політикою судівського принца. Те, що німецьке видання, хоча б у такий спосіб зрозуміло, що їхні військові кореспонденти можуть постраждати або навіть бути вбитими під час відряджень у Саудівську Аравію або Ємен. Підтримка колег є головною запорукою Кодексу журналістики.

Спрощення та спотворення новин, відповідає третій моделі висвітлення у німецькому ЗМІ, такий як «цінність новин». Мається на увазі явище, коли медіавиробники обирають новини тоді, коли вони обіцяють мати великий інтерес серед громадськості. Для цього вони мають бути актуальними, дивовижними, захоплюючими, чітко структурованими та максимально близькими особистісно та географічно. Відповідно, новинам надається більш-менш висока оцінка. «Цінність новин» вирішує чи варто взагалі повідомляти про подію, скільки рядків чи ефірного часу їй приділено та як вона представлена [62]. Теорія цінності новин як раз досліджує, чому це так.

На цьому тлі нам стає легко зрозуміти, чому повідомлення про війну в Ємені мають мало шансів потрапити у німецькі засоби масової інформації. Коли новини потрапляють у газети, телевізійні шоу та веб-сайти, їх як правило, подають відповідно. Їх персоналізують, наприклад, вибираючи такі фрази, як

«молодий саудівський наслідний принц». Вони використовують гнітючі образи зруйнованих будинків і голодуючих, хворих дітей. Вони працюють зі страхом ісламізму та тероризму.

Німецькі засоби масової інформації, а особливо видання «Die Welt», мають не лише нести відповідальність за публікації, інформувати своїх читачів про те, що відбувається, а повинні надавати орієнтацію, що є важливим, інтегрувати суспільство, що може нас об'єднувати, а також установи, компанії та інші впливові суб'єкти для контролю, що може відбуватися не так. З метою звітування про ескалацію конфліктів, це означає мати особливий внесок у деескалацію, відкриття та мирне вирішення конфліктів і воєн. Тому журналісту не обов'язково ставати «борцем за мир», просто цілком достатньо дотримуватися стандартів якості журналістської майстерності.

Війському журналісту, який хоче мати бездоганну репутацію та бути професіоналом своєї справи, необхідно шукати викривлення та прогалини у звітному пазлі, відкривати нові перспективи конфлікту, розкривати владу та прибуткові інтереси конфлікуючих сторін, обдумати власні бачення і упередження, щоб зробити їх максимально прозорими, а також дозволити постраждалим і жертвам висловитися з усіх сторін. Справжнім професіоналом військовий журналіст зможе себе показати, якщо буде оприлюднювати руйнування та вартість збитків для економіки країни, навколишнього середовища, культурних скарбів, для життя та співіснування людей.

В Ємені стають очевидними деструктивні наслідки втручання регіональних гравців у локальні конфлікти. Правителі Ірану та Саудівської Аравії, зокрема, значно активізували громадянську війну та посіяли насіння ескалації на чужій території, який ґрунтується передусім на своїх геостратегічних інтересах, таким чином дестабілізують увесь регіон.

З Ємену майже немає незалежних повідомлень. Це тому, що в країну майже не приїжджають іноземні журналісти. Військові кореспонденти стикаються з перешкодами, коли хочуть зробити матеріал та знімати репортажі з Ємену. Багато з того, що ми знаємо про Ємен, інформація йде від організацій

допомоги, таких як Червоний Хрест. У Ємені практично немає незалежної журналістики, так як місцеві ворогуючі сторони не зацікавлені в міжнародній журналістиці та звітності. Найбільше, хто перешкоджає іноземним військовим журналістам, це Саудівська Аравія. Крім того, є інші партії, що діють наразі в Ємені, повстанці Хуси та уряд у вигнанні, також не є друзями свободи преси, вони не хочуть, щоб іноземні журналісти нищпорили по їх країні.

Іноземним військовим журналістам, які хочуть потрапити на територію Ємену, потрібна медіа-віза і «допуск безпеки», це документ, який журналісти не мають права отримувати. Звучить як парадокс, але такі в них правила, хоча деяким іноземним журналістам все ж таки вдається потрапити на «заборонену» для журналістів територію. Місцеві єменські журналісти працюють дуже небезпечно. Кожна фракція, яка бере участь у війні в Ємені, ставить там пресу «в стрій». Журналісти повинні писати, що робить відповідна фракція яскравими, хвалебними словами. Тому такого поняття як свобода преси там немає та навряд чи буде у найближчі роки.

Коли восени 2014 року хуси взяли під свій контроль столицю Сану та значні частини країни, журналісти опинилися між усіма фронтами війни. Викрадення озброєними групами є такою ж реальною загрозою, як і арешт державними силами безпеки. Лише маленька кількість незалежних журналістів існує в Ємені. Щонайменше шість журналістів були вбиті в Ємені в прямому зв'язку з їх роботою. Ще десятьох військових кореспондентів майже два роки утримують повстанці в жахливих умовах. Затримані повстанцями журналісти, страждають від серйозних наслідків для свого здоров'я.

Ємен перетворився на одну із найнебезпечніших країн світу для медіапрацівників, з цієї країни майже немає повідомлень. Відомо, що наразі там лише кілька незалежних військових журналістів. Крім того, збройний конфлікт дуже складний і нелегкий для розуміння. Багато засобів масової інформації довелося закрити, оскільки хуси захопили значні частини країни, повстанці не терплять критичних повідомлень на свою адресу.

Озброєні повстанці, сепаратисти та племінні збройні формування в Ємені, не цураються викрадень і вбивств, щоб змусити журналістів замовкнути. Державні сили безпеки часті б'ють, погрожують або ображають репортерів і конфіскують їхнє обладнання. Зловмисники зазвичай залишаються безкарними. Великі газети та радіостанції постійно контролюються державою, багато інших є слугами пера політичних партій.

Єменські засоби масової комунікації є одними із найбільш постраждалих аспектів у військових діях Ємену. Під час безпрецедентної справи суд, який контролювався хуситами, раніше виніс смертний вирок журналісту Ях'є аль-Джубайки за те, що він був «саудівським шпигуном», що свідчить про ризики, яким піддаються єменські співробітники ЗМІ.

Війна в Ємені негативно впливає на місцеві засоби масової інформації на багатьох рівнях. У 2016 році у телевізійному виступі, лідер повстанців-хуситів Абдельмалек аль-Хуси, попередив, що працівники ЗМІ на його думку, більш небезпечні для Ємену, ніж націоналісти і воюючі найманці, що свідчить про вороже відношення груп бойовиків щодо преси. Така ворожість заважає засобам масової інформації повідомляти новини і розповіді про війну у Ємені, залишаючи при цьому місцевих жителів у невіданні, які залежні від власної преси військових груп і вони є легкою здобиччю військової пропаганди.

ЗМІ Ємену пережили занепад і відступили, так як під час тривалого конфлікту, вони піддаються посиленому тиску на свою роботу. За даними «Національного інформаційного центру» Ємену, до захоплення хуситами столиці у вересні 2014 року, у Ємені було 295 публікацій, чотири офіційних державних телеканалів та 14 приватних телеканалів. Статус свободи преси у Ємені є одним із найгірших у світі [61].

Контроль над місцевим і міжнародним наративом, має вирішальне значення для хуситів. Коли сили хуситів захопили столицю Сану у 2014 році, вони обстріляли державне телебачення Ємену, а незабаром після цього, замінили професіоналів ЗМІ на робітників, які пов'язані з хуситами медіа-групами. Поки ці події відбувались у районах, які контролювались хуситами,

газети і радіопередачі на півночі і півдні країни були призупинені. Серед них відомі газети «Альтавра» та «14 жовтня». Хусити захопили видання «Альтавра» і перетворили його у засіб масової інформації, яке підтримує виключно хуситів, яке поширюється виключно на півночі, а видання «14 жовтня» має аналогічний досвід, тільки у рамках південної коаліції.

У районах, які контролюються хуситами, почались репресії медіа-груп, єменський провайдер Yemennet, який заблокував деякі веб-сайти, що направлені проти хуситів. Контроль над працею ЗМІ став ще більш розповсюдженим у 2015 році, після того, як саудівці почали свою повітряну кампанію. Сьогодні у районах, які контролюються хуситами, є власні десять друкованих видань, два телеканали та телеканал, який належав колишньому президенту Алі Абдулле Салеху. На півдні в даний час працює жменя телеканалів і газет, найбільш відомі серед них належать президенту Ємену Абд Раббо Мансуру Хаді і генералу Алі Мохсену аль-Ахмару. Хоча є декілька незалежних медіа-груп.

Самим смертоносним порушенням прав преси в Ємені, стала загибель двох єменських журналістів, яких сили хуситів використовували в якості живого щиту для захисту військового об'єкту [61]. В другому випадку був отруєний блогер і журналіст-розслідувач Мохаммед аль-Абсі, відомий своїми репортажами про корупцію, яка пов'язана з хуситами. Хоча багато хто вважає, що відповідальність за це вбивство несуть саме хусити, розслідування досі продовжується і винні за смерть журналіста не покарані.

Президент Хаді та його уряд активно зосереджуються на використуванні соціальних мереж: у якості єдиного інструменту для розповсюдження інформації, починаючи ще з того дня, як він втік із Сани в Аден у лютому 2015 року. Хаді мав можливість втекти за допомогою колишнього міністра інформації Надії ас-Саккаф, який писав у Твіттері про свій «критичний стан здоров'я» під час облоги хуситами. Уряд Хаді приділяє велику увагу використанню Інтернету, як засобу розповсюдження інформації в

країні, де тільки чверть населення має доступ до Інтернету, в основному це еліта.

Висвітлення військових конфліктів в Ємені у міжнародних засобах масової інформації, особливо в арабських, страждає від іншого набору проблем. Побіжний погляд на основні новинні організації, показує недостатнє висвітлення Ємену, порівняно з іншими глобальними подіями і рідко показуються статті про Ємен у заголовках. У цієї проблеми є три основні причини. Перша це сили хуситів або насильно зникають, або саджають у в'язницю єменських журналістів. Другою причиною є Саудівська Аравія, яка купує мовчання у ЗМІ, а також наймає піар-компанії для полірування свого іміджу у пресі. Третя причина це те, що незалежні, іноземні військові журналісти не мають доступу до Ємену, їх просто не пускають на територію країни.

Єменці, які критикують як місцеве, так і міжнародне ЗМІ, відчують велике розчарування. Неповна інформація укупі з розчаруваннями, це те, на що полюють озброєні групи, у тому числі воюючі сторони та екстремістські групування, для залучення новобранців. Більшість єменських журналістів заявляють, що у них немає роботи, тому багато хто з них змушені повкнутися у свої села, закопуючи свою мрію працювати кореспондентом та доносити правду для свого народу. Багато хто з журналістів бояться за своє життя із за погроз з боку хуситів. Поляризація в єменських засобах масової інформації ніколи не була високою та немає золоті середини.

2.3 Аналіз та перспективи розвитку військової журналістики в Україні

За роки незалежності Україна пережила дуже багато подій, тут і Помаранчева революція, Антитерористична операція, а тепер воєнний стан із за нападу на нашу територію російськими військами. Військові дії в Україні тривають вже декілька місяців, на жаль збройний конфлікт і не думає зупинитись. Спочатку українці мали надію на переговори з Росією, але ворожа сторона показала, що мирного рішення не буде, що вони підуть на все, щоб

загарбати українські землі. Російські окупанти чітко показали, що вони не воюють по військовим законам, інакше як можна пояснити, що вони знищують лікарні, дитячі садочки, школи, заводи, шахти, теплові електростанції тощо.

Якби би там не було, але до початку Антитерористичної операції на східній частині України, не було в нашій країні збройних конфліктів. З початку незалежності до 2014 року, Україна вела мирний спосіб життя, а жителі, навіть не думали, що сусідня держава стане ворогом номер один і великим агресором.

Про відомі збройні конфлікти, такі як Нагорний Карабах, Ємен, Індо-Пакистанський конфлікт та інші, наші журналісти, зазвичай знали із іноземних джерел. Невелика підготовка військових журналістів випускалась щорічно із університетів України. На сьогоднішній день військових журналістів готує Військовий інститут Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Кафедра достатньо нова, започаткувала свою роботу у 2015 році. Робимо висновок, що до 2014 року, тобто до мирного життя в Україні, військова журналістика не була такою вже потрібною як на теперішній день. Дуже корисною є приказка: «Попереджений, значить озброєний», ми повинні були ще давно зрозуміти, що ворогом може стати будь хто, навіть найближчий сусід.

Після закінчення вищих навчальних військових закладів, молоді лейтенанти-випускники поповнюють лави наших Збройних сил України. Військові навчальні заклади готують крім офіцерів, ще й військових журналістів. У часи радянського союзу, військових журналістів готували у Львівському військово-політехнічному училищі, але після розпаду багато курсантів вирішили перейти у інший профіль. Можливо, тоді здавалося, що робота військового журналіста буде непотрібною та зайвою, тому знизилась кількість курсантів за цим фахом.

Військово-політичне училище у місті Львів готувало впершу чергу журналістів як командирів роти, тому військовий вишкіл полягав мати вміння стріляти з різних видів зброї, вміти водити бойові машини, тобто нести військову службу. Під час виходів на полігони, курсанти організовували

польові газети, де висвітлювали власні успіхи під час свого бойового навчання, наприклад, водіння танків, копання окопів, невдачі і радощі. Чергова змінна редакція мала випускати щотижневу газету.

Військовий інститут КНУ імені Тараса Шевченка випускає пресофіцерів і військових журналістів. Навчання проходить за інтегрованою програмою, де курсанти вивчають окремі, військові дисципліни і разом зі звичайними, цивільними студентами мають на меті опанувати журналістську науку та навички. Якщо майбутній абітурієнт, який хоче стати у майбутньому саме військовим журналістом, то необхідно розуміти, що це окрема спеціальність, яка відрізняється від політичної, спортивної чи правничої журналістики. Майбутнього військового журналіста готують протягом п'яти з половиною років, так як на перших курсах вони проходять стажування на посадах командирів взводів та рот. А подальша практика спрямована на підготовку офіцерів при Центральній телерадіостудії Міністерства оборони України, бригадах, військових частинах, інформаційних редакціях та відділенні інформаційних агенств оборони України.

Звісно такий предмет як «військова журналістика», можна ввести на кафедрі журналістики у багатьох університетах України, але за один семестр студенти не зможуть повністю опанувати цю дисципліну. Це важка та непроста підготовка, так як студентам ще необхідно вивчати питання, що стосуються маркетингу та менеджменту військових засобів масової інформації, основи теорії і практики військової кореспонденції, рерайтинг.

Кількість бажаючих вивчати саме військову журналістику збільшилась з подіями, які почались у 2014 році. Тепер викладачі можуть покладатися на досвід Антитерористичної операції, яка відбувалась на Донбасі. Реальний досвід військових дій на східній частині України, побудований наживо. Непотрібно покладатися на інформацію про військові конфлікти за кордоном, наприклад, Ємен чи Нагорний Карабах. Студенти закінчуючи навчання на кафедрі військової журналістики стають більш повноцінними та готовими до роботи в складних умовах.

Головною у роботі українського військового журналіста є підняття рідної долі довіри і авторитету до нашої армії, захист національного інформаційного поля від нападів агресора, від гібридної та інформаційної війни. Військова журналістика почала розвиватися, але у майбутніх професіоналів необхідно виховати ще і велике почуття патріотизму, вболівання за свою рідну армію, мати повагу та честь до Збройних Сил України. Звісно військова журналістика є складною, професією, тому не кожен бажаючий зможе все ж таки стати ефективним професіоналом та знавцем своєї справи.

Справжній військовий журналіст повинен вдало подавати інформацію, створювати інформаційний привід, розкривати повністю тему, отримувати ексклюзивний матеріал, з повагою мати якісну співпрацю із пресофіцерами бригад, щоб створювати хороший імідж нашим військам. Військові журналісти є авторами цікавих, унікальних новин з «гарячих точок», вони пишуть аналітичні статті, знімають захопливі репортажі, від перегляду яких замирає серце та перехоплює дихання, проводять незвичайні розслідування, роблять все те, що не можна подивитись із спокійною душею. Працювати у таких небезпечних та екстремальних умовах не кожному під силу, тому стати фахівцем і чудовим професіоналом саме у цій сфері, не так вже і просто. Не так просто розбиратися у профільній галузі та володіти достатніми знаннями та навичками для успішної роботи.

Аналізуючи роботу військового журналіста, можемо зрозуміти, що якщо у людини є страх висоти, побоювання замкнутого простору, не вміє плавати, то дорога до військової журналістики йому буде закрита. Релакція відповідає за життя свого співробітника, але тримати за руку його не може, адже повна відповідальність лежить на самому працівнику. Військовий кореспондент може і стрибнути з парашутом, щоб відзняти фотоматеріал або якщо є потреба, то пірнути у воду. Військові журналісти також їздять із нашими військовими на танках, бувають під обстрілами, сидять у засідках, переховуються, тобто весь час ризикують своїм життям. Все заради того, щоб українці та світ дізнались

правду про те, яка жорстока війна йде на нашій території, що ми не нападаємо, а захищаємо свої землі від загарбників.

Практика показала, що глядацька аудиторія, яка живе у Росії, дуже піддається впливу пропаганди, яку їм кожен день вштовхують у голову, вони вірять про все, що їм говорять та повідомляють, натомість не вірять родичам, найкращим друзям, знайомим, які проживають в Україні. Висновок напрашується такий: у Росії добре налаштована пропаганда, тому глядачі вірять усьому, що їм повідомляють, вони легко піддаються впливу. Ось чому робота наших військових журналістів є такою корисною, так як відзняті унікальні кадри і світлини, мають можливість показати насправді, що коїться без видумок, брехні та монтажу, це в першу чергу є доказом того, що сусід України, заручившись підтримкою ще одного сусіда Білорусії, напали на територію нашої держави.

Російсько-українська війна, як тепер почали називати іноземні засоби масової інформації, розпочалась ще у лютому 2014 року, на хвилі Євромайдану з фокусування на визнаній частині України, якою є півострів Крим. Наприкінці 2021 року Росія почала проводити велике нарощування військ на українському кордоні, як зі східної частини, так із північної, заручившись підтримкою Білорусії. А вже 24 лютого 2022 року, російські війська повністю вторглися на територію України. Окупанти розпочали блискавичну атаку, почавши розбомблення великої кількості міст і їхню оборону.

Президент країни-агресора Володимир Путін, виступив із промовою по своєму національному телебаченню, в якій наголосив про спеціальну військову операцію проти України, з метою демілітаризації та денацифікації, а потім оголосив про початок війни проти України.

Російські сухопутні війська вторглися в Україну, а Білорусь забезпечила канал для просування російських військ на південь, щоб атакувати столицю місто Київ. На щвстя плани агресорів не справдились, адже вони були переконані, що візьмуть столицю за пару днів. Хоча, збройний конфлікт

розгорівся на повну силу. Деякі іноземні звіти, навіть описували вторгнення окупантами як найбільшу війну в Європі, з часів Другої світової війни.

Політична ідеологія, дипломатична делікатність, історичні фактори та національні інтереси відіграють вирішальну роль у створенні міжнародних новин. Деякі кадри міжнародних новин, здається, більше підходять для певних ідеологій, ніж інші, так як новинні організації з різних країн висвітлюють одну і ту саму тему та проблему, використовуючи різні кадри новин. Передивляючись кадри, які використовують Сполучені Штати та Китай у своїх медіа, вони мають різні кадри на основі їхніх ідеологічних зусиль. США підтримує Україну, а Китай має на меті забрати у Росії території Далекого Сходу, коли російська армія послабшає у війні з українцями.

Багато хто з журналістів вважає, що головна роль засобів масової інформації, це впливати на звички, розуміння та мислення читацької та глядацької аудиторії. Репрезентація засобів масової інформації стосується конструювання аспектів реальності, таких як люди, місця, предмети, події, культурна ідентичність та інші абстрактні поняття в будь-якому середовищі, особливо в ЗМІ. Отже, все, що ми бачимо або чуємо у засобах масової інформації, можна вважати сконструйованим матеріалом.

Засоби масової інформації можуть лише відображати реальність або інтерпретацію реальності іншою людиною. Коли працівники ЗМІ повідомляють якусь новину, вони відтворюють подію, про яку повідомляють, однак ці новини не можуть представити подію повністю, з усіх сторін або без упередження. Репортери чи редактори відбирають і повідомляють інформацію, яку вони вважають корисною та будують подію під певним кутом, свідомо чи несвідомо. Тому те, як вони повідомляють про подію, може відображати певну позицію.

Як ми знаємо, що із настанням незалежності в нашій країні, у депутатів, олігархів та бізнесменів з'явилась можливість мати власне телебачення, радіостанцію, газету чи журнал. Кожен переслідує власний інтерес, стаючи засновником або купуючи один із засобів масової інформації. Особливо помітним це стає напередодні передвиборчої гонитви. Наразі багато

телеканалів об'єднались в один єдиний інформаційний марафон новин, що полегшує роботу журналістів з одного боку та не розсіює увагу телеглядача з іншого.

Після здобуття Україною незалежності, відбувся розпад радянської системи засобів масової інформації у період з 1990 по 1991 роки, що означав початок нового періоду у розвитку української преси, своєрідного періоду відновлення незалежності та становлення демократії [3, с.256]. На початку 1990-х років працівникам ЗМІ довелося розпочинати справу створення нової преси практично з нічого, лише маючи успадковану від Радянського Союзу розгалужену, впливу, по-своєму ефективну, хоча, цілковито чужу для нового соціального устрою комуністичну теорію та практику засобів масової інформації. Все це відбувалося в обставинах економічної кризи, яка дуже швидко поглиблювалася.

У попередній період в Україні друкувалися близько вісімсот газет, у 2005 році їх було зареєстровано більше двадцяти тисяч, які були переважно у приватній власності. На даний час не всі вони вижили та продовжують виходити в умовах ринкової конкуренції, хоча, надане законодавством право випускати друковані видання, дало все ж таки свої результати. Така сама ситуація з українським телебаченням та радіомовленням, так як раніше в нашій країні існувало близько тридцять телеканалів, хоча з них тільки одиниці залишились державними, майже всі у руках приватної власності.

Саме поняття «військова журналістика» увійшло у широкий обіг після анексії півострову Крим та російської агресії на Сході України. Саме тогочасні військові кореспонденти стали своєрідним рупором, який зміг гучно повідомити майже усьому світу, жахливу правду про агресію з боку країни-сусіда, тобто Російської Федерації. Військові кореспонденти тоді змогли зафіксувати дуже важливі, цікаві факти, емоції, обличчя постраждалих людей, важкі події. Військові журналісти у такий складний для нас та нашої країни час, створюють історію батьківщини, боротьби з агресорами та захист наших земель від окупантів.

Дуже часто віськові кореспонденти, щоб зробити захоплюючий репортаж чи відзняти цікавий сюжет, їм доводиться перевтілюватися, щоб якомога глибше поринути у ситуацію, про яку планується відео-зйомка. Доводиться долати велику відстань, через чагарники, болота, багнюку, бездоріжжя, а часто, навіть повзти як розвідник. Можемо назвати роботу військового кореспондента, дещо сповнену романтизму та великого героїзму і сміливості. Для військового журналіста майже завжди є важливим обирати найкращий ракурс для зйомки, не забуваючи про мінімальний, слуховий комфорт від гучних пострілів, так як знаходитися у зонах бойових дій небезпечно для життя і здоров'я.

Ще до початку АТО 2014 року, 20 березня 2003 року, після підписання тодішнім Президентом України, Леонідом Кучмою Указ, про направлення 19-го окремого батальйону хімічного, радіаційного і біологічного захисту Збройних Сил України до держави Кувейт. Місія наших військових у Кувейті тривала в період з квітня по серпень 2003 року, тобто п'ять місяців. На той час держава Кувейт була так званим плацдармом, для розміщення головної частини угруповання і бази наземних військ Коаліційних сил, під керівництвом Сполучених Штатів.

Основним завданням для наших військових було надати допомогу для захисту цивільного населення Кувейту, так як була вірогідність наслідків можливого застосування зброї масового ураження в районі Перської затоки, на території цієї держави. Це завдання виявилось специфічним, але наш підрозділ став готуватися до реагування у регіоні кризовою ситуацією. Наші військовослужбовці 19-го батальйону вже мали підготовку з відповідними вимогами, навички для проведення біологічної, радіаційної і хімічної розвідки регіональної місцевості, щодо здійснення хімічного і радіаційного контролю опромінення та зараження місцнвого населення. Також було проведення виключної дезактивації і повної дезінфекції окремих, заражених ділянок прилеглої території.

Для вивчення новітніх спроможностей нашого 19-го окремого батальйону, підвищення навченості у незручних, кліматичних умовах, для

проведення спільних масштабних навчань. Наші українські військовослужбовці у Кувейті, мали змогу продемонструвати свою неймовірну витривалість, високу професійність, адже виконували завдання у незручних, тяжких умовах. Це можна назвати першим пострадянським досвідом, коли наші військовослужбовці приймали участь за кордоном у збройних конфліктах. Наші військові кореспонденти, яких було небагато, теж були у Кувейті і вчилися у іноземних досвідчених колег записувати репортажі та відеосюжети у надскладних умовах.

На сьогоднішній день кожному українцю хочеться все більше знати та розуміти, як іде війна, яка ситуація на лінії фронту, кількість поранених та жертв, локація наших ворогів. Багато фактів читачі можуть знайти на сайтах відомств Міністерства оборони, Генерального штабу, але обов'язково на офіційних сторінках. Якщо раніше були просто блогери, які на своїх сторінках ділились порадами із своїми підписниками, вели стріми, жалілись на поганий настрій, погоду, політиків, сусідів тощо, то тепер почали з'являться військові блогери. Саме військові блогери вважають, що офіційні джерела Міноборони чи Генштабу не показують повної картини бойових дій та їх наслідків. Військові блогери наголошують, що якщо читач хоче насправді розібратися в тому, що відбувається і хоче отримувати адекватні прогнози, а не прості запевнення, то пряма дорога на сторінки соціальних мереж «нових» блогерів. Це наче нагадує приказку про те, що «гречана каша сама себе хвалить», так як військові блоогери закликають читати новини, переглядати репортажі та сюжети із зони бойових дій саме на їхніх сторінках соціальних мереж.

Нам потрібно проаналізувати, яким повинен бути військовий блогер, щоб його підписники мали змогу йому довіряти та рекомендувати його своїм друзям, родичам і знайомим. У хорошого військового блогера повинна бути чітко виражена позиція щодо воєнних дій у зоні «гарячих» точок. Йому необхідно добре знатися про озброєння, принцип роботи військової техніки, мати уявлення про стратегію і тактику поведінки. Щоб вважатись компетентним військовим оглядачем, тобто блогером, треба бути дуже

хорошим і потужним теоретиком, володіти досконалою аналітикою та надзвичайною комунікабельністю, мати чудове вміння легко знаходити спільну мову із незнайомими людьми, знаходити правильний підхід. Адже, це можуть бути як постраждалі, жертви, поранені, так і військові суворі командири та солдати. Щоб розказати та показати своїм глядачам правдиву, відкриту інформацію, без якісного спілкування та налагодження зв'язків, це взагалі нереально. Якщо військовий блогер вважає себе набагато кращим, ніж військовий кореспондент, то і запити у глядачів будуть інші.

Якщо читач підписаний на військового блогера, то він має звернути свою увагу на те, чи має його оглядач доступ до даних першоджерел, про які він виставляє публікації та відеосюжети. Спочатку, може бути непомітно, але згодом читач зрозуміє, наскільки блогер є об'єктивним в тій інформації, яку він висвітлює, адже якщо висловлювання є занадто негативними або навпаки позитивними, це все ж таки є негативною позицією роботи саме цього військового блогера. Логічно, що правдива інформація знаходиться посередині, багато хто помітив, що у новинах оприлюднюються дані, про кількість загиблих ворогуючої сторони, а ось, які втрати понесли саме наші військові, майже не інформують про це. У війні втрати є з усіх сторін, приховування даних є звичайною справою.

Неважливо блогер чи журналіст, при публікуванні своїх матеріалів, які пов'язані саме з військовою тематикою, писати тільки про наші перемоги, не показуючи при цьому жертв, поранених чи загиблих, то скоріш за все будуть розвиватися сумніви в неупередженості роботи. Автор повинен розуміти, що він пише, не забувати про свою компетенцію, знати точність формулювань, бути уважним до деталей, це все впливає на характеристику роботи оглядача, журналіста чи експерта. Більша довіра у читацької аудиторії буде до того працівника медіа чи блогера, який тривалий час працює у певному напрямку, без розкидання своєї уваги на все підряд. Особливо, це вдасться тим журналістам, які обрали цікавий для себе напрямок. Якщо цікавий спорт, то пряма дорога у спортивну журналістику, якщо інтерес до правознавства,

судоавих справ, юриспруденції, то це правнича журналістика. Так і військова журналістика, вийде зиск з роботи такого кореспондента, якому цікаво висвітлювати інформацію на військову тематику, немає відчуття страху та боягузливості, а є впевненість у собі та вміння швидко заспокоїтися, брати себе у руки.

На даний час важко фільтрувати весь потік інформації, так як в умовах воєнного стану, державні органи можуть іноді помилятися у наданій для читачів інформації, дуже важко якнайшвидше верифікувати інформаційні повідомлення. Для читацької аудиторії буде корисним переглядати медіа, у яких вже давно з'явилась хороша репутація, адже щоб бути впевненим щодо якості наданої інформації, необхідно приділяти свою увагу тим медіа, які мають великий авторитет, так як вони намагаються виставляти у своїх публікаціях перевірену, достовірну інформацію. Для того, щоб впевнитись у перевірених інформації, необхідно звертатися до розумних, компетентних, розуміючих експертів, які мають змогу якісно та безпомилково коментувати різноманітні заяви та повідомлення офіційних відомств, з обов'язковими поясненнями та примітками.

З настанням військових дій в Україні, збільшується наявність військових блогерів у нашому інформаційному просторі. Їхні огляди мають можливість транслювати свою альтернативну точку зору на теперішні події нашої держави. Можемо зробити висновок, що офіційні українські джерела повідомляють правдиву інформацію, без маніпулювання. А ось країна-агресор робить навпаки, адже там блокуються соціальні мережі блогерів, які намагаються висвітлювати правдиву інформацію, можуть посадити за ґрати. Росія спеціально тримає глядацьку та читацьку аудиторію під «ковпаком», коли люди не мають змоги читати правдиву інформацію, адже багато новобранців навіть не знають, що їх відправляють воювати з Україною. Офіційні російські джерела маніпулюють інформацією, приховують справжні, достовірні повідомлення, тримають своїх громадян в інформаційному вакуумі.

Поціновувачі роботи військових блогерів, яких можна назвати «неофіційними джерелами», повинні все ж таки звертати увагу, що існують втрати з обох боків, що важкі події не можуть мати лише один вимір, а зведення до однієї переваги є однобокністю та незбалансованістю інформації, інакше це вже буде явна пропаганда. Також військовий блогер повинен пояснювати своїм підписникам щодо своїх джерел інформації, з детальним роз'ясненням, де він знаходить потенційні джерела інформування, яким чином збирає її докупи, як проходить процес роботи, алгоритми отримання достовірних даних, можливо не розкриваючи повністю всього.

Для аналізування роботи військових журналістів, з якими вони стикаються складнощами та які перепони можуть бути на їхньому творчому шляху, передивимось соціологічні опитування серед журналістів. Найдоречнішим та якіснішим було опитування, яке проводила Комісія з журналістської етики. Проаналізуємо результати соціологічного опитування журналістів, щодо першочергової допомоги.

Експерти-дослідники під час опитування робили основний акцент на складнощі, які виникають наразі у роботі журналістів, адже з 24 лютого в нашій країні воєнний стан. Також експерти фокусувалися на можливих шляхах подолання складнощів роботи під час військових дій, через надання рекомендацій та роз'яснень.

Даючи відповіді на соціологічні питання Комісії з журналістської етики, щодо допомоги, тобто, що журналісти першочергово потребують. Згідно з результатами, то 62% це потреба у фінансуванні, 19 % за експертну підтримку, 8% це психологічна допомога, 2% юридична підтримка, а пункт «інше» зайняв 9 %. У більшій половині опитуваних частково або постійно виникають проблеми і складнощі під час висвітлення військової тематики.

Опитувані журналісти також відповіли, точніше перелічили найбільші складнощі, які виникають у їхній роботі. Серед яких: нові виклики з якими медійники раніше не стикались; складно втриматися від використання лайок і нецензурної лексики, так як емоції дуже зашкалюють; офіційні особи

відмовляються відповідати на запитання журналістів, постраждали, очевидці та місцеві жителі часто стали відмовляти у комунікації кореспондентам; пізно надходять інструкції, як потрібно правильно діяти; посилилась негативна реакція читацької аудиторії на опубліковані матеріали, що пов'язані саме з військовою тематикою; неврівноваження балансу між правдивою інформацією з тією, яку типу слід надавати читачам, щоб сильно їх не засмучувати, підтримуючи навпаки позитив.

Збройний конфлікт в Україні відбувається вже восьмий рік, тому зросла кількість журналістів, які перетворились на військових кореспондентів. Війна перетворила працівників засобів масової інформації на зовсім інший потік роботи. Журналістам нелегко вдається опанувати нові для себе терміни, поняття, необхідність розбиратися в озброєнні і знання узагальнених правил військової справи. Багато громадських та медійних організацій почали проводити велику кількість тренінгів із надання психологічної допомоги, медичної допомоги, основи безпеки життєдіяльності, вивчення української мови.

Ще з 2014 року наші журналісти, змінивши кваліфікацію на військових кореспондентів, почали їздити на «гарячі» точки зони бойових дій, які були на той час лише на Сході України, для того, щоб увесь світ бачив, що країна-сусід Росія є агресором, ворогом, окупантом, а не колишнім братським народом, як це було за Радянських часів. Наші українські поети, письменники, вчені, лінгвісти, філологи та інші, завжди казали, що рано чи пізно Росія може піти війною на Україну, а їм тоді ніхто не вірив. На жаль ми застали цей складний для нашої батьківщини час, але не збираємося здаватись, а рішучо віримо у нашу перемогу.

Військовослужбовцям вдалося за ці роки випрацювати правильні правила роботи з журналістами, за таких справ як акредитації та тренінги. Хоча, як ми бачимо зона бойових дій простяглась майже по всій території України, карта «гарячих точок у Додатку Д, тому напрацьований невеликий досвід, поки не може вправно пристосуватися до зміни нових реалій. Ще третього березня 2022

року Міністерством оборони України було видано Наказ, який регламентує роботу військових журналістів під час воєнного стану. Цей Наказ відправляють розсилаючи журналістам і кореспондентам укупі з акредитацією з попередженнями, що якщо будуть порушені вимоги, то буде забрано прескарту.

У цьому Наказі чітко пояснюється, що військові повинні працювати з військовими журналістами, що саме журналісти не мають робити, чого не можуть знімати або писати. Хоча цей документ у повній мірі не дає відповіді на багато запитань, які саме повинні бути дії військових журналістів під час військових дій. Але представниками оборонного відомства регулярно надаються поради із роз'ясненнями, щодо багатьох аспектів принципів роботи кореспондентів у зонах небезпеки, під час воєнного стану, все ж таки повної, детальної картини на сьогоднішній день немає.

На теперішній час саме соціальні мережі стають одним із основних способів отримання інформації та повідомлень. Такий висновок ми можемо зробити, тому що ми передивились результати всеукраїнського соціологічного дослідження, яке провів відомий Київський міжнародний інститут соціології. Це дослідження проводилося на протязі травня місяця цього року. Опитуваних було більше двох тисяч чоловік.

Згідно проведеного опитування, більшість українців користуються соціальними мережами, друге місце посідає телебачення, Інтернет займає третю позицію без соціальних мереж, далі йде радіо, а на останньому місці друковані засоби масової інформації. Чоловіки і жінки виявилися поціновувачами соціальних мереж, саме як надійного джерела інформації. Хоча згідно нашого дослідження, можемо зробити висновок, що існують відмінності у споживанні новин за віковою різницею. Серед опитуваних, віком від 18 до 39 років, більше ніж 92% читають новини у соціальних мережах. Літні за віком люди, більше надають перевагу телебаченню та радіо.

Все ж таки більшу довіру українці мають саме до телебачення (60.5% опитуваних), на другому місці використання соціальних мереж (54%). Вже менше довіру українці мають до радіо (34% опитуваних) та друкованим

засобам масової інформації (23 %). А серед тих, які зовсім не довіряють ні одному із джерел, приблизно 5% опитаних відповіли саме так. Найбільшим показником довіри користувачів до засобів масової інформації, дослідники зафіксували серед людей, віком за сімдесят років, а 80% опитуваних більше всього довіряють телебаченню. Але судячи з дослідження, довіра споживачів медіа до телебачення зменшується саме за віком, так як серед користувачів віком від 50 до 70 років, коливається у межах 70%. Тобто, ця вікова категорія довіряє своєму телебаченню.

Різниця серед опитуваних є і в тому, в якій місцевості проживають люди. Так містяни довіряють більше соціальним мережам та Інтернет-ресурсам, а жителі сільської місцевості віддають перевагу телебаченню, друкованим виданням та радіо. Саме серед сільських мешканців йде найбільший рівень недовіри до усіх засобів масової інформації загалом. Отже, містяни більше довіряють медіа, ніж сільські жителі.

2.4 Аналізування за допомогою теорії фреймування, як іноземні ЗМІ висвітлюють збройний конфлікт в Україні

Як ми вже розглядали у попередньому підрозділі теорію фреймінгу, що стосується побудови значення та керівництво пізнання через текст і дискурс. Тому для дослідження сучасного стану військової журналістики України, візьмемо у помічницю саме цю теорію. Книжковий аналіз фреймів, який написаний Гоффманом у 1974 році, вважається одним серед ранніх систематичних досліджень теорії фреймів, яке відкриває новий погляд на визначення конструювання соціальної реальності. Він стверджує, що люди визначають контекст, відповідно до набору принципів організації, які далі керують подіями та пронизані нашим суб'єктивним сприйняттям, тому і згодом їх стали називати «фреймами».

Фрейми стосуються когнітивних структур, які люди використовують для розпізнавання та інтерпретації зовнішнього об'єктивного світу. Люди

покладаються на певні фрейми, щоб узагальнити, структурувати та інтерпретувати досвід реального життя, а фрейми дозволяють людям знаходити, сприймати, розуміти та узагальнювати безліч інформації. Перетворення реального соціального існування в суб'єктивне пізнання за допомогою фреймів, може допомогти користувачам фреймів ефективно розуміти й розпізнавати події та швидше їх обробляти.

Використання фреймів в українських новинах, є своєрідним процесом відбору та реорганізації об'єктивних фактів про те, що існує агресія з боку російських військ, що відбувається у «гарячих точках» нашої країни, що має значення, так як ми захищаємо свої землі від окупантів та ворогів. Кадрування новин має на меті визначити проблеми, роз'яснити ключові факти, які пов'язані саме з цією проблемою, моральне оцінювання, яке робить моральні судження щодо проблеми, невимушений переклад з поясненням причин і наслідків питання.

У західних країнах, виділяють п'ять кадрів новин, які переважно використовуються, такі як приписування відповідальності, конфлікт, економіка, людські інтереси та мораль. Фрейм конфлікту в українських новинах використовується, щоб показати конфлікт між окремими особами, групами чи установами, як засіб захоплення інтересів аудиторії. Рамки відповідальності передбачають саме відповідальність за причини або вирішення проблеми, яка зазвичай лягає на уряд, окрему особу чи громаду. На даний час відповідальність за подальшу долю нашої країни, несе на собі президент України, Володимир Олександрович Зеленський.

Із настанням військових дій в Україні, рейтинг пана Зеленського дуже високо піднявся. Всі розуміють, як багато залежить саме від цієї людини, він намагається гідно нести всю ту відповідальність, яка впала на його плечі.

Структура людських інтересів є акцентом на історіях чи емоціях, що додає якості розповіді новин, вона персоналізує і драматизує питання, щоб створити емоційну реакцію. В авторитарних країнах політична влада має більш безпосередній вплив на виробництво новин, ніж у демократичних. Завдяки

складному процесу цензури, керівничі органи можуть контролювати висвітлення кожної історії. Особливо, коли у публікаціях відображаються національні проблеми обрамлення ЗМІ, щоб це відповідало позиції уряду.

Протягом років було створено багато статей, які досліджували кадрів міжнародних засобів масової інформації та конфлікти, у висвітленні новин в різних країнах, але російсько-українській війні майже не приділялася увага, хоча наразі це останній міжнародний конфлікт. Повідомляючи своїй аудиторії міжнародні новини, журналісти не можуть бути відокремлені від своєї політичної орієнтації та ідеологічного контексту. Різні ідеологічні позиції та національні інтереси, визначають структуру іноземних ЗМІ у висвітленні міжнародних новин. Особливо, багато публікацій про події в Україні друкують американські видання, на другому місці британські, а на третьому китайські. Іноземні ЗМІ наразі приділяють достатньої уваги військовим діям в Україні.

Якщо розглядати для нашого дослідження різницю в оформленні збройного конфлікту різними іноземними журналістами в новинних статтях, то можемо побачити різну ідеологію. Враховуючи очікувані відмінності у поглядах на війну та національних інтересів, залучених у війну, то оформлення публікацій новин українськими військовими журналістами, на відміну від іноземних, може дуже відрізнятись. Велика різниця в кадріванні, яка пов'язана з різними ідеологічними та політичними перспективами.

У нашому дослідженні проведемо якісний аналіз дискурсу. Існують два основні аспекти аналізу новинного дискурсу: текстова частина і контекстна частина. Спочатку ми знайдемо новинні статті на іноземних сайтах новин. Для вирішення дослідницьких питань проаналізуємо текстові частини новинного дискурсу. Таким чином нами буде проведено якісний аналіз фреймінгу за допомогою індуктивного методу. Структура текстової частини зазвичай складається з основного фрейму, пристроїв кадрівання і пристроїв міркування. Основними структурами кожної статті є атрибуція відповідальності, конфлікту, економіки, людських інтересів, моралі, фактів, лідерства.

Основний фрейм формується з механізмів обрамлення та аргументації, які ідентифікують у статтях новин, а також неявні соціальні та політичні явища, що стоять за країнами, які є авторами новин про збройні конфлікти в Україні. Пристрої фреймування втілюють елементи повідомлення, які служать видимими індикаторами фрейму та надають свій внесок у наративну і риторичну структуру повідомлення.

Засоби міркування створюють причинно-наслідкові міркування між двома ідеями, пов'язаними з певною культурно вкоріненою структурою, що складається з п'яти частин, таких як: визначення проблеми, причинна відповідальність, рішення, відповідальність за рішення і моральна основа. Кадри з України, які іноземні онлайн-видання публікують у своїх публікаціях, викликають співчуття до жертв, що будуються навколо зображення страждань і нещастя з якими зіткнулися невинні люди. Це робиться завдяки шляху демонстрації того, що війна не лише позбавляє людей права на виживання, але і призводить до значних жертв серед цивільного населення та матеріальної шкоди.

Визначення проблеми полягає в тому, що люди були поранені або загинули. Зокрема, іноземні видання публікують історії постраждалих та очевидців подій. Багато матеріалу присвячено біженцям, іноземні ЗМІ вказують, що російське вторгнення на територію України, стало єдиною побічною відповідальністю.

Що стосується рішень у статтях іноземних видань, то пропонувалися різні пропозиції, серед яких: дозволити і допомогти людям, тобто біженцям, втекти через гуманітарний коридор евакуаційними транспортними засобами, допомогти жителям України знайти притулок за кордоном, надавати припаси їжі та медичну допомогу. Російський уряд є одним із таким обов'язків, оскільки необхідно було дозволити біженцям втекти та відкрити для них гуманітарний коридор. Влада України і НАТО також взяли на себе відповідальність за надання гуманітарної допомоги.

Набір риторичних і граматичних прийомів підтримував раніше окреслені прийоми міркування. Спосіб міркування ілюструється трагічним наративом, який використовується для зображення страждань і нещасть, завданих невинним людям війною. Як для прикладу візьмемо статтю, яка була опублікована у «LA Times» 25 березня 2022 року. Ця стаття описувала примітивні умови перебування українцями у підвалі, де під час вибухів ховалися люди. У публікації автор спробував висвітлити гуманітарну кризу, яку принесла війна, щоб показати, що наразі в українців нестабільне життя, яке залишило людей без елементарної безпеки та у важких умовах життя.

Основна увага публікацій в іноземних онлайн-виданнях, була зосереджена на економічних збитках, завданих військовими діями, також розглядалася підготовка, щодо планування компенсації збитків. Існують три проблеми визначення економічної шкоди, такі як висока інфляція, світові ціни на продукти харчування, які знаходяться на найвищому рівні, ціни на енергоносії, особливо на газ, дуже зростають.

Іноземне видання «LA Times зазначає, що Росія є основним імпортером природного газу, а Україна постачає пшеницю, яка годує мільйони людей у всьому світі. Тому російське вторгнення на територію України є причиною економічних збитків. Рішення, яке згадується в статтях «LA Times, полягають в імпорті природного газу зі Сполучених Штатів, пом'якшенні інфляційного тиску, нафти і газу та переході до відновлюваних джерел енергії. Відповідальним за рішення є політики та центральні банки, Європейський союз, Сполучені Штати та інші союзники. Моральною основою була стабілізація економіки, шляхом контролю за підвищенням цін на енергоносії та продовольство з послабленням інфляції.

Основна позиція онлайн-видань Китаю, періодично згадується у їхніх публікаціях, щодо війни в Україні, можна проаналізувати, ознайомившись з матеріалами. Китай підтримує і заохочує усі зусилля, які сприяють мирному врегулюванню кризи в Україні. Більшість статей авторів з Китаю, визначають проблему як збройний конфлікт між Росією та Україною, конкретно у

матеріалах зосереджуються ескалації проблем. Найбільш згадуваною основною причиною збройного конфлікту, було намагання розширити НАТО, яке становило серйозну загрозу для Росії, а інші припущення були пов'язані з проблемами та напругою, що виникла протягом останніх років, щодо європейської безпеки і результатом менталітету Холодної війни і блокові протистояння,

Рішення, які китайські журналісти пропонують у своїх публікацій, як правило посилаються на активізацію зусиль дипломатичними засобами, продовження переговорів між Росією та Україною, скасування взаємних санкцій між двома сторонами, заклик до міжнародної мирної конференції, яка зможе встановити нейтралітет України. Крім того, ООН, Україна і Росія були представлені в багатьох публікаціях як відповідальні за свої вирішення.

З точки зору зображення, пристрої були зосереджені на врегулюванні конфлікту в Україні, для активізації мирного прогресу. Прикладом прийомів було сприяти дипломатичному вирішенню поточної кризи та робити все, для його досягнення. Окрім врегулювання, у статтях були помітні заклики до збереження миру, щоб досягнути позитивного результату з боку Китаю. У своїх публікаціях автори наголошують, що Китай готовий працювати з міжнародним співтовариством, щоб відіграти позитивну роль у швидкому відновленні миру та підтримує позитивні результати, які будуть досягнуті шляхом переговорів.

В одній із публікацій міністр закордонних справ Китаю заявив, що його країна підтримує об'єктивність і справедливість у міжнародних справах і стоїть на правильному боці сторії. Міністр наголошував, що китайсько-російські відносини є позаблоковими, неконфронтаційними і не спрямовані проти будь-якої третьої сторони. У більшості статей китайських журналістів, були представлені цитати президентів двох партій і членів ООН, при цьому частіше використовувалися цитати офіційних осіб Китаю. Основний зміст цитат було зображено навколо основного кадру з неодноразовими закликами до вирішення та миру в нейтральній позиції.

Кількісні показники, що показують кількість біженців, які втікають з України, здебільшого з'являються на початку статей китайських видань, а деякі кількісні показники вказують на кількість біженців, які отримують допомогу та освіту, піклування після того, яко вони покинули територію своєї держави. З огляду на лексичний вибір, слово «гуманітарна» було найпоширенішим словом у статтях, зазвичай використовуваним як прикметник для утворення фраз «гуманітарна допомога» і «гуманітарна ситуація».

Зокрема, в усіх статтях китайських видань домінували речниці ООН у справах біженців, Міжнародної організації з міграції, міністри закордонних справ та урядовці. Зміст цитат стосувався рамок відповідальності за надання гуманітарних помічників, натякаючи на прийняття біженців або надання допомоги для них.

Так як основною метою нашого дослідження було в тому, щоб визначити відмінності в матеріалах у висвітленні новин американськими та китайськими засобами масової інформації під час військових дій в Україні. Наше дослідження представляє собою якісний, індуктивний аналіз дискурсу висвітлення російсько-української війни. Наш аналіз показав, що існують значні відмінності між китайськими та американськими новинами про російсько-українську війну.

Сполучені Штати послідовно ілюструють проблеми через трагічні наративи, які використовувалися для зображення досвіду жертв. Рамка людських інтересів ґрунтувалася на загальному визнанні болю та страждань, які війна приносить невинним людям, щоб викликати співчуття у читачів. Очевидн, що кількість постраждалих, поранених або вбитих внаслідок збройного конфлікту, зростала від початку до наступних трьох місяців. Певну відповідальність за події в усіх публікаціях покладали на владу Росії, України та НАТО.

Провівши аналіз ми з'ясували, що більшість цитат представлені установами, які займаються питаннями біженців, щоб вказати на гуманітарну катастрофу. Тому всі публікації висвітлювалися з уразливої сторони, тобто з

української точки зору, оскільки журналісти більше акцентували свою увагу на шкоді, яка була заподіяна цивільним, невинним особам. Американське видання «The LA Times» використовувало економічну структуру, яка охоплювало як проблеми, так і рішення, для зростання економічного покращення. «The LA Times» показало свою допитливість, передбачливість і реалістичне втручання, які особливо відобразилися у висвітленні ключових питань розвитку економіки.

Реалістична структура включає не тільки поточне тлумачення економічних збитків, але й ставить питання про мотивацію глибинних змін і зосереджується на майбутній тенденції економічного розвитку з перспективним баченням. Варто зазначити, що економічний ризик або план ризику, здебільшого зустрічався у цитатах експертів у фінансовій сфері. Журналісти видання «The LA Times» пояснюють події як приписування конфлікту між Росією щодо України, оскільки вони відігравали важливу роль у постачанні енергії та продовольства відповідно.

Зовсім інша структура була знайдена в статтях китайської газети «China Daily». Це видання відображає національну позицію, що Китай готовий співпрацювати з міжнародним співтовариством, щоб відіграти позитивну та нейтральну роль у швидкому відновленні миру в Україні з точки зору подання новин. Об'єктивне висвітлення, однак, не висвітлює інтересів держави за такою об'єктивністю. Публікації у «China Daily» завжди були однозначними з позицією китайської партії та уряду, щодо російсько-української війни. Тому більшість цитат, які використовувалися в матеріалах, були з китайських урядових джерел, які завжди вважали, що суверенітет усіх країн слід поважати, а міжнародні суперечки мають вирішуватися мирним шляхом.

Китайське видання «China Daily» використовувало цитати з Організації Об'єднаних Націй, щоб ще більше висвітлити очікування пошуку миру та те, що втручання ООН було спрямоване на пошук миру, а також на уникнення подальших катастроф. Проте варто зазначити, що як найавторитетніше ЗМІ Китаю, воно не висловлює власні унікальні погляди на основні міжнародні події.

Щодо структури відповідальності в китайських ЗМІ, то головна проблема кризи біженців згадувалася рідко, зазвичай з кількома кількісними характеристиками, що описують кількість біженців, побудованих на початку кожної статті, щоб очолити акт допомоги в наступних статтях. Зміст публікацій в основному зосереджувався на підтримці реагування на гуманітарні кризи та догляду за постраждалими, внаслідок військових дій. Якщо порівнювати з американськими виданнями, то китайські ЗМІ описують більше тих людей, хто може взяти на себе відповідальність. Китайські автори вважають, що обов'язком міжнародної спільноти є захист народу України і забезпечити отримання ним гуманітарної допомоги. Гуманітарна допомога має бути доступною для кожного, хто її потребує. Також має бути забезпечена свобода пересування тих українців, які хочуть убезпечити своє життя. Більшості китайських публікацій робили основний акцент саме на ці проблеми.

Наше дослідження дає нам розуміння того, як американські та китайські засоби масової інформації обробляють новини про міжнародні конфлікти. Китайське видання «China Daily» є партійною пресою, тому державний контроль і автономія партійних і позапартійних знаходяться на різних рівнях. Позапартійна преса Китаю у висвітленні міжнародних конфліктів, поки ще не досліджена, не має можливості порівняти її ідеологічний вплив на інші системи чи країни.

Аналіз нашого дослідження обмежується декількома місяцями збройного конфлікту між Росією та Україною. Так як конфлікт все ще триває на момент написання результатів дослідження, ситуація конфлікту може змінитися у майбутньому. У майбутньому можна буде провести дослідження про інші періоди військових дій, щоб провести аналіз рамок і побачити відмінності в ідеології.

Висновки до другого розділу

З 1950-х років ООН закликає провести в Кашмірі референдум, щоб врахувати думку місцевих жителів у прийнятті політичних рішень. Індія від початку підтримувала цю ідею, але потім вирішила, що референдум не потрібен, бо в «індійській» частині Кашміру проходять вибори. Пакистан не згоден і вважає, що багато жителів регіону не хочуть жити під контролем Індії, а замість цього воліли б жити в Пакистані або в незалежній державі. Населення «індійської» частини Кашміру на 60 відсотків складається із мусульман, це єдиний штат в Індії, де вони становлять більшість.

Давній Кашмір наразі розділений між двома країнами й також не має єдності у власних політичних пріоритетах. Цей регіон є надзвичайно мілітаризованою територією, так як там зосереджені не тільки індійські військові, а, й наприклад, Пакистан таємно підтримує діяльність терористичних організацій, такі як «Джаїш-е-Мухаммад». Саме це угруповання і взяло на себе відповідальність за теракт, що став початком нинішнього загострення в регіоні [81].

Не дивлячись на те, що вже багато років ніяк не врегулюється конфлікт, жодна зі сторін, що Індія, що Пакистан, ніяк не можуть вирішити, кому все ж таки належить територія, хто правий, а хто ні. Навіть те, що інші цивілізовані, розвинуті країни намагаються залагодити та примирити ці дві ворогуючі країни, результатів і досі немає. Мирні жителі, яким доводиться постійно жити у такому неспокійному вирі подій, здається вже звикли до думки, що мир на їхній території проживання ніяк не настане. А так, як вони мають ядерну зброю, казати про мирне врегулювання дуже складно та здається неможливим.

Американські видання «The New York Times» та «Washington Post» висвітлюючи військові дії між Пакистаном та Індією, більшість публікацій були написані американськими журналістами, менша частина індійськими авторами, а ось жодної публікації не було зроблено пакистанськими авторами. Порівнюючи авторські історії у кадрах військової журналістики та журналістики миру, можемо зробити висновок, що американські авторські

матеріали більше схиляються до військової журналістики, аніж до журналістики миру.

У загальному висвітленні Пакистан отримав більш несприятливий ухил і був представлений як ворог, ніж як друг. Несприятливий нахил щодо Пакистану в контексті більшої картини як ісламської країни з ядерною зброєю. Пакистан має погані відносини з Ізраїлем, але має стратегічні відносини з Китаєм. Сполучені Штати Америки схиляються більше до Індії в міжнародній політиці до такого ступеня, якого часто не бачили у минулому та співпрацюють з Індією у сфері торгівлі.

Фрейми друг-ворог у нашому дослідженні, підтверджують аргументи експертів про те, що роль військового кореспондента означає, що будь-яке повідомлення має порядок денний. Більшість публікацій пов'язаних із військовою журналістикою, зосереджено на арені конфлікту, діяльності бойовиків, зіткненнях і жертвах у підконтрольному Індії території Кашміру, нападах на індійський парламент. Досліджувані видання зазначали, що країни були на межі війни в грудні 2001 року. Терористична атака на Індійський парламент була пов'язана з Пакистаном, що призвело до загроз війни, розгортання масових військ і міжнародних побоювань ядерної війни на субконтиненті.

Видання особливо акцентували увагу на дипломатичних зусиллях країн, зокрема США, щодо розрядки напруги та відведення військ від міжнародних кордонів, що не дивно, адже об'єкти нашого дослідження якраз таки американські. Видання неодноразово зазначали, що Сполучені Штати закликали Ісламабад припинити допомогу кашмірським бойовикам. Дипломатичні зусилля американського уряду хотіли послабити напругу між Індією та Пакистаном. Як зазначає «The New York Times», уряд США хоче, щоб Пакистан зосередився на війні із тероризмом і мобілізував свої сили на кордоні з Афганістаном. Також зазначає «Washington Post», що конкуруючі претензії на Кашмір, були ускладнені внутрішньою політикою по обидва боки лінію контролю.

Жорстокість конфліктуючих сторін ввергли Ємен у найбільшу гуманітарну катастрофу сучасності, за оцінками Організації Об'єднаних Націй. За підрахунками, наразі було вбито понад 28000 людей, понад три мільйони перебувають у бігах, а значна частина інфраструктури країни була зруйнована. Близько 22 мільйонів людей із загального населення, знаходяться під загрозою голоду та хвороби, вони потребують їжі та медичної допомоги. Особливе занепокоєння викликає епідемія холери, понад один мільйон підозрілих випадків та понад 1000 смертей на тиждень [68].

Найвища місія військової журналістики полягає в тому, щоб допомогти будь-кому, хто є частиною суспільства зрозуміти світ достатньо добре, аби брати участь у повсякденному житті. Новатори європейської онлайн-журналістики, виступають за боротьбу зі шкідливими спрощеннями та уникненнями новин, які мають на меті шокувати, а не інформувати. Журналістам необхідно пробувати копнути глибше та вивчати факти ретельніше і більш прискіпливо. Іншими робочими принципами є незалежність, заборона маніпуляцій, визначення проблем, а також можливих рішень, прозорість, врахування різних точок зору та пріоритет журналістської якості над фінансовою вигодою.

Оскільки певного фреймінгу репортажів про військові дії і збройні конфлікти зрештою не уникнути, військові журналісти виступають за свідоме рішення змінити фреймінг репортажів про збройні конфлікти на більш спокійному, не такому травматичному для глядачів та читачів вигляді. Щоб було всебічне та виважене висвітлення збройного конфлікту, військовому журналісту необхідно у своїй роботі керуватися певними критеріями, такими як: порушення подвійності, є більше двох сторін, ставлення під сумнів та класифікація аргументів з усіх сторін у загальному контексті, усі сторони повинні висловити свої аргументи, оцінка позиції сторін, відповідно до їхніх інтересів і потреб.

Прагнення до правильності та правдивості допомагає військовому кореспонденту у роботі, потрібно зрозуміти і подолати свою самосвідомість,

звертати увагу на широкий спектр джерел і позицій, зробити аналіз протиріч у різних позиціях та провести власне дослідження, щоб створити незалежну картину. Зосередження на постраждалих і залучених людях, є критерієм добросовісності та чуттєвості працівника ЗМІ. Для цього необхідно використовувати не тільки офіційні та елітні джерела, а також не допускати однобічної ідентифікації, повідомляти про ситуацію з усіх сторін. Якщо військовий кореспондент у своїй роботі сформулює мир як соціальне завдання, підкресливши внесок окремих людей, то це буде вищим показником професіоналізму та ефективності його роботи.

Великомасштабні зловживання у відношенні преси у Ємені зробили цю країну одним із самих небезпечних місць для роботи журналістів, а хуситів поставили на друге місце у світі по кількості злісних порушників свободи преси, тільки Ісламська держава перевершує їх.

В результаті перешкоджання і упередження інформаційного ландшафту як міжнародної спільноти, так і зокрема єменська громадськість, отримує спотворене представлення про війну на території Ємену. Ця метушня у медіа-ландшафті підірвала будь яке відносно всебічне висвітлення у засобах масової інформації стосовно військових дій в Ємені. Кожна зі сторін у висвітленні через ЗМІ, зосереджується на звірствах свого противника, навмисно упускаючи із вигляду свої власні провини, щоб представити іншу сторону як єдиного злочинця. Кожна сторона ЗМІ не обов'язково провокує сектанство, але провокує регіоналізм, антагонізм і насилля, роблячи більш людяною одну сторону, і дегуманізуючи іншу. Наприклад, коли кожна сторона зображує іншу як найманців для саудівців або іранців відповідно, а їх мертвих зображує як єдиних, гідних називатися жертвами.

Поляризовані засоби масової інформації також по різному характеризують початок війни. Для ЗМІ, які підтримують хуситів і Салеха, це почалося, коли очолювана Саудівською Аравією коаліція, почала свою кампанію, в той час як для урядових ЗМІ, які підтримують вигнання, робиться акцент на державному перевороті хуситів. Єменці не можуть отримати повну,

правдиву картину військового конфлікту. На півночі люди не пов'язані з політичними поглядами, як правило поступово становляться прихильниками хуситів, оскільки більшість засобів масової інформації пов'язані саме з хуситами, і навпаки на півдні країни. По мірі того, як кожне розуміння збройного конфлікту стає все більш упередженим, стає все складніше досягнути домовленостей про примирення на національному та місцевому рівні. З одного боку хусити дозволяють працювати пресі тільки в тому випадку, коли вона упереджена на їхню користь, як це робить єменське керівництво у вигнанні. Все, що є у Ємені, це пропаганда, кожна зі сторін може підтримати військового журналіста, тільки якщо він буде підтримувати їх пропаганду.

Оскільки верховенство закону у такій країні як Ємен, паралізовано роками війни, військова журналістика там часто асоціюється зі шпигунством або передачею конфіденційної інформації політичним суперникам. Тепер загроза смертної кари стала потенційним покаранням, яке відображає смертоносну реальність репортажів у роздираючій війною країні. За останні п'ять років воюючі сторони Ємену, використовували багато підходів, щоб подавити роботу військових журналістів. Жорсткі методи, такі як затримання, викрадення чи конфіскація службового обладнання, такого як камери та ноутбуки, стали звичайною справою. Хоча наказ про кару, який заснований рішенням суду, є безпрецедентним каральним підходом, журналісти його розглядають як новий розділ залякування і утиски на роботу засобів масової інформації у Ємені, особливо на територіях, які контролюються хуситами.

Військові блогери є своєрідною перспективою розвитку військової журналістики в Україні, їх корисно читати, для того щоб розуміти контекст та аналізувати надану інформацію. Якщо читати інформацію з офіційних джерел, особливо тих, яким люди довіряють, то для узагальнення усієї інформації, необхідно звертатися до аналітиків, які в цьому допоможуть. Досвідчені іноземні військові блогери, вже довгий час аналізують збройні конфлікти, в Кувейті, Іраку, Ємені, Сирії, Нагорному Карабаху тощо. Досвідчені військові блогери, які бачили збройні конфлікти в інших країнах, а наразі знаходячись в

Україні, ставлять усі події, які наразі відбуваються, у контекст порівняння з іншими конфліктами, що дає змогу робити висновки та порівняння.

У основній структурі китайських онлайн-видань, головною проблемою була криза біженців, а причиною кризи переселенців став російсько-український конфлікт. У статтях було описано кілька способів допомогти біженцям, включаючи надання харчової допомоги, притулку, освіти, фінансування та захисту, але всі вони можуть бути об'єднані в одне рішення, яким було надання гуманітарної допомоги українцям. Відповідальними за надання гуманітарної допомоги було вказано ООН, Гуманітарні групи, Уряд Європейського Союзу та українська влада. Моральною основою було покращення умов життя постраждалих, біженців, жертв, поранених.

Політична влада має більш безпосередній вплив на виробництво новин в авторитарних країнах, ніж у демократичних, особливо у статтях, які присвячені національним проблемам. Оскільки дуже делікатні події мають соціально-економічні наслідки та викликають державний контроль, російсько-українська війна вважається якраз делікатною темою. Один із способів, за допомогою якого китайська влада контролює висвітлення делікатних національних питань, полягає в тому, щоб наказати джерелам новин використовувати звіти, які створені національними новинними установами, лише тоді, коли вони мають намір висвітлювати проблему. Наше дослідження майже проливає світло на ті самі проблеми, у висвітленні чутливої теми в міжнародних новинах.

Статті у китайських ЗМІ були послідовним підходом китайської партії та уряду до російсько-української війни. Джерелом цитат, використаним у публікаціях, був китайський уряд. Крім того, у матеріалах згадувалась нейтральна позиція Китаю, що вони мають бачення та підтримку миру. Оскільки політична влада Китаю має сильний вплив на висвітлення міжнародних новин, жодна з партійних та інформаційних організацій немає великої автономії щодо висвітлення міжнародних новин.

РОЗДІЛ 3

МЕТОДИ РОЗВИТКУ ВІЙСЬКОВОЇ ЖУРНАЛІСТИКИ В УКРАЇНІ

3.1 Започаткування спеціалізації «військова журналістика» на кафедрі журналістики Національного авіаційного університету

Кафедра журналістики, спеціальність 061, була введена у 2005 році, як окремий структурний підрозділ Інституту міжнародних відносин Національного авіаційного університету, наразі, це вже Факультет міжнародних відносин, а не Інститут. Засновником кафедри журналістики став кандидат наук, професор Григорій Павлович Кривошея. Саме професор Кривошея вніс значний внесок у розвиток кафедри журналістики. Видатництвом НАУ, яке знаходиться в першому корпусі, видано чимало підручників, які є дуже продуктивними для навчання майбутніх журналістів. Серед яких: «Теорія і практика журналістики», «Соціологія журналістики», «Преса, радіо, телебачення в поняттях і категоріях» тощо.

Через рік після заснування кафедри журналістики була відкрита нова лабораторія екстремальної журналістики, яка була єдиною навчально-науковою ланкою в Україні, що покликана консолідувати журналістів силових структур та збагачувати студентів навчальними методичними навичками роботи, опрацювання зі збору, розповсюдження і узагальнення інформаційно-аналітичних матеріалів з місць стихійних лих, аварій, військових конфліктів, катастроф.

Екстремальна журналістика має багато в чому схожість з військовою журналістикою, а так як на сьогоднішній час в Україні проходять збройні конфлікти, країною-агресором є сусідня держава Росія, то питання щодо популяризації нового для багатьох журналістського жанру, є дуже актуальною темою.

У нашому дослідженні ми проведемо практичну роботу, яка буде складатися з рекомендацій і порад, щодо започаткування спеціалізації «військова журналістика». В університетах міста Києва, тобто у столиці України, військова журналістика вивчається в Національному університеті імені Тараса Шевченка, з 2015 року. Започаткувати нову дисципліну буде не так просто, але завдяки нашим рекомендаціям, порадам та практичними здобутками, військова журналістика може швидко розпочати своє існування у Національному авіаційному університеті.

Цей 2022 навчальний рік, був нелегким для студентів, навчання проходило онлайн, а готувати домашні завдання, курсові роботи, підготовка до іспитів і написання дипломних робіт у багатьох проходило в тяжких, некомфортних умовах, іноді навіть під звуки вибухів, періодичного вимкнення електроенергії та Інтернету. Широкомасштабна війна країни-агресора Росії, змусила усі університети України переналаштовувати організацію освітнього процесу у дещо іншому аспекті.

Вища освіта є основним компонентом духовного, культурного, інтелектуального, культурного розвитку людини, її економічного добробуту, успішної соціалізації, запорукою розвитку нових наукових відкриттів у суспільстві. Освіта є предметом великого вивчення. Саме якість вищої освіти, визначає якість людських ресурсів у країні. Вона включає процес викладання та навчання в університетах, до якого студенти йдуть, щоб отримати вищу освітню кваліфікацію. Вища освіта надає глибокі знання та розуміння, щоб просувати студентів до нових меж знань. Вища освіта також надає можливості для навчання впродовж життя, дозволяючи людям час від часу вдосконалювати свої знання та навички, відповідно до потреб суспільства.

Журналісти, які вже давно закінчили університет та отримали омріяний диплом, можуть підвищити свою кваліфікацію, якщо продовжать навчання на новій для себе спеціалізації «військова журналістика», до того ж, наразі це є дуже затребуваною професією, особливо в Україні. Якщо кафедра журналістики Національного авіаційного університету започаткує вивчення

військової журналістики, то скоріш за все, буде багато бажаючих опанувати нову спеціалізацію.

Всебічний постійний розвиток людини як творчої особистості, є найвищою цінністю для суспільства, формування талантів, здібностей, все це необхідно для успішної самореалізації своїх компетентностей, йде постійне спрямування своєї діяльності на користь суспільству. Настає збагачення творчого, інтелектуального, культурного, економічного потенціалу нашого народу, завдяки підвищенню освітнього рівня громадян, що є забезпеченням сталого розвитку держави.

Головною метою введення спеціалізації «військова журналістика», є створення відповідних і кваліфікованих людських ресурсів для економіки в цілому, адже військові дії дуже послаблюють економіку, фінансову ситуацію в країні, підвищення цін, інфляцію, зріст іноземної валюти. Кінцевою метою кафедри журналістики буде сприяння випускникам і аспірантам, щоб підготувати їх до глобальної конкуренції. Основною роботою журналістів буде забезпечувати здорове представництво в політиці, адміністрації, професії, промисловості, торгівлі тощо. Університет має розвивати інтелектуальне ставлення до речей і заохочувати зростання знань серед молоді.

Вивчення військової журналістики може створювати почуття національної дисципліни, міжнародної обізнаності, інтелектуального розвитку, справедливості, свободи, рівності та братерства. Шукати знання в рамках істини, використовуючи традиції, навчання в нових обставинах, є запорукою успішної підготовки майбутніх військових журналістів. Крім того, повинно бути заохочення студентів до соціальної справедливості, підживлення правильних цінностей, зменшення соціальної і культурної нерівності, щоб працювати над розвитком національної свідомості.

Якщо замислитись, навіщо потрібно працювати над розвитком національної свідомості, то відповідь очевидна, виховання у студентів почуттів патріотизму, справедливості, гідності, є тією рушійною силою, яка зможе виховати нове покоління, що буде здатне на благородні вчинки. Хтось вибирає

роботу, щоб сидіти у комфортному офісі і писати матеріали на замовлення, так звану «джинсу», а другий вибирає зовсім інший шлях роботи: вести репортажі із зони бойових дій, постійно ризикуючи своїм життям. Всі журналісти різні, кожен вибирає спеціалізацію, яка йому ближче до душі. Кого більше приваблюють гроші, той піде у політичну журналістику, так як це найшвидший спосіб здобути собі популярність, навіть зіпсувавши свою репутацію. Чи комусь більше цікавий спорт, тому пряма дорога у спортивну журналістику, особливо, це необхідно рекомендувати колишнім спортсменам, які після закінчення кар'єри не знають куди податися. Найвідоміший спортивний журналіст України Валентин Щербачов, у минулому активно займався спортом.

Вищу освіту військової журналістики можна розглядати як процес, у якому студенти вважаються «продуктами», які повинні бути поглинені на ринку. Таким чином вища освіта стає вирішальним внеском у зростання і розвитку бізнесу та промисловості. Тому потрібна якісна підготовка кваліфікованих науковців і дослідників, які допоможуть у створенні достойних наукових публікацій.

Кафедра військової журналістики повинна зосереджуватися на створенні і підтримці правильного середовища викладання та навчання, шляхом підвищення якості викладання, наданням можливості студентам набути глобальних компетенцій у різних галузях навчання та застосування, щоб успішно протистояти викликам мінливого глобального сценарію. Вища освіта розглядається як можливість брати участь у процесі розвитку особистості, через гнучкий режим безперервної освіти.

Заклади освіти повинні спостерігати зміни в тому, чого потребують і хочуть студенти. Правильним підходом буде надати студентам список рекомендованих предметів, щоб вони могли вибрати ті навчальні програми, які їм буде цікавіше та корисніше вивчати. На початку магістратури студентам надають список предметів, з пропозицією вибрати, але як показує практика, це звичайна формальність і багато вибраних студентами предметів не планували викладати на кафедрі. Багато студентів справедливо шукають ступені, які

готують їх до роботи. Головним завданням є написання дипломної роботи, яка не повинна швидко застаріти в наші такі мінливі часи, тема має бути актуальною, цікавою і корисною. Для цього керівникам вищих навчальних закладів і викладачам, необхідно налагодити тісні зв'язки зі своїми регіональними галузями промисловості та роботодавцями, щоб мінливі технології та процеси, а також глобальні економічні тенденції, могли бути інтегровані в освітню програму в режимі реального часу.

У нинішній ситуації викладачі відповідають за розробку навчальних програм, але вони зосереджені переважно на дослідженнях, предмети не обов'язково зосереджені на практичному, а найбільш дослідницьких підходів до навчальних дисциплін. У певному сенсі це добре, але в багатьох випадках, це не стосується того, що насправді відбувається зовнішньому світі.

Друга вища освіта не може втратити мету навчання молоді, щоб вони могли мислити та розвиватися, оскільки більшість університетів не можуть постійно оновлювати навчальні програми, щоб відображати новітні технології та знання. Світ, що постійно змінюється, також вимагає від навчальних закладів пошуку способів допомогти студентам навчитися співпрацювати на високому рівні, замість того, щоб зосереджуватися на постійній конкуренції. Дуже важливо, щоб студенти розуміли, як працювати таким чином, але й могли керувати різноманітними робочими групами та організаціями у формі співпраці.

Необхідно допомагати студентам навчитися використовувати критичне мислення, щоб вони могли успішно орієнтуватися в мінливих часах і розвиватися у вдумливих громадян та тих, хто навчається все життя. Це може бути проблематично, оскільки, гуманітарні заклади, які пропонують мультидисциплінарний підхід до навчання, не користуються попитом. Викладачам важливо знайти способи створення таких міждисциплінарних типів пропозицій у програмах отримання ступеня, орієнтованих на кар'єру та розвиток.

Так як освітня діяльність в українських університетах спрямована на створення хороших умов, для особистого розвитку і креативної самореалізації

учасників, тобто, студентів навчального освітнього процесу. Започаткування нової спеціалізації «військова журналістика», допоможе студенту інтегрувати українську освіту в європейський простір, забезпечувати соціальний захист, відповідально ставитися до власного здоров'я та охороняти навколишнє середовище. Розроблення іновативних, освітніх технологій, допоможе якісному навчальному процесу, а ще може бути демократизація освітньо-виховного процесу.

Навчання студентів Національного авіаційного університету військовій журналістиці, допоможе у конкурентоспроможності випускників університету на вітчизняних і світових ринках праці.

Так як організація освітнього процесу в першу чергу базується на принципах науковості, безперервності, гуманізму, незалежності від впливів будь-яких політичних осіб і партій, релігійних і громадських організацій. Як для прикладу, Гуманітарний інститут, який знаходиться у місті Буча, передмісті Києва, він раніше мав назву Християнський, але релігійна пропаганда там і досі використовується. Перед навчанням і після, студенти повинні молитися, розмовляти на релігійну тематику, не вживати алкоголь. Також студенти повинні бути обов'язково християнами, тому цей інститут, точно не можна назвати міжнародним, адже останні роки в наших університетах багато навчаються іноземців із Китаю, Азербайджану, арабських країн, а їх точно не можна назвати християнами.

Вже багато років університети України використовують Болонську систему освітнього процесу, так як це діяльність європейських країн, яка спрямована на узгодження систем вищої освіти континенту. Болонський процес є своєрідним інструментом інтеграції освіти і науки в європейських країнах, веде до світової глобалізації. Хоча українські експерти вважають, що Болонська система, так і лишилась радянською, хіби лише декомунізованою. Основною проблемою вони вважають, що це відсутність реальної імплементації його положень. Але, щоб не казали експерти та незадоволені Болонською системою

викладачі, вона має багато позитивних сторін. Найголовніше, це вибір предметів, які студент хоче вибрати сам, на свій розсуд і бажання.

Для забезпечення якісного надання навчальних, освітніх послуг в університетах повинна бути побудована внутрішня система забезпечення якості освіти, що орієнтована на сукупності процедур, умов і заходів, які мають забезпечувати ефективність освітніх процесів та формувати ключові компетентності, для сприяння всебічного розвитку особистості студентів.

Отже, для започаткування вивчення дисципліни «військова журналістика» ми рекомендуємо створити навчальний план. Це документ університету, який повинен визначати перелік і обсяг освітніх компонентів кредитів Болонської системи, послідовність вивчення, графік навчального процесу, форми проведення навчальних занять та форми підсумкового і поточного контролю.

Освітня діяльність, яка спрямована на забезпечення, організацію і реалізацію навчально-освітнього процесу, повинна забезпечити діяльність університету. Так як освітній процес є системою науково-методичних та педагогічних заходів, які спрямовані на розвиток особистості студентів, завдяки шляху формування і застосування компетентностей. Для формування навчальної програми освітнього компоненту військової журналістики, рекомендуємо визначити послідовність і порядок засвоєння основного змісту навчання, зробити перерозподіл його за організаційним формами навчальних занять, виконання індивідуальних занять, самостійна робота та контрольні заходи.

Освітня програма дисципліни «військова журналістика» може містити перелік освітніх навчальних компонентів, а також їх логічну послідовність, вимоги до рівня освіти студентів, які мають можливість розпочинати навчання за цією освітньою програмою. Також рекомендовано вказати очікувані, програмні результати навчання і якості, якими повинен володіти майбутній військовий журналіст.

Для того, щоб було прийнято Рішення про введення в освітній процес Національного авіаційного університету, необхідно затвердити на засіданні Вченої Ради Університету, яка вводиться в дію після підписання наказу ректора університету. Так як університет може самостійно запроваджувати нові спеціалізації, у межах спеціальності, які будуть зазначатися при присудженні освітньої кваліфікації тим студентам, які зуміли успішно закінчити своє навчання за відповідними, навчальними програмами. Рішення щодо запровадження нової спеціалізації в межах спеціальності, також приймається на засіданні Вченої Ради Університету, після підписання наказу ректором університету.

У змісті навчання дисципліни «військова журналістика» ми радимо визначатися навчальним планом та навчальними, освітніми програмами компонентів, які розроблятимуться згідно з певними вимогами відповідних освітніх програм, разом з навчальними планами. Так як зміст навчання є структурою і обсягом навчальної інформації, засвоєння якої повинно забезпечити здобувачу вищу освіту і кваліфікацію «військовий журналіст».

Рекомендуємо кафедрі журналістики розробити силабус, документ, який роз'яснює взаємні відповідальності між викладачем і студентом, в якому представлені процедури оцінювання, зміст освітнього компонента, строки його виконання. Силабуси будуть розміщуватися на сайті Національного авіаційного університету, для використання усім зацікавленим особам. Крім того, у силабусі будуть викладені цілі, які викладачі ставлять перед здобувачем конкретним освітнім компонентом. Майбутній абітурієнт має зрозуміти, чого саме зможе навчитись та чи буде це для нього корисним у майбутньому.

Практична підготовка майбутнього військового журналіста є обов'язковою функцією програми підготовки фахівців даного профілю. Головною метою практичної підготовки є набуття студентами професійних умінь і навичок, для подальшого використання їх у майбутніх, реальних умовах, виконання потреби систематично та періодично поновлювати свої знання, креативно застосовувати у практичній діяльності. Також практична

підготовка повинна передбачати безперервність і послідовність її проведення у режимі реального часу, відповідатв діючим програмам і нормативним документам, згідно з графіком навчального процесу.

Основним елементом при визначенні структури дисципліни «військова журналістика», є охарактеризування об'єкту вивчення, з відношенням до професійної діяльності майбутнього фахівця і міждисциплінарні зв'язки. Навчальна дисципліна «військова журналістика» буде структурною за темами і розділами, на основі виокремлення необхідної інформації, з достатньою всебічною характеристикою об'єкту вивчення предмета з огляду на майбутню, професійну діяльність.

До методів навчання дисципліни «військова журналістика» можемо рекомендувати використовувати словесні методи, такі як бесіда, пояснення, навчальна дискусія та розповідь, наочні: демонстрування, самостійне спостереження, ілюстрування та практичні і лабораторні роботи.

Для початку освітнього процесу вивчення дисципліни «військова журналістика», рекомендуємо визначити навчальні посібники, конспекти лекцій, підручники, методичні рекомендації з проведення практичних занять. Літературні джерела, які допоможуть у вивченні нової дисципліни поділяють на основну, тобто базову і додаткову, допоміжну літературу. До базової літератури включають нормативні, сучасні документи, вітчизняні найкращі підручки і навчальні посібники, які видано за останні роки, але не більше ніж десять років, так як викладений матеріал втрачає свою актуальність. Допоміжна література включає у свій склад періодичні довідкові видання, методичні рекомендації, наукові монографії. Інформаційні ресурси повинні містити рекомендовані джерела з всесвітньої мережі Інтернет та нормативну базу.

Рекомендована форма робочої програми «військова журналістика», представлена у Додаток Е, яка розроблена згідно вимог Міністерства освіти.

Прийом абітурієнтів на спеціальність «військова журналістика», рекомендуємо проводити не так, як зазвичай для журналістів. Абітурієнти, які планують вчитися на кафедрі журналістики для цивільних, як

правило здають фахове вступне випробування, ЗНО чи іспит з іноземної мови та надають за можливості у папці власні публікації, які були раніше надруковані.

Отже, розробимо алгоритм для практичної частини, щодо вимог, які повинен пройти абітурієнт. Вступне випробування для майбутніх військових журналістів буде мати дещо інший характер. Найперше, це фізична витривалість. Абітурієнт повинен пройти фізичну підготовку, що включає в себе: віджимання на підлозі, підтягування на турніку для дівчат та на брусах для хлопців, крос на стадіоні, забіг на дальні дистанції. Крім того, абітурієнт повинен мати досвід участі у яких-небудь спортивних змаганнях, протягом свого навчання, такі як волейбол, футбол, баскетбол, рукопанший чи кулачний бій, бокс, кікбоксинг.

Другим завданням буде іспит на здачу двох іноземних мов, перша це обов'язково англійська, так як ця мова є міжнародною та популярною у всьому світі, в якій би точці земної кулі не знаходився журналіст, знання англійської мови йому допоможе будь де. Знання другої іноземної мови абітурієнта буде на його власний вибір, це може бути німецька, іспанська, французька, арабська або китайська. Саме це і мови йдуть за своєю популярністю після англійської.

Наступним випробуванням буде кваліфікаційний іспит, тобто фахове випробування, яке проходить як і для цивільних журналістів. Майбутній військовий журналіст повинен володіти необхідними знаннями і навичками, щоб було зрозуміло чи вийде з нього чудовий професіонал або це марна трата часу.

Крім фізичної витривалості, знання двох іноземних мов, базові володіння журналістикою, майбутній військовий журналіст має пройти обов'язково психологічну перевірку з фахівцем. Майбутній студент спілкується з психоаналітиком на предмет придатності до військової тематики, відповідає на питання, проходить тестування, дискутує з експертом. Ця психологічна перевірка покаже, наскільки абітурієнт зможе психологічно витримати ту роботу, яка буде ним виконуватись у майбутньому. Якщо людина боїться виду

крові, то логічно, що йому не стати лікарем. Деякі люди, навіть бояться близько підходити до скелетів, в тих же кабінетах біології чи краєзнавчому музеї, хоча нічого страшного в них немає.

Останнім рекомендованим завданням для абітурієнтів, які бажають вивчитись на військових журналістів, стане перевірка медичною комісією на профпридатність. Це буде перевірка таких спеціалістів як, офтальмолог, невролог, терапевт, хірург-кардіолог, психіатр-нарколог та отолоринголог. Якщо у майбутнього студента слабе фізичне здоров'я, то йому немає сенсу витратити свій час на навчання, займати чиєсь місце, що комусь більше підходить, так як в роботі буде дуже складно, адже витривалість і міцне здоров'я понад усе.

Список предметів, які ми рекомендуємо вивчати на кафедрі військової журналістики буде обширним, такі дисципліни як: правнича журналістика, іноземна мова, безпека журналістів згідно Ради Європи, міжнародне правознавство, історія військової журналістики, основи медицини та правила надання допомоги при травмах, ушкодженнях і пораненнях. Список можна продовжувати, головне, знайти спеціалістів, які будуть грамотно, детально і професійно викладати навчальний матеріал студентам спеціалізації «військова журналістика».

Крім занять в аудиторії, два-три рази на тиждень рекомендовано проводити заняття з фізкультури, тобто крос, зарядка, стрибки, віджимання, а також курси із самооборони. Це може бути самбо, карате, дзюдо, бокс, кікбоксинг, тайквандо, список можна продовжувати, знову ж таки, все залежить від того чи буде можливість запросити кваліфікованих тренерів.

Один-два рази на місяць, студенти можуть виїжджати на полігон для снайперських змагань, будуть вчитись стріляти із вогнепальної зброї, вдягати противогази, вміти користуватись вогнегасниками, накладати шину або зупинити кровотечу у польових умовах. Заняття на полігоні допоможе майбутнім військовим журналістам, швидше призвичаїтись до умов, які схожі із зонами бойових дій.

Наприкінці кожного семестру можливий обмін досвідом із військовими кореспондентами, які будуть брати під шефство по декілька студентів, щоб ввести їх в курс справи, теорію перетворити на практику, поділитись своїми знаннями і досвідом, показати принцип роботи.

Під час виробничої практики, студентів рекомендуємо відправляти на проходження стажування у видання, які висвітлюють військову тематику. Або у видання, які підпорядковуються Збройним Силам України. Таким чином студенти після проходження виробничої практики, будуть мати гідну підготовку і зможуть швидше приступити до своїх обов'язків військових журналістів.

Теми магістерських дипломних робіт повинні бути пов'язані саме із військовою тематикою. Тобто, студенти не можуть вибирати будь-які теми дипломних робіт, як це роблять майбутні цивільні журналісти. Магістерська робота це науковий здобуток студента, тому якісна і грамотна робота зможе принести у майбутньому значну користь для розвитку науки, буде актуально і правильно, якщо військові журналісти будуть розробляти наукові проекти, які пов'язані саме із військовою тематикою.

3.2 Доцільність перекваліфікації українських журналістів у військові кореспонденти

Сучасні війни зазвичай, вже не пов'язані як раніше із завоюванням шматка землі. Основна ідея сьогоденних воєн полягає в тому, що найбільший успіх у війні досягається, якщо знищити волю до опору ворога. Військовослужбовці успішно інтегрують комунікаційну стратегію. Вони розуміють, що піклування про журналістів так само важливо, ніж мати справу з військовою стратегією. Ось чому стає необхідним перенавчати звичайних журналістів у військових кореспондентів. Під час військових навчань, національних і міжнародних, головним, що потрібно натренувати майбутнім військовим журналістам, це саме військові навички.

На міжнародних навчаннях, зазвичай є тренування взаємодії журналістів з офіцерами і солдатами іншої країни. Це однозначно є корисною і потрібною справою, яку можемо запровадити в нашій країні. Серед навчальних цілей може звісно бути важко по-справжньому зосередитися на основній меті. Військовослужбовці зазвичай віддають перевагу військовій підготовці, але журналістам потрібно тренуватися під час бою і боротися під час навчань.

Якщо настане операція з підтриманням миру в Україні, то представники засобів масової інформації обов'язково повинні бути присутні та повинні бути готові до можливих, непередбачуваних ситуацій. За останнє десятиліття було виконано багато значної роботи щодо доктрини та відповідь на знання, які були отримані під час сучасних миротворчих операцій. В Україні поки такого ще не було, хоча президент Росії розповідає своєму народу, що військові дії на території сусідньої держави, проводяться виключно для благодійних намірів.

Практичне значення нашої роботи свідчить про те, що загальноприйняте уявлення про широкий опір військового керівництва миротворчим операціям, може бути цілком неточним. Більше того, теоретичні дослідження, які виводять доктринальні зміни або їх відсутність на основі спостережень за військовими успіхами чи невдачами на оперативному рівні, а також можуть упускати багато з того, що важливо щодо справжніх військових змін. Наразі є вагомі докази, які свідчать про те, що доктринальні зміни не можуть бути повністю засвоєні або іншим чином спрямовані командирам тактичного рівня.

Якщо редакція хоче мати добре підготовленого, належним чином освіченого військового журналіста для виконання роботи, яка пов'язана з військовою тематикою, то потрібні реальні зміни на оперативному рівні. Майбутньому військовому журналісту необхідно по-справжньому зрозуміти механізми, які є відповідальними за військові операції, потрібно детально вивчити процеси як у військових, так і в цивільних організаціях, відповідальних за керівництво військовими силами.

Сухопутні війська, Військово-повітряні сили, Військово-морські сили та морська піхота несуть відповідальність за вирішення своїх суспільних справ, а

саме - поширення доброго і поганого слова серед своїх членів та української громадськості, не суперечивши військовій політиці та не завдаючи ніякої шкоди якої небудь місії. Військові журналісти повинні робити багато справ, а саме писати статті, створювати матеріали для створення радіо та телевізійних передач, які висвітлюють військові події, поширювати командну інформацію, може навіть іноді розважати військових. На додаток до основних вимог, майбутні військові журналісти повинні продемонструвати мінімальну швидкість набору тексту, не менше двадцяти слів на хвилину. Для таких галузей як радіомовлення, необхідно буде пройти прослуховування, бути хорошим оратором не так легко, але і не так складно.

Військові кореспонденти перебуваючи з військовими, безсумнівно порушують несправедливий стереотип про солдата з промиванням мізків. Гарним прикладом є подкаст від «The Pentagon Channel», це єдина гілка мережі збройних сил, яка безкоштовно доступна для цивільних глядачів. Взагалі прослуховування необхідні для того, щоб можна було переконатися, що у потенційного військового кореспондента є гарна основа для розвитку, що бути журналістом на телебаченні не є нереальною метою.

Залежно від роду служби та конкретної військової професійної спеціальності, військові журналісти повинні вчитись виконувати напрочуд різноманітні роботи. Тобто, не лише письменники можуть працювати в редагуванні, закулісних медіа-операціях і як зв'язки з громадськістю. Щоб йти в ногу з сучасними технологічними і розважальними тенденціями, ці посади можуть поширюватися, навіть на роботу в Інтернет-виданнях, для публікації статей, блогів і подкастів.

Можуть існувати властиві протиріччя для роботи військовим журналістом, які можливо змусять скептиків, циніків і початківців журналістів-розслідувачів дещо замислитись. Зв'язки з громадськістю наголошують на важливості прозорості та довіри між військовими і громадськістю, але водночас обмежує сферу такої прозорості, коли вона загрожує національній безпеці.

Ми не можемо вважати пропагандою, коли журналісти проявляють обережність і стежать, щоб хороші новини виходили разом із поганими. Військові журналісти повинні інформувати громадськість про події та ідеї, які вони інакше б ніколи не почули, що протидіють наслідкам дійсно ворожої пропаганди. Цивільні журналісти, хоч і є життєво важливими оповідачами, вони знаходяться у не вигідному для себе становищі, коли справа стосується доступу до внутрішньої інформації, що важливіше є розуміння перспектив військ. Журналісти у зоні бойових дій можуть висловлювати повсякденне життя солдатів Збройних сил, повідомляти важкі факти, не випускаючи з уваги хороші новини. Вони можуть надавати життєво важливі послуги самим військовослужбовцям, інформуючи їх і розповідаючи іншим про буденне життя солдатів та офіцерів.

В Україні, як і в інших країнах, військові журналісти опиняються в центрі суперечок між дисципліною та конфіденційністю, необхідних у воєнних питаннях, незалежністю, відкритістю, яких вимагають засоби масової інформації. Їхнє головне завдання, це інформувати суспільство і формувати громадську думку, але вони також пов'язані правилами Збройних сил у таких ситуаціях, коли їх власна безпека поставлена на карту, а інформаційна війна часто ведеться разом з війною на землі. Звісно така наруга властива не тільки нашій державі, але і в інших, особливо пострадянських країнах.

У часи Радянського Союзу, ще під час Великої Вітчизняної війни чи Холодної війни, яка діяла до 1985 року, було суворе обмеження щодо військових журналістів, під керівництвом Головного політичного управління Радянської Армії та Військово-Морського Флоту з його подвійною відповідальністю, за державну цензуру і партійну ідеологічну правоту. У той час, засоби масової інформації називали «засобами масової інформації та пропаганди», вони не мали свободу дій між своїм обов'язком самообмеження і обов'язком вільно висловитися. Цей минулий досвід необхідно взяти нашим військовим журналістам собі на замітку, щоб не повторювати тих помилок.

Починаючи з 1985 року, за часів «горбачовської гласності», було висвітлення військових питань, що стало форумом для вираження політичної критики, можливо, шляхом оприлюднення невдач війни в Афганістані, знущань над новобранцями, корупції серед офіцерів, скандалів щодо ядерного стримування. Взявши до уваги історичні події у сфері військової журналістики, працівникам медіа необхідно замислитись, щоб зрозуміти, які перешкоди можуть стати перепоною успішній, праведній роботі справжнього професіонала військової тематики.

З настанням незалежності України, журналісти відкинули у своїй роботі тему військової дисципліни і присвятили себе висвітленню всіх недоліків Збройних сил, як своїх, так і міжнародних. Між нашими журналістами та ворогуючою стороною, тобто російськими, існує велика різниця. З початком нового століття авторитарний поворот російського уряду, відновив пріоритет порядку, «вертикалі влади», «диктатури закону», як у збройних силах, так і в засобах масової інформації, забезпечуючи при цьому політичний контроль.

Реальність роботи військових журналістів дуже складна, виникають постійні напруги у конкретних завданнях, часто треба йти на компроміси. Спробуємо допомогти якісній роботі військових журналістів, тому нам для початку необхідно зрозуміти, які хитрощі, конфлікти і компроміси складають їхню повсякденну роботу. Існує як ступінь обмежень роботи військових журналістів, так і ступінь незалежності і суб'єктивності, що існує в журналістській продукції. У ньому описується їхня участь у створенні офіційного дискурсу та їх боротьба за викладення альтернативних істин.

З настанням незалежності України, світ військових журналістів міг стати більш різноманітним і множинним. Кар'єра та освіта розширилися, включаючи цивільних осіб, жінок, іноземців і неспеціалістів. Вони різною мірою можуть бути віддані своїй роботі, яка була розкрита політично, юридично і технічно складно. Незважаючи на те, що обмеження іноді справді існують, вони є менш ієрархічного, мілітаризованого типу обов'язку самообмеження, але стали більш лібералізовані за своєю природою. Про це свідчать події, які розпочались у 2014

році, які були особливо неконтрольованими та небезпечними для військових журналістів у зонах бойових дій.

Наші військові журналісти мають необмежену свободу у своїх принципах роботи, так свого часу гласність відкрила звітність, тому кореспонденти стали більш різноманітними. Відкриття та лібералізація українського медіа-світу поширилася на військову журналістику, так як зникла цензура. Журналісти користувались можливістю критикувати збройні сили країн колишнього Радянського Союзу як інституцію, щоб перейти в незалежні медіа в той час, коли їхні експертні знання цінувалися. Цивільні засоби масової інформації можуть розвивати свої військові матеріали, які будуть написані військовими кореспондентами і спеціалістами.

Обсяг простору, відданого Збройним силам, стає більшим і різноманітнішим. У 90-х роках минулого століття було популярним публікувати особисті розповіді про війну в Афганістані та численні конфлікти, що спалахнули на пострадянському просторі, це Чечня, Молдова і Нагірний Карабах, які отримали плюралістичне трактування в пресі у ті часи.

На початку ХХІ століття військова журналістика неначе на деякий час припинила свою роботу, так як радянські часи почали забуватися, багато українців зрозуміли, що тоді все було не так добре і райдужно, просто багато фактів замовчувалося і приховувалося від звичайних цивільних осіб. На території України все було спокійно, ми ні з ким не ворогували, півострів Крим був наш, ні про яких Донецьких та Луганських республік не могло бути і мови, хіба що були суперечки за острів Зміїний. Але це було ніщо порівняно з тим, що відбувається в Україні, починаючи з 2014 року. Ми побачили, що являє собою війна не з радянських фільмів чи розмов від ветеранів війни, а почали бачити це наживо. Військова журналістика заново прокинулася і почала відроджувати свою роботу.

У такому різноманітному середовищі журналісти робили вибір, їхня нова спеціалізація, яка пов'язана з військовою тематикою, розкриває напруженість і суперечки, з якими доводиться стикатися, компроміси, які вони винайшли.

Можемо виокремити дві концепції твору: одна, яка стосується лінії фронту армії, а друга це критично-розслідувальна робота. У відповідь на це, військова влада намагається подекуди зберегти контроль над цими змінами, посилаючи власних журналістів писати для сучасних видань. Але такий контроль з часом втрачає свою силу і владу. У середовищі військової журналістики почали з'являтися нові професіонали. Найвідомішим є Андрій Цаплієнко, який вже випустив декілька книжок та є хорошим прикладом для майбутніх військових журналістів.

Новітні військові журналісти демонструють свою незалежність суджень у такому мінливому військовому світі. Ця незалежність почала зростати зовсім недавно, у результаті нових інформаційних і комунікаційних технологій, які розширюють діапазон журналістської практики. Зменшення технічних обмежень, мініатюризація записуючих пристроїв, доступність купівлі спеціалізованої техніки і швидкість передачі, все це сприяє швидшому і якіснішому поширенню інформації та повідомлень, у тому числі із зони бойових дій. Можливості військових журналістів значно розширюються, тому цим необхідно скористатися.

Сучасна військова журналістика може викликати сильну напругу із за диверсифікації. Існує багато нових труднощів, з якими стикається військова журналістика в Україні. Часто відправляють для запису репортажів про військові дії не підготовлених журналістів, які демонструють велику незалежність, але ризикують своєю особистою безпекою. Військові журналісти через присутність на оперативних сценах незалежних журналістів із невизначеним статусом, доволі часто мають велику свободу, але мають слабкий захист з боку своїх керівників редакцій.

Військова журналістика може стати хорошим, прогресивним способом регулювання зв'язків між цивільними та військовими особами. З початком Антитерористичної операції у Донецькій і Луганській областях, за іронією долі виявили значну свободу, якою користувалися військові журналісти, але були і обмеження, в яких вони працювали. Ці бойові дії на той час не вважались

війною, вона включала антитерористичні операції, партизанську війну, контррозвідку під прикриттям, контроль над військовою журналістикою і репортажами із зони бойових дій. Оскільки офіційного оголошення війни тоді не було, система приєднання журналістів до Збройних сил не працювала. Таким чином, висвітлення новин залежить від ініціативи спеціальних кореспондентів, звітів представників громадськості, позаштатної та цивільної журналістики, веб-дописи та блоги, які відкриті для більш, ніж однієї інтерпретації.

Незаконність нападів на військових журналістів впливає із захисту, наданого цивільним особам і цивільним об'єктам згідно з міжнародним гуманітарним правом, з того факту, що засоби масової інформації, навіть якщо вони використовуються в пропагандистських цілях, не можуть розглядатися як військові цілі, за винятком особливих випадків. Для військових журналістів і обладнання, яке вони використовують, не існує спеціального статусу, як журналісти, так і їх обладнання може користуватися загальним захистом, яким користуються цивільні особи та об'єкти, якщо вони не роблять ефективного внеску у військові дії.

Гуманітарне право розрізняє дві категорії журналістів, які працюють у зонах збройних конфліктів: військових кореспондентів, акредитованих у збройних силах та «незалежних» журналістів. Перша категорія охоплює всіх «спеціалізованих» журналістів, які з дозволу та під захистом збройних сил, присутні у зоні «гарячих точок», з метою надання інформації про події, які пов'язані з бойовими діями. Це визначення відображає практику Другої світової війни, коли військові кореспонденти носили уніформу, користувалися привілеями офіцерів і підпорядковувалися начальнику військової частини, до якої вони входили.

Військові журналісти підпадають під погано визначену категорію осіб, які супроводжують Збройні сили, але фактично не є їх членами. Оскільки вони не є частиною Збройних сил, мають цивільний статус і захист, що впливає з цього статусу. Крім того, військові журналісти пов'язані з військовими діями,

мають право на статус військовополонених, коли потрапляють до рук ворога, за умови, що вони належним чином уповноважені супроводжувати Збройні сили.

3.3 Визначення корисності новітньої військової журналістики для засобів масової інформації України

Співробітники засобів масової інформації, які висвітлюють військову тематику, змушені мати хороші стосунки та вміти налагоджувати комунікабельність із військовослужбовцями. Стосунки між військовими та журналістами дуже часто складно назвати дружніми та легкими. Експерти, навіть вважають, що такі відносини розірвані, особливо через низку гучних помилок і критичне висвітлення дій військовослужбовців.

Військовим журналістам для успішної та безпечної роботи необхідно в першу чергу донести до військових, наскільки їхня спеціалізація є потрібною та може, навпаки приносити користь для наших громадян і Збройних сил України. Щоб робочі стосунки були успішними, журналістам необхідно, щоб не виникла недовіра військових до засобів масової інформації. Дуже часто військові дратуються на журналістів, через несприятливе висвітлення засобами масової інформації, що випускають «брудну білизну».

Військовослужбовцям не потрібно забувати, що це якраз таки і є робота співробітників ЗМІ висвітлювати найцікавіше та потаємніше, тобто те, що буде цікавим для користувачів медіа. Збройним силам необхідно зрозуміти, що засоби масової інформації, це є «четверта влада», яка відіграє життєво важливу роль у діяльності суспільства. Адже будучи «четвертою владою», журналісти є своєрідним сторожовим псом, вони також служать громадянам і військовим лідерам, виявляючи проблеми, які інакше могли б залишитися невідомими, непоміченими або проігнорованими бюрократією.

Журналісти повинні періодично нагадувати військовим, що вони повинні діяти в інтересах держави та його народу, тому що публічне оприлюднення може бути важливим для вирішення проблеми, відновлення легітимності і

підтримки довіри громадськості. Військові журналісти можуть допомогти навести порядок у безладі, якщо це буде спричинено діями недобропорядних військовослужбовців.

Журналістські розслідування дуже часто можуть слугувати для висвітлення проблем, які впливають на здоров'я і добробут наших військовослужбовців. Розслідувальні сюжети та публікації можуть показати громадськості, які значні проблеми бувають на військових об'єктах, в яких умовах проживають солдати, вистачає їжа чи вони навпаки голодують, чи потребують теплого одягу, спеціальної апаратури, наметів тощо. Адже після того, як інформація стане публічною, можливо ключові військові керівники почнуть вживати негайних заходів, щоб оцінити та виправити ситуацію.

Військовослужбовці не повинні критикувати військових журналістів за те, що вони розкривають громадськості поганий стан військових об'єктів, чого саме потребують солдати, які виникають проблеми. Часто відносини військових і журналістів можуть бути напруженими, але без засобів масової інформації, навіть уряд не зміг би бути у курсі повної картини, що коїться на фронті, у зоні бойових дій, на передовій, у територіальній обороні. Військовослужбовці в першу чергу повинні дотримуватися принципів честі, порядності і вірності. Якби всі люди так робили, то нам не потрібна була «четверта влада» та численні журналістські розслідування.

Ніхто не хоче мати справу з наслідками критичного висвітлення результатів роботи, тому більшість старших військових керівників прагнуть до підзвітності та вжиття коригувальних заходів, коли це конче необхідно. Тому військові журналісти мають важливе значення для досягнення підзвітності і відновлення довіри тих, кому ми служимо.

В Україні стосунки між військовими і журналістами можна назвати цілком здоровими та їхні штаби, повинні краще розуміти військову журналістику як професію.

Журналісти, коли поспішають вкласти у встановлений термін і не бажають порушувати закони про наклеп, повинні набагато доцільніше

повідомляти хто, що, коли і де, ніж повідомляти, як і чому. Замість того, щоб нарікати на нібито погане висвітлення, військовослужбовцям було б корисно посилити тренінги щодо того, як допомогти журналістам розбити дуже складні теми на новини, які можна засвоїти для громадськості, яка мало знає про військові справи. Чудово було б розвивати розширену військову прозорість, водночас заохочуючи військових журналістів робити власні висновки, а не годувати їх штучними подіями.

Так як більшість людей ніколи не зустрінеться з політиком високого рівня, а тим більше не проведе з ним предметну політичну розмову, а робота в армії все частіше обмежується дітьми солдатів, що зменшує ймовірність того, що хтось поза цією групою може добре знати будь-якого військового. Саме з цієї причини засоби масової інформації є важливим провідником між військовими та громадськістю. Можливо, військовослужбовці недостатньо цінують роль ЗМІ в цих відносинах.

Основне завдання наших військових це захищати свою націю. Це доволі часто вимагає ознак секретності. Професіонали з питань національної безпеки звикли дискутувати та не погоджуватися наодинці, але публічно дотримуватись офіційної лінії. Військові журналісти часто намагаються оприлюднити те, що уряд, компанії чи інші організації хочуть залишити приватними. Така собі напруга може означати, що військові та представники ЗМІ не погоджуються і не довіряють одне одному. Навіть якби військові та журналісти позбулися своїх різних поглядів на секретність та ієрархію і позбудуться різних культур, світоглядів, то їхні цілі навряд чи зможуть збігатися у майбутньому.

Цілі військовослужбовців і журналістів значно відрізняються. Основними цілями військових є недопущення того, щоб висвітлення шкодило національній безпеці. Виконання мінімальних юридичних зобов'язань щодо висвітлення в пресі, досягнення хороших зв'язків з громадськістю, для зміцнення військової довіри та для підтримки інформаційних операцій. Основними цілями засобів масової інформації є отримання доступу, підтримуючи безпеку репортерів,

реалізування права громадськості знати, що роблять військові, збільшити частку ринку, зберегти якість журналістики і будувати її надійність.

Багато військовослужбовців побоюються, що військові кореспонденти будуть публікувати будь-що, щоб отримати кліки сторінок, незалежно від того, чи це порушує безпеку, підриває громадську підтримку військових місій або навіть спричиняє втрати. Поряд з прозорістю ключовим принципом є довіра, так як обидві сторони мають заслуговувати довіри одна до одної та для суспільства. Коли суспільство втрпчає довіру до журналістів або військових, то програють абсолютно усі. Втрата довіри будь-якою стороною може завдати значної шкоди інституціям, які вони представляють і стосункам між ними.

Для того, щоб зробити пріоритет прозорості та зміцнити довіру, останньою основоположною вимогою у стосунках журналістів та військових є саме довіра. Особливо зараз, коли в Україні воєнний стан, під час війни віра військових у те, що засоби масової інформації захищатимуть конфіденційну інформацію, таку як кількість військ, розташування та переміщення, має вирішальне значення для вільного потоку інформації, якої потребує українське суспільство. Журналісти та військові підзвітні українській громадськості та служать суспільним інтересам. Багато людей вірять, що офіційні особи будуть правдивими у своїх оцінках дій, діяльності та операцій, надзвичайно важливі для необхідної підтримки людей. Нашому суспільству найкраще сприяють відносини журналістів та військових, які будуть засновані саме на прозорості, надійності і довірі.

Для того, щоб зберегти легітимність, Збройні сили повинні зробити два важливі кроки щодо засобів масової інформації, які пов'язані з військовою тематикою. Першим кроком є усунення якомога більше засобів контролю над медіа, але без шкоди для операційної безпеки. Другим кроком є збільшення доступу, а в деяких випадках забезпечити безпеку, щоб гарантувати, що репортажі будуть захоплені з усіх сторін війни.

Можливо відносини між військовими та пресою бувають складні і базуються на конкуруючих інтересах, хоча обидві сторони зосереджені на ідеї

забезпечення суспільного блага. Журналісти служать потребам суспільства знати, а військові захищають суспільні інтереси. Але все ж таки ця своєрідна напруженість іноді означає, що відносини військових і журналістів є розривчастими та настороженими. Жодна сторона повністю не довіряє іншій, але кожна повинна знайти можливість співіснувати.

Співробітники медіа цінують прозорість і незалежність. Військові журналісти вірять, що можуть точно сформулювати події, без допомоги військових чи уряду. Свобода слова є першочерговою турботою засобів масової інформації. Військовослужбовці з іншого боку, хочуть створювати такі історії, сюжети, щоб показати себе в найкращому світлі та захистити інформацію, яка на їхню думку може завдати шкоди нації у разі оприлюднення. Жодна сторона не повинна бути мотивована ворожнечею, обидві мають законні підстави для занепокоєння.

Висновки до третього розділу

Мета вищої освіти здебільшого залишається незмінною, навчати якомога більше населення та аспірантів. Змінюється спосіб надання та результати вищої освіти. Нам потрібно сприйняти хвилювання майбутнього, такого, яке ми можемо допомогти сформувати та створити новий тип навчальної програми, в якому ми зламаємо форму. Попереду нас може очікувати горизонт нових і захоплюючих можливостей, які відкриваються перед випускниками вищої освіти повсюди.

Військовим і журналістам потрібні здорові, збалансовані відносини. Свобода слова та демократія працюють найкраще, коли обидві організації працюють узгоджено одна з одною. Вони повинні вчитись довіряти одне одному і взаємовигідно спілкуватися. Це дві сутності, які здається, що не мають нічого спільного, але вони можуть навчитись співпрацювати разом. Залучення працівників медіа може бути одним з плідних підходів, якщо журналіст і підрозділ намагаються зрозуміти роль іншого. Військового журналіста редакція

відправляє до підрозділу з певною метою. Дослідження показують, що люди з більшою ймовірністю дивляться яскраві, прості для розуміння сюжети, що робить їх також більш вірогідними для медіа-персоналу. Ця динаміка не підходить для розповіді складних оповідей чи показ репортажів, а підходить радше до подій, які цікавлять людей та інших видів «м'яких» новин.

Робота військових журналістів є в даний час дуже затребуваною, так як з кінця лютого 2022 року, Україна потерпає від зброї окупантів. Нам доводиться захищатися, відвойовувати наші захоплені території, стежити за атомними електростанціями, пильнувати кордони. Тому доцільно і корисно буде ввести на кафедрі журналістики Національного авіаційного університету, нової спеціалізації «військова журналістика». У першому підрозділі третього розділу, ми описали рекомендації щодо введення іспитів для абітурієнтів, що потрібно знати, якими навиками володіти та мати міцне, витривале здоров'я. Крім алгоритму рекомендацій ще описано, які предмети повинні бути ввдені як основні в навчальній дисципліні, які виїзні програми рекомендовано для майбутніх військових журналістів.

Військовий журналіст повинен розуміти місію підрозділу. Має бути баланс між правом громадськості знати та законними інтересами національної безпеки, а робота у зонах бойових дій може дати військовим журналістам найкращу можливість зрозуміти цей тонкий баланс. Збройні сили можуть покращити спілкування та довіру, будучи настільки прозорими, наскільки це дозволяють законні інтереси національної безпеки. Засоби масової інформації могли б підвищити свою позицію серед військових, розповідаючи про свої наміри і співпрацюючи з урядом, щоб зберегти в таємниці законну інформацію національної безпеки.

Співробітники ЗМІ та військовослужбовці повинні підтримувати дружні стосунки, незалежно від того, захочуть вони цього чи ні. Українське суспільство заслуговує мати вільну, незалежну пресу і сильну, непереможну, підзвітну армію. Ймовірно, доведеться визнати, що в сучасних демократичних

країнах завжди існуватиме структурна напруженість між журналістами та військовослужбовцями, якщо на те пішло, то зі всім державним апаратом.

Невизначений характер нинішнього конфлікту та сумніви щодо особистості дійових осіб, ставлять військових журналістів у небезпечне становище. Свавільні арешти та зникнення журналістів різко почастишали на сході України навесні та влітку 2014 року. Жертвами конфлікту є військові журналісти будь-якої національності (українські, російські чи західні) або засоби масової інформації (телебачення, радіо преса). Бойовики ДНР у липні 2014 року фактично видали указ, яким забороняли військовим журналістам, операторам і фоторепортерам, перебувати в «гарячих точках» і поблизу військових об'єктів під час бойових дій.

Заходи обмеження доступу до зони бойових дій допускають найрізноманітніші інтерпретації військової ситуації. За відсутності будь-яких чітких інституційних, правових чи політичних рамок, нові свободи, не призвели автоматично до плюралістичного висвітлення військових подій, але ставлять під загрозу як журналістів, так і плюралізм інформації. Таким чином, військова журналістика є відображенням соціальних і політичних трансформацій, що відбуваються в Україні. Це може полягати у свідченні, висловленні думки та відданості, що є ознакою незалежності журналістів. Ступінь суб'єктивності може коштувати дорожче, через відсутність будь-яких ефективних публічних процедур для захисту авторів.

Військові журналісти та їхнє обладнання користуються імунітетом, перші як цивільні особи, а другі внаслідок загального захисту, який Міжнародне Гуманітарне право надає цивільним об'єктам. Однак цей імунітет не є абсолютним. Військові журналісти захищені лише до тих пір, поки не беруть безпосередньої участі у бойових діях.

Засоби масової інформації, навіть якщо використовуються в пропагандистських цілях, користуються імунітетом від нападів, за винятком випадків, коли вони використовуються у військових цілях або для підбурювання до військових злочинів, геноциду чи актів насильства. Однак,

навіть якщо атака на медіа може бути виправдана з таких причин, необхідно вжити всіх можливих запобіжних заходів, щоб уникнути, обмежити втрату людських життів, поранення цивільних осіб і пошкодження цивільних об'єктів.

Військовослужбовці повинні прийняти нову інформаційну епоху як даність. Добре поводження з військовими журналістами повинно стати невід'ємною частиною якісного виконання обов'язків солдата. Зрештою, військові та ЗМІ повинні розуміти, що будучи конкурентами, вони водночас є союзниками, хоча й незалежними, кожен із власними планами. Обидві сторони повинні навчитися налагоджувати складні стосунки.

ВИСНОВКИ

Згідно з метою дослідження магістерської роботи «Сучасна військова журналістика: український та зарубіжний досвід», ми мали обґрунтувати теоретичні засади військової журналістики як окремого інформаційного жанру, яке має схожість з екстремальною журналістикою. Нам потрібно було визначити чим займається військовий журналіст, в чому специфіка його роботи. Отже, військові журналісти входять до складу зв'язків з громадськістю, їхня діяльність щодо публічної і командної інформації, спрямована як на зовнішню, так і на внутрішню громадськість. Військовий журналіст на відміну від цивільного, публікує матеріали для внутрішніх засобів масової інформації, для військових, у тому числі державних установ, які цікавляться військовою діяльністю. Військові кореспонденти передають репортажі із зони бойових дій, «гарячих точок», беруть інтерв'ю у військовослужбовців, поранених, жертв серед цивільного населення, вони публікують матеріали про військових, прес-релізи. Військові журналісти поширюють інформацію через внутрішні трансляції, друковані та онлайн-видання, проводять стріми.

Крім військових журналістів, з'явилися ще і військові блогери, які у своїй роботі не поступаються колегам-журналістам, а довіра до блогерів такого типу, дуже часто буває більшою, так як вони вважаються незалежними особами і не працюють на редакцію. Військові блогери це нове і захопливе заняття, але тим не менш дуже небезпечне, неочікуване та ризиковане. Відчуття патріотизму надихає військових блогерів не боятися небезпеки, а діяти за покликом серця та душевних емоцій.

Для досягнення поставленої мети ми розглянули стан сучасної військової журналістики в Україні, дізналися, що військова журналістика бере свій початок вже давно, а її розквіт почався на початку ХХ століття. Навіть Симон Петлюра видавав матеріали на військову тематику. Український народ з покон

віків боровся за свою незалежність і свободу. З приєднанням України до складу Радянського Союзу, журналісти не мали змоги вільно працювати, про свободу слова не могло бути і мови, в країні панувала диктатура і пропаганда, висвітлення позитивної сторони Комуністичної партії Радянського Союзу.

Після здобуття незалежності України у 1991 році, потроху співробітники ЗМІ почали опановувати свободу слова і демократичний підхід. Наша країна вже не від кого не залежала, ми стали самі собі господарями, що звісно дало свій початок для нового розвитку журналістської діяльності. Розвивалась політична, правнична, медична, спортивна та інші види журналістики, а для військової не було приділено уваги, можливо, просто не бачили сенсу перспективи саме такого жанру, адже ми не мали на той час збройних конфліктів.

З анексією Криму та початком АТО на Сході України, стало зрозуміло, що журналістам незвично та складно працювати у зоні бойових дій, немає досвіду, необхідних знань, тільки велике бажання повідомляти суспільству правдиву інформацію, що насправді коїться на окупованих територіях Донецької і Луганської областях. До початку повномасштабного вторгнення російськими військами на територію України, військові журналісти вже набрались досвіду і стали впевненіше та професійніше виконувати свою роботу. Великий внесок зробив військовий кореспондент Андрій Цаплієнко, який вважається найвідомішим військовим журналістом України, він відомий і за межами нашої країни.

Суб'єктивність військової журналістики як окремого інформаційного жанру, який наразі є перспективним, корисним і дуже потрібним, так як з кінця лютого цього року, наша громадськість потерпає від зброї ворога, країни-агресора Росії та її союзників, такі як Білорусія, Чечня, Іран.

Проаналізувавши соціологічні опитування журналістів, ми зрозуміли, що наразі співробітникам медіа складно працювати, багато телеканалів масово звільняє персонал, часті затримки із виплатою заробітної плати, велика кількість людей змушені були переїхати за кордон, отримавши статус біженців.

Соціологічні опитування серед цивільного населення, яким засобам масової інформації вони надають перевагу, видно різницю, що вибір того чи іншого виду, залежить від віку та від місця проживання, тобто місто чи сільська місцевість. Опитування показало, що молодь надає перевагу соціальним мережам, а люди похилого віку вибирають телебачення та друковані видання. Жителі міст більше новин дізнаються з Інтернету, а сільські жителі надають перевагу радіо і телебаченню. Отже, існує взаємозв'язок із віковою категорією та місцем перебування. Так як прогрес не стоїть на місці, молодь вибирає смартфон, як основне джерело надання інформації. Людям похилого віку важко оволодіти новими гаджетами і не зовсім зручно ними користуватися, тому їм до душі телебачення, так як вони до нього вже звикли.

При дослідженні роботи американських та китайських журналістів, ми побачили різницю у висвітленні, що і як саме вони показують збройний конфлікт між Україною та Росією, якої тактики притримуються, на чому роблять акцент, яку сторону вибирають та який із цього можуть мати зиск. Сполучені Штати завжди вважали своїм головним конкурентом Китай та Росію. США активно підтримує Україну, але їм вигідно, як і Китаю, щоб війна в Україні продовжувалася якнайдовше, адже це дуже послабить Росію, вона стане виснаженою, втратить своїх військових, техніку, зброю, а головне – авторитет. Як свідчить народна приказка: «Ворог мого ворога, мій друг», можливо саме таку тактику підтримує Америка. Китай теж очікує послаблення Росії, адже вони хочуть, це давно не секрет, приєднати до себе Дальній Схід Росії, ту територію, яка межує з кордонами Китаю. Але Китай не показує відкрито у своїх публікаціях про це, вони притримуються нейтральної сторони і закликають як Росію, так і Україну до мирного рішення. Китай не допомагає Україні, як це, наприклад робить Польща, Німеччина чи Велика Британія, він намагається бути нейтральним та відстороненим.

У нашому дослідженні ми аналізували стосунки, які виникають між військовослужбовцями та військовими журналістами. Офіцери повинні познайомитися зі своїми колегами в засобах масової інформації та спробувати

побудувати з ними довірчі стосунки. Їм необхідно відкритися настільки, наскільки це професійно можливо та викликати довіру. Якщо військовослужбовці поки не хочуть публікувати історію, їм доведеться переконати ЗМІ, чому це так. Таким чином, незважаючи на винятки, довіра буде здебільшого взаємною. Не завжди через високі моральні стандарти, а тому будь-який хороший військовий журналіст знає, що в його власних інтересах зберігати таємницю. Публікація інформації, яка була надана з розумінням того, що вона зберігатиметься в таємниці, є найнадійнішим способом ніколи більше не отримати хорошу історію.

В другому розділі ми розглядали Єменський конфлікт за допомогою теорії фреймування. Конфлікт в Ємені триває вже багато років, періодично настає час примирення, який згодом знову переходить у збройний конфлікт. В Ємені відсутня свобода слова, журналістів очікують ув'язнення, штрафи і навіть смертна кара. Усі засоби масової інформації контролюються урядом країни з одного боку та хуситами з іншого. Іноземних журналістів майже не допускають на територію Ємену. Зрозуміло з яких причин, адже іноземні журналісти є в першу чергу незалежними, які хочуть показати усьому світу правду, а не те, що вигідне керівництву Ємену.

Теорія фреймування має концепцію, яка пов'язана з традицією встановлення порядку денного, але може розширювати дослідження, зосереджуючись на суті проблеми, яка розглядається, а не на конкретній темі. Саме теорію фреймування ми використовували в другій частині магістерської роботи. Теорія фреймінгу дає нам зрозуміти, що ЗМІ зосереджують увагу на певних подіях, а потім поміщують їх у поле значення. Фреймінг є дуже важливою темою, оскільки саме він може мати великий вплив, тому концепція фреймів поширюється активно на організації.

Концепція, яка була запропонована у третьому розділі магістерської роботи, передбачає, що у майбутньому буде можливість ввести нову спеціалізацію «військова журналістика» на кафедрі журналістики Національного авіаційного університету. Майбутні військові журналісти

повинні проходити виробничу практику у друкованих виданнях, онлайн-виданнях, телебаченні, де висвітлюють військову тематику. Хтось може розвивати додатково кар'єру фотографа, адже знімки та фото із зони бойових дій, приваблюють глядачів та підвищують рейтинг медіа.

Крім журналістів поаинен бути ще інший виробничий персонал, оскільки військові новини розробляються виключно власними силами, без сторонніх джерел. Більшість військовослужбовців очікують нейтралітету віж журналістів, адже їхня мета це повідомляти інформацію, а не коментувати її чи надавати редакційні коментарі світових подій. Як і інші журналісти, військовий журналіст часто вибирає особливий ритм, на якому зосереджується і працює з редактором, щоб обговорити та розробити матеріали публікацій та історій. Журналісти можуть пропонувати інтерв'ю, вбудовану журналістику та інші цікаві проєкти. Вони розповідають про різні теми: від нових контрактів на харчування на базах, до поранених воїнів, які отримують лікування у військових госпіталях. Їм надається вільний доступ до персоналу та місць для збору інформації для розповсюдження, хоча їм заборонено працювати з певними конфіденційними матеріалами.

Доцільність перекваліфікації цивільних журналістів у військових дуже важлива для країни справа. Звісно, це повинно бути власне бажання, а не примусове рішення, адже тільки цілеспрямований співробітник засобів масової інформації, здатен виконувати складну роботу, працювати у важких умовах, ризикувати власним життям. Робота військового журналіста може включати поїздки у різні місця, а також спілкування з різним персоналом. Робота вимагає відвідування навчального тпбору та завершення фізичної підготовки, як і інші військові.

Військові журналісти повинні вміти відповідати станлартам фізичної підготовки та працювати зі зброєю, а також слідкувати за ланкою командування, отримувати підвищення та працювати в структурі військових, щоб розвивати власну кар'єру. Як і інші творчі професіонали в армії, військові журналісти також можуть перетворити свою роботу на кар'єру в цивільному

світі, якщо пізніше вирішать це зробити, вони повинні зберігати портфоліо або ролики із зразками своєї роботи.

Для зовнішніх комунікацій військовий журналіст може надавати фотографії, прес-релізи, кіно та радіофрагменти, інші матеріали з дозволу військових. Наприклад, якщо співробітникам ЗМІ потрібні відеозаписи нової зброї під час випробувань, вони можуть зв'язатися з офісом зі зв'язків з громадськістю, щоб визначити, що саме може бути доступним. Військовий журналіст також може працювати з військовослужбовцями, щоб підготувати їх до інтерв'ю та публічних виступів на таких заходах, як прес-конференції, щоб вони знали, як відповідати на запитання та чітко передавати інформацію, не порушуючи при цьому конфіденційну інформацію та не надаючи заплутаних, суперечливих цитат на військові теми.

Усі завдання, які були нами поставлені на початку дослідження були виконані, теоретично-обґрунтованими, проаналізовані, сформульовані терміни та поняття, охарактеризовані соціологічні дослідження, впроваджено алгоритми та зроблено значний внесок у новизну наукових досліджень.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бочковський О. Українська журналістика на тлі доби: Історія, демократичний досвід, нові завдання / О. Бочковський, 102 с.. Сірополко; за ред. К. Костева, Г. Комаринського. Мюнхен.1993. 58 с.
2. Вартанов Г. І. Короткий довідник журналіста. К.: МІЛП, 2000. 47 с.
3. Вартанов Г. І. Система жанрів журналістики: посібник для студентів. К.: МІЛП, 1997. 245 с.
4. Василенко М. К. Динаміка розвитку інформаційних та аналітичних жанрів в українській пресі / М. К. Василенко. К.: Інститут журналістики КНУ ім. Тараса Шевченка 2006. 128 с.
5. Владимиров В. М. Вступ до журналістики: навч.посібник/ М. Владимиров. К.: НАУ, 2015. 284 с.
6. Владимиров В. М. Історія української журналістики (1917–1991): Навч. посіб. К. : МАУП, 2007. 174 с.
7. Владимиров В. М. Основи журналістики в поняттях та коментарях: навч.посіб. Луганськ: Вид-во Східноукр. Держ.ун-ту. 1998. 146 с.
8. Ворошилов В. Журналістика. Базовий курс: посібник / В. Ворошилов. 5-те вид. СПб.: Вид-во Михайлова В. 2006. 640 с.
9. Гід журналіста. К.: Інститут масової інформації, 1999. 96 с.
10. Гол Джим. Онлайн-журналістика. К.,2005. 344 с.
- 11.Горевалов С. І. Військова журналістика України: історія і сучасність / І. Горевалов. Львів: видавництво Військового інституту при ДУ «Львівська політехніка», 1998. 11 с.
- 12.Гриценко О. Основи теорії журналістської діяльності / О. Гриценко, Г. Кривошея, В. Шкляр. К.,2000.108 с.
- 13.Грушевський М. 250 літ / М. Грушевський // Літературно-науковий вісник. 1904. Т. XXV. Кн. 1. с. 5.6.

14. Гунчак Т. Україна: перша половина ХХ ст. / Т. Гунчак. Київ, 1993. 50 с.
15. Дудик П. С. Стилїстика української мови. К.: ВЦ «Академія», 2005. 368 с.
16. Еверетт Е. Денніс, ЗМІ та люди (Newbury Park Sage Publications. 1992), с.10.
17. Енциклопедія Українознавства: Словникова частина / За ред. В. Кубійовича. Львів, 1996. Т. 5: Перевидання в Україні. с. 1641.
18. Етичні засади роботи журналіста: західний досвід. К., ІМІ, МО захисту свободи слова «Репортери без кордонів», 2002. 80 с.
19. Жадько В. О. Журналістика та основи редакторської майстерності: навч. посіб. / В. О. Жадько. К: Знання, 2012. 271 с.
20. Животко А. Історія української преси / А. Животко. Мюнхен, 1989. 96 с.
21. Здоровега В. Теорія і методика журналістської творчості: підручник / В. Здоровега. Львів, 2000. 220 с.
22. Капелюшний В. П., Коваль О. Ф. Незламна і нескорена: національна еліта в Українській революції 1917-1921 років. Історіографічний нарис. Монографія. К.: «Інтерсервіс», 2018. 480 с.
23. Капелюшний А. Практичний посібник, довідник журналіста / А. Капелюшний. Л., 2004. 246 с.
24. Каппон Р. Дж. Настанови журналістам Ассошейтед Пресс: Професійний порадник: Пер. з англ. А. Іщенка. К.: КД «Києво-Могилянська академія», 2005. 158 с.
25. Карпенко В. Журналістика: основи професійної комунікації: навч. посіб. / В. Карпенко. К.: Нора-прінт, 2002. с.304.
26. Кім М. Н. Жанри сучасної журналістики / М. Н. Кім. СПб.: Вид-во Михайлова В. А., 2004. 355 с.
27. Кость С. А. Історія української військової преси : навч. посібник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2016. 340 с
28. Кость С. Нариси історії української військової преси / С. Кость, О. Тимчишин, К. Федірко. Львів: Світ, 1998. 355 с.

29. Кривошея Г. Журналістика: поняття, терміни / Г. Кривошея. К., 2005. 102 с.
30. Кривошея Г. П. Соціологія журналістики. Навчальний посібник. К: МІЛП, 2000. 120 с.
31. Кривошея Г. П. Українська військова преса: з історії становлення / Г. Кривошея // Українська періодика: Історія і сучасність. Львів, 1993. 75 с.
32. Кривошея Г. Українська військова преса: у пошуках витоків / Григорій Кривошея. Інститут журналістики КНУ ім. Тараса Шевченка. 2005. 135 с.
33. Кузнецова О. Засоби масової комунікації: навч. посіб. / О. Кузнецова. Л., 2003. 184 с.
34. Кузнецова О. Д. Професійна етика журналіста: посібник / О. Д. Кузнецова. Львів: ПАІС, 2007. 246 с.
35. Ла Рош Вальтер. Вступ до практичної журналістики: Навчальний посібник / За заг. Ред. В. Ф. Іванова та А. Коль. К.: Академія Української Преси, 2005. 229 с.
36. Лизанчук В. Методи збирання і фіксації інформації в журналістиці / В. Лизанчук, О. Кузнецова. К. 1991. 92 с.
37. Лубкович І. Масова комунікація: Підручник / За ред. А. Москаленка, Л. Губерського, В. Іванова, В. Вергуна. К: КНУ. 1997. 225 с.
38. Михайлин І. Л. Основи журналістики. Підручник. 5-те вид. перероб. та доп. К.: Центр учбової літератури, 2011. 496 с.
39. Москаленко А. Теорія журналістики: підручник / А. Москаленко. К., 1998. 208 с.
40. Метью Дж. Джейкобс, «Оцінка конституційності обмежень преси у війні в Перській затоці», *Stanford Law Review* (лютий 1992), 44: 681.
41. Нагаєвський І. Історія української держави двадцятого століття / І. Нагаєвський. К., 1993. с. 49-50.
42. Назаренко Г. І. Журналістські жанри: інформаційні: Курс лекцій. К.: КиМУ, 2006. 119 с.

43. Назаренко Г. І. Інформаційні жанри журналістики: Навчальний посібник. К.: НАУ, 2010. 62 с.
44. Нерух О. Першооснови журналістської творчості / О. Нерух. Х: Світ дитинства, 2000. 108 с.
45. Овсієнко Л.М. Історія журналістики :навчальний посібник / Овсієнко Л.М. Переяслав-Хмельницький: «Видавництво К С В», 2015. 214 с.
46. Прилипко О. « Є туга весела у витівках рядка» / О. Прилипко // день. 2013. 16-17 вересня. 22 с.
47. Різун В. Маси: тексти ліній / В. Різун. К.: ВПЦ «Київ. УН-Т», 2003. 164 с.
48. Ріпецький С. Українське Січове стрілецтво / С. Ріпецький. Львів, 1995. 89 с.
49. Роберт Вільям Десмонд. Припливи війни: Світові новини, 1931-1945 (Айова-Сіті, 1984). 238 с.
50. Роменець В. Психологія творчості: навч.посіб. / В. Роменець. К.: Либідь, 2001. 232 с.
51. Теорія і методика журналістської творчості: інтегрований навчальний посібник. К: НАУ, 2012. 184 с.
52. Темницький В. Українські Січові стрільці / В. Темницький // Вісник СВУ. 1915. Ч. 7-8. 15 с.
53. Усманова О. В. Історія української журналістики ХХ-ХХІ ст.: навчально-методичний посібник для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра напряму підготовки «Журналістика». Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 95 с.
54. Цегельський Л. Русь-Україна і Московщина / Л. Цегельський. Львів, 1901. 92 с.
55. Чарльз Генрі Браун, Війна кореспондентів: журналісти в іспано-американській війні (Нью-Йорк: видавництво Scribner, 1967). 389 с.
56. Чарльз М. Томас, «Видання газет під час американської революції», Journalism Quarterly. Грудень 1932, 9: 363.

57. Чекмишев О. В. Основи професійної комунікації. Теорія і практика новинної журналістики. / О. В. Чекмишев. К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2004. 123 с.
58. Шаповал Ю. Феномен журналістики: проблеми теорії: монографія / Ю. Шаповал. Рівне: РВП «Роса», 2005. 248 с.
59. Шкляр В. Теорія і методика журналістської творчості. К: Либідь, 1999. 207 с.
60. Loren V. Thompson, Defense Beat: The Dilemmas of Defense Coverage (Нью-Йорк: Lexington Books, 1991), 6 с.

Електронні ресурси

61. Білоусенко О. Воєнні блогери й експерти, яких варто читати, щоби глибше зрозуміти події на фронті. URL: <https://ms.detector.media/trendi/post/29209/2022-03-20-voienni-blogery-y-eksperty-yakyykh-var-to-chytaty-shchoby-glybshe-zrozumity-podii-na-fronti/> (дата звернення 21.09.2022).
62. Гаврилюк О. Вектори змін у підготовці військових журналістів 1990-х та 2020-го. URL: <https://armyinform.com.ua/2020/08/04/vektory-zmin-u-pidgotovczy-vijskovykh-zhurnalistiv-1990-h-ta-2020-go/> (дата звернення 20.09.2022).
63. Данильчук Д. Аналіз фреймів. URL: https://vue.gov.ua/Аналіз_фреймів (дата звернення 04.10.2022).
64. Іванов В. Основні теорії. Масової комунікації і журналістики. URL: <https://www.aup.com.ua/uploads/TMbook.pdf> (дата звернення 25.09.2022).
65. Насер А. Ємен: останній раунд атак під керівництвом Саудівської Аравії і ОАЕ, націлений на мирних жителів. URL: https://afrahnasser.blogspot.com.translate.google/?x_tr_sl=en&x_tr_tl=ru&x_tr_hl=ru&x_tr_pt=sc (дата звернення 12.10.2022).

66. Наурузов А. Українська військова преса: відповідність часу. URL: <https://cct.dp.ua/index.php/journal/article/view/151/159> (дата звернення 25.09.2022).
67. Овсієнко Є. Журналістика миру: потрібна, бажана та здійсненна реформа. URL: <https://bigggidea.com/practices/1360/> (дата звернення 03.10.2022).
68. Певзнер Б. Системи індексування. URL: https://stud.com.ua/34389/informatika/sistemi_indeksuvannya (дата звернення 11.10.2022).
69. Підмогильна Н. Українська військова преса: відповідність часу. URL: <https://cct.dp.ua/index.php/journal/article/view/151> (дата звернення: 25.09.2022)
70. Позняков О. Військова журналістика б'є рекорди. URL: <https://www.armyfm.com.ua/vijskova-zhurnalistika-bye-rekordi/> (дата звернення 02.10.2022).
71. Полонський І. Кашмір: вічна війна Північно-Західної Індії. URL: <https://web.archive.org/web/20170211080923/https://topwar.ru/51176-kashmir-vechnaya-voyna-severo-zapadnoy-indii.html/> (дата звернення 22.09.2022).
72. Рябоштан І. Як журналістам працювати на війні. URL: <https://detector.media/community/article/198566/2022-04-24-yak-zhurnalistam-pratsyuvaty-na-viyni-15-porad-pro-pidgotovku-povedinku-komunikatsiyu-ta-blokposty/> (дата звернення 02.10.2022).
73. Сміт А. Основні економічні погляди. URL: https://osvita.ua/vnz/reports/econom_history/25184/ (дата звернення 03.10.2022).
74. Степаненко Л. Журналістика за Фреймом. URL: <http://fj.onu.edu.ua/zhurnalistyka-za-frejmom-iak-namy-manip/> (дата звернення 04.10.2022).

75. Carmelo C. The UAE's Role in Yemen. URL: <https://intpolicydigest.org/2018/03/20/the-uae-s-role-in-yemen/> (дата звернення 08.10.2022).
76. Choutka J. Journalisten orientieren sich am Elitendiskurs. URL: <https://www.message-online.com/specials/ringvorlesung-luegenpresse/krueger-journalisten-orientieren-sich-am-elitendiskurs/> (дата звернення 06.10.2022).
77. Entman R. M. Toward Clarification of a Fractured Paradigm. URL: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1460-2466.1993.tb01304.x> (дата звернення 11.10.2022).
78. Fenton-Harvey J. How the UAE is destroying Yemen. URL: <https://www.middleeasteye.net/columns/how-uae-destroying-yemen-421364462> (дата звернення 07.10.2022).
79. Fitch A. Yemen's Houthi Rebels Accept Five-Day Truce Proposal. URL: <https://web.archive.org/web/20150511134536/http://www.wsj.com/articles/yemens-houthi-rebels-accept-five-day-truce-proposal-1431250255> (дата звернення 02.10.2022).
80. Suleyman Irvan. Peace Journalism as a Normative Theory: Premises and Obstacles. URL: <https://www.researchgate.net/publication/240533096> (дата звернення 03.10.2022)
81. Ziani A. War and Journalism: Framing the Syrian and Yemen War Through the New York Times Online News Coverage. URL: https://www.academia.edu/44418361/War_and_Journalism_Framing_the_Syrian_and_Yemen_War_Through_the_New_York_Times_Online_News_Coverage (дата звернення 11.10.2022).

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

Категорії та правила військової журналістики та журналістики миру

Військова журналістика	Журналістика миру	Нейтральна
<p>1.Видимі наслідки війни: жертви, загиблі та поранені.</p> <p>2.Орієнтація на відмінності: повідомлення призводить до конфлікту.</p> <p>3.Орієнтація на еліту: фокусується на лідерах та еліту, таких як актори, відомі люди, політики.</p> <p>4.«Тут і зараз»: репортажі з поля бою, гарячих точок.</p> <p>5.Розгалуження: поділ на хороших людей і на поганих, або жертви та лиходії.</p> <p>6.Двостороння орієнтація: одна сторона виграє, одна сторона програє.</p> <p>7.Прихильник: упередження для однієї сторони конфлікту.</p> <p>8.Використання демонізуючої мови: злий, жорстокий, варварський, нелюдський, тиран, дикий,</p>	<p>1.Невидимі наслідки війни: емоційна травма, шкода суспільству, культурі та нанесення збитків.</p> <p>2. Орієнтація на рішення: повідомлення веде до вирішення конфлікту.</p> <p>3.Орієнтація на людей: фокусується на звичайних громадян, маловідомих, непублічних людей.</p> <p>4.Причини і наслідки: повідомлення про причини та майбутні наслідки конфлікту.</p> <p>5.Уникання ярликів хороших і поганих людей.</p> <p>6.Багатопартійна орієнтація: надає голос багатьом сторонам, які залучені у конфлікт.</p> <p>7.Немає прихильників: позапартійна, нейтральна позиція, не приймає жодної сторони.</p> <p>8.,Безпрограшна орієнтація:</p>	<p>Публікація, яка не містить жодного з двох підходів, тобто військова журналістика та журналістика миру в абзацах, або кількість нейтральних значень у статті більше, ніж підходи війни та миру, матеріал у публікації буде закодованим як нейтральний.</p>

<p>безжальний, терорист, екстреміст, фанатик, фундаменталіст.</p>	<p>багато цілей і проблем, орієнтація на рішення. 9.Уникання демонізуючої мови: повідомлення про більш точні назви, імена, які люди дають самі.</p>	
---	--	--

ДОДАТОК Б

Розподіл публікацій за показниками військової журналістики та журналістики миру

Показники військової журналістики	N (%)	Показники журналістики миру	N (%)
Видимі наслідки війни	53 (10.4)	Невидимі наслідки війни	11 (2.8)
Орієнтація на еліту	53 (10.4)	Орієнтація на людей	14 (3.6)
Орієнтація на відмінності	77 (15.1)	Орієнтація на рішення	90 (23.3)
«Тут і зараз»	94 (18.4)	Причини і наслідки	83 (21.4)
Розділення на хороших і поганих людей	43 (8.4)	Уникання ярликів хороших і поганих людей	51 (13.2)
Двопартійна орієнтація	40 (7.8)	Багатопартійна орієнтація	67 (17.3)
Орієнтація прихильності	68 (13.3)	Немає прихильників	51 (13.2)
Орієнтація на нульову суму	17 (3.3)	Безпрограшна орієнтація	7 (1.8)
Використання мови демонізації	66 (12.9)	Уникання мови демонізації	13 (3.4)
Всього	511 (100.0)		387 (100.0)

ДОДАТОК В

Територія ворогуючої африканської країни Ємен

ДОДАТОК Г

Карта України під час воєнного стану

